

MİMAR SİNAN

Türkiye Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının

Araştırma ve Yayın Organıdır

ISSN 1301-2762

4. Büyük Üstat Mesajı Salih EVCİLERLİ
11. Message from the Grand Master Salih EVCİLERLİ
20. Büyük Mahfil Umûmî Hey'et Toplantısı No: 2/14
31.5.1953 Derleyen: Suha UMUR-Yavuz AKSEL
37. Georgy Zeidan K.'in 1889 Yılında Yazdığı
Genel Masonluk Tarihi ... Derleyerek Çevirenler: Tamer AYAN-Ali VERBAS
51. Talât Paşa,
II. Meşrutiyet'ten (1908),
Büyük Loca'nın Kuruluşuna (1909)..... Ergün AYBARS
65. Tekrise İçgörüsels Bir Bakış Viktor SİDİ
76. Masonik Hukukun Temelleri Çeviren: Ahmet ŞENKUT
82. Mimar Sinan Dergisi Yayın Kuralları Mimar SİNAN
83. Localardan Haberler Mimar SİNAN
103. Aramızdan Ayrılanlar Mimar SİNAN

MİMAR SİNAN

***Gevşemeyin, endişe etmeyin.
İnancınız sağlamsa, mutlaka başarılırsınız.***

Şâni Yüce Kur'an (III:139)

MAHİR HAMİM

Kapak Kompozisyonu : ŞİNASI BARUTÇU
Y E N İ L İ K B A S I M E V İ
Tel. 243 55 72 - 245 32 48 ☆ İSTANBUL - 2009

MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına

İmtiyaz sahibi : SALİH EVCİLERLİ

Yazı İşlerini fiilen idare eden : ASİM AKIN

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

ÜÇ AYDA BİR YAYINLANIR, ÜYELERE MAHSUSTUR.

ISSN 1301-2762

SAYI: 148 Nuruziya Sokağı 9, 80050 – Beyoğlu Tel: 0212 251 26 50 MART / HAZİRAN 2009

4. Büyük Üstat Mesajı Salih EVCİLERLİ
11. Message from the Grand Master Salih EVCİLERLİ
20. Büyük Mahfil Umûmî Hey'et Toplantısı No: 2/14
31.5.1953 Derleyen: Suha UMUR-Yavuz AKSEL
37. Georgy Zeidan K.'in 1889 Yılında Yazdığı
Genel Masonluk Tarihi ... Derleyerek Çevirenler: Tamer AYAN-Ali VERBAS
51. Talât Paşa,
II. Meşrutiyet'ten (1908),
Büyük Loca'nın Kuruluşuna (1909)..... Ergün AYBARS
65. Tekrise İçgörüselsel Bir Bakış Viktor SİDİ
76. Masonik Hukukun Temelleri Çeviren: Ahmet ŞENKUT
82. Mimar Sinan Dergisi Yayın Kuralları Mimar SİNAN
83. Localardan Haberler Mimar SİNAN
103. Aramızdan Ayrılanlar Mimar SİNAN

BÜYÜK ÜSTAT MESAJI

Sevgili Kardeşlerim,

23 Mayıs 2009 tarihinde gerçekleşen Büyük Loca toplantısında beni layık görüp, Büyük Üstat olarak bir kez daha görevlendirdiğiniz için sizlere teşekkür ediyor ve bu toplantıda Büyük Locamızın Kuruluşunun 100. Yılı münasebetiyle yapmış olduğum konuşmayı da sizlerle paylaşmak istiyorum.

Kısaca tarihçemizi hatırlarsak; Osmanlı imparatorluğu toprakları üzerinde 1721 yılında İstanbul'da, Fransız Masonların çalıştıkları söylenen bir Loca ile başlayan Masonluğun, 1717'de İngiltere'de başlayan Spekülatif Masonlukla hemen hemen aynı yaşta olduklarını görürüz.

24 Mayıs 1738 tarihinden başlayarak İstanbul, İzmir ve Halep'te kurulan Locaların hemen tamamı yabancı obediyanlar tarafından açılan Localar olduklarını, yine tarihimizde tespit edilebilen ilk Masonların Osmanlı'da ilk matbaayı birlikte kuran Yirmi sekiz Çelebizade Sait Çelebi ile İbrahim Müteferrika olduklarını görmekteyiz. Bu kardeşlerimizin ilk kurulan Fransız Locasına katıldıkları da ileri sürülmektedir.

İlk yabancı Locanın ise geçerli bir beratla, 03 Şubat 1748 tarihinde Halep'te kurulduğu ve bu Locanın İskoçya Büyük Locası kayıtlarında gözüktüğü bilinmektedir. Bu sürecin 1826'ya kadar Yeniçeriliğin kaldırılması ve Bektaşiliğin yasaklanması ile beraber Mason Localarının da kapatılmasına kadar sürdüğü de bilinir.

Ülkemizde ilk Masonluk hareketlerinin ise Batı ile ilişkilerin güçlendirilme, sanat ve kültürde sıçrama yapıldığı döneme yani Lale Devri olarak tanımladığımız döneme rastlaması bir tesadüf olmasa gerekir.

Dönemsel olarak ele aldığımızda:

1826-1856 döneminde, 1826 da Masonluğun kapatıldığı kati olarak bilinmiyorsa da, 1842'lerde İstanbul'da İzmir ve Selanik'te de hiçbir Locanın çalışmadığı, ilk Locaların Kırım Harbi nihayetinden itibaren açılmaya başladığı, Tanzimat hareketinin içinde bulunanların önde gelenlerinin bu devrede Avrupa Localarında Masonluğa girdikleri, yine bu devrede Masonluk aleyhtarı hareketlerin başlamış olduğu bilinmektedir.

1856-1876 döneminde, bu devrede yalnız İstanbul ve İzmir'de 35'ten fazla ve muhtelif obediyanlara bağlı locanın açıldığı, Masonluğun hızla geliştiği ve pek çok Türk'ün bu devrede bu localarda Mason oldukları, Masonluk hakkında ilk neşriyatın da (Tasvir-i Efkar, Habname) bu devrede yayınlandığı bilinmektedir.

1876-1909 döneminde, Abdülhamid'in tahta çıkması ile Masonluk yasaklanmazsa da localara devamın zorlaştığı, Masonlar hakkında takibatların arttığı. Türklerin localara devam edemez hale geldiği ve birçok locanın da kapandığı malumdur.

1864-1879 yılları arasında İstanbul'da avukatlık yaparak yaşamış olan Louis Amiable Kardeş 1895 yılında Fransa Grand Orient Büyük Locası'na sunulmak üzere Büyük Hatip sıfatıyla hazırladığı raporda şunları diyordu; "İstanbul Hür Masonluğunu doğru anlatabilmek için, ilk önce 1870 öncesinde görmüş olduğum bereketli tabloyu çizmem lâzım. O tarihlerde Fransa-Almanya savaşı nedeniyle, günümüzde de devam eden gerileme başlamıştı. Osmanlı İmparatorluğunun söz konusu döneminde çok sayıda Loca vardı, üye sayıları da çoktu."

"..... İstanbul'da oniki Loca, bir Şapitr, ve Bir Bölge Büyük Locası vardı. Günümüzde, gerek Loca sayısı, gerekse üye sayısı bir hayli azalmıştır." (TBL arşivi, No.102.00/2090)

1909-1935 döneminde, 1909 yılının Mart ayına gelindiğinde; Belçika Yüksek Şurasının girişimi ve Mısır Yüksek Şurası'nın katılımı ile Şura-î Âli-î Osmanî'nin İstanbul'da yeniden kurulması, Büyük locanın kuruluşuna doğru atılan bir adım olmuştur. Yüksek Şura, kendine bağlı olmak üzere Vatan, Muhibban-ı Hürriyet (Hürriyet Dostları), Şafak ve Vefa adlarında dört adet yeni sembolik Loca kurmuş. Bu localara daha sonra Mısır Büyük locasına bağlı olup düzenli sayılan Resne ve Uhuvveti Osmaniye (Osmanlı Kardeşliği) locaları ile Fransız Obediyansına bağlı olarak çalışmakta olan Rönesans locasından ayrılan Masonların kurduğu Terakki ve İttihat Hakiki Muhipleri Locası katılmış. Böylece Yüksek Şuraya bağlı sembolik locaların sayısı yediye yükseltilerek bir Büyük loca kurulması için gerekli altyapı sağlanmış.

Aslında Yüksek Şuraların Masonik kurallar ve geleneğe göre sembolik loca kurma yetkileri olmamasına rağmen Yüksek Şuranın 24 Haziran 1909 tarihli toplantısında bir Büyük Loca kurulması kararı alınır ve 13 Temmuz 1909 da 14 Mason tarafından *Maşrık-ı Azam-ı Osmanî* adı altında ilk Türk Büyük locasının Kurulması kararlaştırılır. Kuruluşun akabinde çoğunluğu İstanbul ve İzmir'de olmak üzere Ankara, Sivas, Malatya, Elazığ, Antep, Mersin, Samsun ve Bursa'da Localar açılır. Bu Büyük loca uzun süre düzensiz bir Büyük loca olarak yaşamını sürdürmüştür. 01 Ağustos 1909 tarihinde 29 kardeşin katıldığı ilk Genel Kurulunda Meclis Başkan Vekili Mehmet Talat Paşa Büyük locanın ilk Büyük Üstadı seçilir.

Cumhuriyet döneminde ise; Türkiye' de Masonluk teşkilatının Cemiyetler Kanununa göre tescil edilmesi ilk kez "*Yetimlere Yardım Cemiyeti*" unvanı ile İzmir'de olmuştur. Bu dönemde Masonluk kendi içinde çeşitli olaylarla uğraşmış, nihayet kesin sebebi henüz açıklanamamış olan nedenle 1935 yılında yarı uykuya girmiş, 1948'e kadar süren bu uyku döneminden sonra çalışmalara yeniden başlanmış İstanbul, İzmir ve Ankara'da localar açılmıştır. Bu sırada pek çok Kardeş Masonluğu, O'nun organizasyonunu, tarihini, gelenek, töre ve yasalarını tetkike fırsat bulmuşlar; asıl önemlisi bir Büyük locanın ne olduğu, nasıl kurulması gerektiği, Masonik çalışmanın ana ilkele-

rinin neler olduğunu öğrenme yoluna girmişler, Localarında bu hususların araştırılıp meydana çıkarılmasını sağlamışlardır.

Bu çalışmalar sonrasında Ankara, İstanbul ve İzmir'de Bölge Büyük Localarının, sonra Ünitelerin, daha sonra da müstakil Büyük Locaların kurulma aşamasına geçilmiş, bu sırada yabancı obediyanlardan bazıları ile tanışma imkânları aranmış ve hatta tanışmalar da olmuştur.

Nihayet 16 Aralık 1956 tarihinde Yüksek Şuranın hiçbir katkısı olmadan usulünce "*Türkiye Büyük Locası*" kurulmuş ve hemen toplanan Büyük Görevliler Kurulu bu kuruluşun adını "*Hür ve Kabul Edilmiş Türk Masonları Türkiye Büyük Locası*" şekline çevirmiş ve bunu 01 Şubat 1957 tarihli bir tamim ile bütün teşkilata duyurmuştur.

Daimi Heyet daha sonra Büyük locanın yeni Anayasa tasarısını hazırlayarak, 23 Haziran 1957 tarihinde İstanbul'da toplanan Genel Kurula sunmuş ve "*Türkiye Hür ve Kabul Edilmiş Masonları Büyük Locası Anayasası*" adını taşıyan ve Ekim 1957'de yürürlüğe konan bu Anayasa ile Büyük Locanın adı bugüne kadar gelen şekliyle, "**TÜRKİYE HÜR VE KABUL EDİLMİŞ MASONLAR BÜYÜK LOCASI**" olarak değiştirilmiştir. Ünvanının başında yer alan Türkiye kelimesinin kullanımı için yasa gereği Devlete yapılan 17 Mart 1973 tarihli müracaatla izin alınmak istenmiş ancak bu istek ret edilmiştir.

1965'deki Büyük Üstatlık seçiminde çıkan ihtilaf sonrası, 140'ı aşkın Mason Büyük Locamızdan ayrılıp gayri-muntazam bir Mason örgütü kurmuşlardır. Ancak bir süre sonra Büyük locamızın yabancı obediyanlarla, intizam ve tanışma kriterlerine tam uyabilmek için gerçekleştirilen çalışmaları ve görüşmeleri, 1965 yılında İskoçya Büyük Locasının, Büyük Locamızı rekonsekre ederek intizamımızı tescil etmesiyle sonuçlanmıştır. Ancak İngiltere Büyük Locası bunu da yeterli saymamış, kendileriyle yapılan uzun görüşmeler ve girişimler sonrasında, nihayet kuruluşta menşe için gerekli bazı kayıtların muntazam olduğu anlaşılarak 1971'de intizamımız kabul edilmiş ve iki Büyük loca arsında tanışma sağlanmıştır. Bundan

sonra da diğer obediyanlarla tanışma süreci hızla devam etmiştir. Bu gün sayıları 147'ye ulaşan Büyük localar, Büyük Locamızla tanışmış bulunmaktadır.

Uluslararası camiada 147 Büyük Loca ile tanışmış olan Büyük Locamız, Büyük Loca Tüzüğümüzün başında yer alan Masonluğun Temel ilkelerinden hiç taviz vermeksizin, 1989 yılında yayımlanan ve tüm muntazam Localar tarafından Genel Kabul gören intizam ve Tanışmaya ait ilkelerin ışığında dünden bugüne saygın bir biçimde yaşamını sürdürmektedir.

Sevgili Kardeşlerim,

Kısaca kuruluş hikâyesi bu olan Büyük Locamızın 100. Kuruluş yılını kutlama etkinliklerine, 2009 yılı başından bu yana sizler, Muhterem localarımızda geçen 100 yılımızın tarihsel sürecini, bu yüz yıl içinde Localarımızın kuruluşlarından bu yana yaşadıklarını ve bu sürece ait olayları, özelliklerini, iz bırakan Kardeşlerimizi araştıran fikri çalışmalar ile kültürümüze katkıda bulunacak sosyal aktiviteleri kendi içimizde başlatmış bulunmaktasınız.

Vadilerimizde oluşturulan "100 Yıl Kutlama Çalışma Grupları"nın hazırladıkları programlar dahilinde özellikle kuruluş tarihimiz olan 13 Temmuz'dan itibaren bir kısmı Konvan Raporunda yer alan etkinlikler gerçekleşirken, bunlara sizlerinde önerileri ile yenileri eklenerek sürdürülecek.

Büyük Locamız 100. Kuruluş yılı Kutlamaları faaliyetlerinden olmak üzere;

- 100. Yıl Logosu hazırlatılıp, yurtiçi ve yurtdışı yazışma evrakımızda kullanılmaya başlanmıştır.
- Ebedi Maşrık-a emanet ettiğimiz 22 Büyük Üstadımızın İstanbul, Ankara, İzmir ve Elazığ'daki mezarlıkları bulunmuş ve yerleri tespit edilenlerin kabirleri ziyarete hazır hale getirilmiş ve 13 Temmuz günü ziyaret edilerek Mezarları başında Masonik törenle anılmışlardır.

Aynı gün İstanbul'da "Enka Açık hava Tiyatrosunda" 1152 kardeş, hemşire, öğrenci ve konunun katıldığı, kardeşlerimizin besteleri ile ezgilerimizden oluşan "Kardeşlik Şarkısı" temalı konser gerçekleştirilmiştir.

- 100. Yıl Kutlama panoları tüm yerleşkelerimizi süslemek üzere kendilerine gönderilmiştir.
- Tarihimizde ilk defa filatelik değeri olan hatıra pulu ilk gün damgalı zarfları, üzerinde üç Vademizin sembolleri ile bezenmiş kartpostallar PTT. tarafından basılmış ve İktisadi İşletmemizde ve PTT. şubelerinde satışa sunulmuştur.
- 100. Yıl hatıra madalyon ve rozetleri belli sayılarda sertifikalı olarak hazırlanmış bir kısmı Kardeş Obediyanslara armağan edilmiş, bir kısmı da İktisadi İşletmemizde satışa sunulmuştur.
- 100 Yılın önemli olaylarının ve yaşamımızda iz bırakanların biyografilerinin yer aldığı Türkçe ve İngilizce basılacak kitap hazırlanmıştır.
- Mimar Sinan, Şakul gibi ve Tesviye Dergilerimizin tüm sayıları dijital ortamda CD olarak hazırlanmış ve İktisadi İşletmemizde dağıtımına başlamış,
- İkisini de Ebedi Maşrıka emanet ettiğimiz Kardeşlerimiz; Cevat Memduh Altar'ınTürkçe sözlerini yazdığı, Orhan Tanrıku'nun yönettiği ve Kardeşlerimizin de yer aldığı solisler, koro ve orkestra tarafından icra edilen, tamamı Kardeşimiz W.A. Mozart'a ait Masonik eserlerden oluşan, daha önce 1987 yılında uzunçalar olarak hazırlanıp dağıtılan "Masonik Müzikler" bu kez CD. olarak hazırlanmıştır.
- Benim Babam Mason / Ben bir Mason çocuğuyum" konulu 14-18 yaş grubundaki çocuklarımızın katılacağı ödüllü bir kompozisyon çalışması düzenlenmiştir,
- 24-26 Eylül 2009 tarihlerinde Kardeş Büyük Locaların temsilcileri ve ülkemizden davet edebileceğimiz protokolün katılımı ile 3 gün boyunca sürecek 100. yıl Uluslararası kutlama faaliyetinin programları hazırlanmış tanıştığımız Kardeş Büyük Localara gönderilmiş ve katılım teyitleri alınmaya başlamıştır. Şu ana kadar dört kıtadan, 35 ülke ve 234 kardeş ve hemşireden teyit gelmiştir.
- Vadilerimizde gerçekleşecek 100 Yıl Balolarının, ön hazırlıklarının programlanmasını yapılmış ve bağlantıları gerçekleşmiştir.

- 23 Ekim 2009 tarihinde Ankara Vadimizde gerçekleştirilecek "Mason Kardeşliği" konulu Çalıştayın Uluslar arası katılımcıları ile temaslar ve teyitler sağlanmış ve çalışmalar başlatılmıştır,
- 100. yılımızda Ülkemizde Öğretim ve Eğitime katkıda bulunmak ve çocuklarımıza armağan edilmek üzere Ankara'da Keçiören'de "Kardeşler Cumhuriyet ilköğretim Okulunun" Türk Milli Eğitimine bağışlanması için inşaat ihalesi 2.030.000 TL ile gerçekleştirilmiş, inşaat ruhsatı müteahhit firma tarafından alınmıştır. Ankara Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile akdettiğimiz protokol gereği hafriyatın ve istinat duvarlarının Belediye tarafından yapılmasından sonra inşaaata başlanacak ve en geç yılsonuna kadar tamamlanmış olacaktır.
- "100 yıl Hatıra Ormanı" kurulması için Bakanlıkla görüşölme kararı alınmıştır.

Sevgili Kardeşlerim,

100 yıllık mazimizle, içte ve özellikle Mason âleminde saygın kabulümüzle gurur duymak ve bunu anlamak bizim hakkımız. Bizlere bu alt yapıyı hazırlayan ve halen daha Ebedi Maşırdan bizlere nur saçmaya devam eden tüm Kardeşlerimi şükran duygularıyla anıyor, hepinize sağlık dolu daha nice yıllar diliyorum.

100. yılımız kutlu olsun.

Salih EVCİLERLİ
Büyük Üstat

MESSAGE FROM THE GRAND MASTER

Dear Brethren,

I would like to thank you for the confidence you have shown by electing me once more as your Grand Master during the Annual Assembly of the Grand Lodge held on the 23rd of May 2009. In this respect, I would like to share my address that I have made on the occasion of our centenary festivities of the foundation of our Grand Lodge.

If we recall our history, we see that Freemasonry has begun within the Ottoman Empire in 1721 with a lodge in which French masons were members. So it is almost as old as the Speculative Freemasonry founded in England in 1717.

Starting from 24th of May 1738 various lodges warranted by some foreign Grand Lodges were formed in Istanbul, Izmir and Aleppo. The first known Turkish freemasons in our history were Ibrahim Müteferrika and Çelebizade Sait Çelebi who were also the founders of the first printing press used by Muslim subjects within the borders of the Ottoman Empire.

The first lodge was established on the 3rd of February 1748 in Aleppo warranted by the Grand Lodge of Scotland and was stipulated in their records. The process of forming new lodges had continued until 1826 which was the date the Janissary and Bektashi

orders were abolished and Freemasonry was also closed down.

The start of the first masonic activities was during the period - known as "Tulip Period". It was also the time of good relations with the Western world and the first improvements in the fields of art, culture and enlightenment. It was not just a mere coincidence.

When we consider these activities periodically, we see that there is no reference to the existence of lodges in Istanbul, Izmir and Thessaloniki from 1826 to 1856. The political climate eventually changed and the Craft was re-introduced upon the termination of the "Crimean War". The activists of the administrative reforms and improvement movements were becoming members of lodges in European countries. We also know that the first anti-masonic movements had started in this period.

During the period of 1856 to 1876, more than 35 lodges chartered by foreign Grand Lodges and Grand Orients were formed in Istanbul and Izmir. Freemasonry rapidly prospered nearly all over the country and many Turks were made Masons and became members of these lodges. It is also known that the first news about Freemasonry appeared on the publications named Tasvir-i Efkar and Habname in this period.

During the reign of Sultan Abdulhamit II (1876-1909), Freemasonry was suppressed but not banned. It became very difficult to attend lodge meetings. Measures against freemasons were tightened, some of them were even punished and many lodges were closed.

Grand Orator Bro. Louis Amiable who had been a lawyer in Istanbul between 1864-1879, stated in his report forwarded to the French Grand Orient; "in order to explain the situation of Freemasonry in Istanbul correctly, first of all I have to draw the picture of the prosperous period which I have witnessed before the year 1870. During those days, with the effect of the French - German War, regression had already started and continued up till now. Within the

Ottoman Empire there was a remarkable number of lodges with numerous members... Only in Istanbul there were twelve Lodges, one Chapter and a District Grand Lodge. However, in the present day, the number of lodges and members has decreased drastically". (Archives of GL of Turkey No.102.00/2090)

On the 3rd of March 1909, the dormant Supreme Council (1861) was revived by the Egyptian Supreme Council with the help of the Belgian Supreme Council. This was the first step towards the formation of our Grand Lodge inspired by the French Grand Orient. The Ottoman Supreme Council had consecrated four new symbolic lodges, namely Vatan (Motherland), Muhibban-ı Hürriyet (Friends of Liberty), Şafak (Dawn) and Vefa (Fidelity). Soon afterwards Lodges Resne and Uhuvveti Osmaniye (Ottoman Brotherhood) which were on the rolls of the Grand Lodge of Egypt ; together with the Terakki ve İttihat Hakiki Muhipleri (Reals Friends of Union and Progress) Lodge formed by the brethren who demitted from the Renaissance Lodge working with a charter from the French G.O. followed them. These seven lodges had formed the ground for the foundation of the Grand Lodge of Turkey. Although Supreme Councils do not possess the authority to form Grand Lodges according to masonic regulations and traditions, in its meeting held on the 24th of June 1909, the Ottoman Supreme Council took the decision to establish a Grand Lodge. With the participation of 14 brethren as the delegates from the lodges, the first Ottoman Grand Lodge was formed on 13th of July 1909 under the name Maşrık-ı Azam-ı Osmanî. Mehmet Talat Pasha was elected as the first Grand Master in the first General Assembly held on the 1st of August 1909 with the participation of 29 brethren.

The Grand Lodge of Ottoman Empire (later re-named the Grand Lodge of Turkey) enjoyed a period of sustained expansion. Numerous lodges were erected mainly in Istanbul, Izmir, Ankara, Sivas, Malatya, Elazığ, Antep, Mersin, Samsun and Bursa.

After the establishment of the Republic of Turkey in 1923, the registration of the Masonic organisation in Turkey within the context of Associations Law was realised in Izmir under the name "Yetimlere Yardım Cemiyeti" (Society for the Protection of Orphans). During this period, Freemasonry in Turkey has dealt with some internal problems and due to the political climate of those years the Grand Lodge became dormant in 1935. After the Second World War, the Turkish Supreme Council revived in 1948 and had established and continued to control the Turkish Crafts Lodges which started their labours in Istanbul, Izmir and Ankara.

During this period many brethren had the possibility to study and research the organisation, its history, traditions, regulations and landmarks of main stream Freemasonry. Furthermore, they learned the meaning, value and the rules of establishing a regular Grand Lodge.

These years passed with the innovations of the Supreme Council such as establishing District Grand Lodges in Ankara, Istanbul and Izmir, then the formation of Units and afterwards the foundation of independent Grand Lodges.

Finally, on 16th of December 1956 "Türkiye Büyük Locası" (The Grand Lodge of Turkey) totally independent from the Supreme Council was established and the title of the institution was changed to "Hür ve Kabul Edilmiş Türk Masonları Türkiye Büyük Locası" (The Grand Lodge of Turkey for the Free and Accepted Turkish Masons) on the 1st of February 1957.

The studies to write a constitution for the new Grand Lodge started immediately and in October 1957 "The Constitution of the Grand Lodge of Turkey for the Free and Accepted Masons" came into force and the title of the institution was changed for the last time to "TÜRKİYE HÜR VE KABUL EDİLMİŞ MASONLAR BÜYÜK LOCASI" (The Grand Lodge of Free and Accepted Masons of Turkey). But the special permission to use the word Türkiye (Turkey) in the title was not granted by the government.

Right afterwards the Grand Lodge made various attempts for recognition by foreign Grand Lodges and some mutual recognitions were achieved. All these efforts turned into success by the re-consecration of the 'new' Grand Lodge by the Grand Lodge of Scotland in 1965. However, the events of 1965 were not without disharmony. Upon a conflict which had arisen during the election of the Grand Master, a schism occurred in 1966 and more than 140 members broke away and formed an irregular Grand Lodge.

The United Grand Lodge of England has found the consecration still insufficient. Long negotiations and mutual correspondence were made to prove the regularity of the establishment of our Grand Lodge in 1909. Finally, in 1970 our regularity of origin was also accepted by the United Grand Lodge of England and mutual recognitions were extended. Soon afterwards recognitions from other regular Grand Lodges rose rapidly. Today, the Grand Lodge of Turkey enjoys fraternal relations with 147 Grand Lodges around the world.

The Grand Lodge of Turkey has continued its labours without any deviations from the basic principles and tenets of Freemasonry which were stipulated in the Constitution of our Grand Lodge. With its strict inherence to the rules and principles of regularity, the Grand Lodge of Turkey has also deserved a legitimate reputation among main stream Grand Lodges.

My Dear Brethren,

This was the brief history of our Grand Lodge which is now celebrating its 100 th anniversary. With the beginning of the year 2009, many of my brethren have made researches on our history of 100 years. Studies were also made on certain important events which occurred in this period, on the lives and deeds of some of our famous and influential brethren who have put their names under valuable achievements.

With the efforts of the Centenary Celebration Planning Committee, certain programs have been planned

and started on the anniversary date of our foundation which is the 13th of July 1909. The activities mentioned in our Annual Assembly Report began and continued with new activities.

In accordance with the Centenary Celebration program our activities can be summarized as follows:

- **We have certified a centenary logo and have already started to use it on all documents for our domestic and international correspondence.**
- **The graves of 22 of our Past Grand Masters who are now in the Eternal East have been visited in Istanbul, Ankara, Izmir and Elazığ, on 13th of July. All these Past Grand Masters have been remembered with masonic ceremonies at their grave sites.**

Again on 13th of July, with the participation of 1152 brethren, sisters, students and guests, a concert performing the compositions of our brethren under the theme of "Kardeşlik Şarkısı" (Song of Brotherhood) has been realized in Enka open-air Theatre.

- **Centenary Celebration billboards have been designed and now are ornamenting the walls of our buildings.**
- **For the first time in our history a commemorative stamp was issued by the Turkish Post Office (PTT) together with First Day envelopes and special postcards. The stamps and postcards were offered for sale at PTT offices and our Gift Shops located in our three valleys.**
- **Numbered centenary medallions and badges were prepared with their certificates and are offered for sale in our Gift Shops and some of them have been sent to sister Grand Lodges as gifts.**
- **A book defining the important events of 100 years and the biographies of some famous and influential Masons was published.**
- **Three separate DVD's digitally containing all the issues of our publications Mimar Sinan, Şakul Gibi and Tesviye have been offered for sale in our Gift Shops.**

- **The "Masonic Musics" LP which was first prepared in 1987 containing the compositions of W. A. Mozart with Turkish lyrics written on them by Bro. Cevat Memduh Altar, the orchestra directed by Bro. Orhan Tanrikulu, both are now in the Eternal East, and performed by masonic choir and lead singers has been transferred into a CD which are offered for sale at our Gift Shops.**
- **An essay contest has been organized for our 14-18 age children under the subject "My Father is a Mason / I am the Child of a Freemason",**
- **The programs of the centenary celebration festivities which will take place between 24-26 September 2009 have been prepared and with the participation of foreign Grand Lodge Representatives will be celebrated during this period. The programs and protocols have been prepared and sent to all Grand Lodges. Until now confirmations from 234 brethren and their ladies belonging to 35 Grand Lodges located on four continents have been received.**
- **Preparations and engagements for the Centenary Celebration Balls in our Valleys were finalized.**
- **The planning for the symposium with the theme "Freemasonry and Brotherhood" which will be held on 23 October 2009 in Ankara has started and necessary negotiations have been completed for the participation of foreign guests and confirmations have been obtained,**
- **In order to contribute to our National Education a school building is to be constructed in Keçiören Ankara, amounting to 2.030.000,- TL. Upon the completion of the building, the school will be named "Kardeşler Cumhuriyet İlköğretim Okulu" (Republican Primary School from Brethren) and will be donated to the Ministry of Education. The necessary construction licence was obtained and according to the protocol we have made with the Ankara National Education Directorate, the construction will start after the excavation and retaining walls have been completed by the Municipality of Keçiören. The construction of the school building is expected to start by the new year.**

- **The decision to negotiate with the relevant Ministry has been taken for the realization of a "100 yıl Hatıra Ormanı" (Centenary Memorial Forest).**

My Dear Brethren,

We believe that it is our right to live the pride and honour of our 100 years of history and the respect and reputation we have gained in our country and all over the masonic world. Therefore, I am grateful to all our brethren who are still enlightening our labours from the Eternal East and who have spent their lives and efforts for the preparation of the infrastructure we have the privilege of living in today.

I wish you all years full of health and joy.

Fraternal regards,

Salih EVCİLERLİ
Grand Master

BÜYÜK MAHFİL UMÛMÎ HEY'ET TOPLANTILARI TERSİMATI HAKKINDA

1982 yılında, dönemin Büyük Sekreteri Pek Muh. Suha UMUR K., Mimar Sinan Muh. Locasında alınmış karar uyarınca, Uyku Dönemi sonrası Umûmi Hey'et tersimatını gerek araştırma yapacak Kardeşlerin faydalanması, gerekse gelecek kuşaklara belge olarak aktarılması amacıyla bir kitap haline getirip baskıya hazırlamaktaydı, ancak bu önemli çalışma kendisinin Büyük Sekreterlikten ayrılmasından sonra devam ettirilememiştir. 2003 yılında bu çalışmalardan kalan baskı örneklerine ulaşan Mimar Sinan Dergisi Yayın Kurulu çalışmayı devam ettirme kararı almış, bu amaçla Büyük Loca Arşivi'nde evrakların asıllarını araştırmaya başlamış, fakat bütün çabalara rağmen söz konusu evrakları bulmak mümkün olmamıştır. Bunun üzerine eldeki tek örnekten hareketle, Türkiye'de Masonluk Tarihi'nin önemli bir devresine ait bu değerli tarihî evrakın kaybolmasını önlemek ve hem Kardeşlerimize, hem de gelecek kuşaklara iletmek amacıyla yayınlanmasına karar verilmiştir. Bu çerçevede 24.3.1951 tarihli ilk toplantıdan, 01.02.1953 tarihli 13 nolu toplantıya ait 13 adet tersimat ve Umûmi Hey'ete Daimi Heyetin sunduğu 10 adet Rapor 129. sayıdan başlayarak sonuncusu 144. sayıda olmak üzere yayınlanmıştır. Bu çalışmalara paralel olarak Arşiv'deki tarama çalışmaları da devam etmekteydi. Nihayet Mimar Sinan Dergisi Yayın Kurulu ile Kütüphane ve Arşiv Komitesinin çalışmaları sonuç verdi ve bambaşka isimler ile ilgisiz dosyalara konmuş tersimatın devamı bulundu. Bu sayımızda sizlere 31.5.1953 tarihli 2/14. toplantı tersimatı ile Daimi Heyetin 15.05.1953 tarihli 12 nolu raporunu sunuyoruz.

MİMAR SİNAN

BÜYÜK MAHFİL UMÛMÎ HEY'ET TOPLANTISI No: 2/14 31.5.1953^(*)

Derleyen: **Suha UMUR**
Yavuz AKSEL

GENERAL ASSEMBLY NO: 2/14, MAY 31, 1953

INVITATION AND AGENDA :

- 1 — Reading of the Grand Officers' Committee Report.
- 2 — Discussion on chartering the Lodge Titan.
- 3 — On general benefits.

The minutes of the General Assembly held on May 31, 1953 are published due to their historical importance. These minutes should be kept as an important document for the guideline of the history of Turkish Freemasonry.

^(*) **Tersimatlarda kullanılan kısaltmalar hakkında:**

Fransa Grand Orient'i etkisindeki Yüksek Şûra ile sonradan Büyük Loca, Grand Orient'in kısaltma yöntemini benimsemişti: KK.: (Kardeşler), BB.: (Biraderler), LL.: (Localar) gibi. Harfin tekrarı çoğul işareti, (:) da bunun masonik bir ifade olduğunu anlatıyor. HKEMBL uluslararası intizamını kazandıktan sonra dünyada Büyük Locaların çoğunlukla kullandıkları şekli kabul etmiştir. Böylece KK.: "K.'ler", LL.: "L.'lar" olmuştur.

Yüksek Şûramız eski kısaltma şeklini sürdürmüştür. Özgür Masonlar Büyük Mahfili de Grand Orient tarzını korumuştur.

50'li yılların tersimatlarını dergimizde yayımlarken, kullanılan sözcüklerle kısaltma işaretlerine aynen sadık kalınmıştır.

Celil Layiktez

S. A. K. Ş. C.

İSTANBUL, 15 / 5 / 53

194

Türkiye Yüksek Şurasına Bağlı
BÜYÜK MAHFİL

Sayın Üs.:

BÜ. Mah.imiz 31 Mayıs 1953 Pazar günü, saat
10,30 da toplanacak ve âtideki gündemi müzakere
edecektir

- 1 - Daimi Heyet raporunun okunması ve tasvibi.
- 2 - Rumca çalışacak Titan isimle yeni bir Mah. açılmasının müzakeresi.
- 3 - Umumi Menafi.

Lütfen teşrifinizi K. sevgi ve saygılarımızla rica
ederiz aziz Üs.

Muayyen Sel.
Bü. Kâ.
Târik Ziyal

**Bü. Mah. 'in 31.5.1953 tarihli 2/14. cü
Toplantısı Tersimatı :**

Yüksek Şûra'ya bağlı Bü. Mahfil, 31.5.1953 Pazar günü saat 10 da Be-yoğlu vâdisinde kâin malûm noktai hendesiyede Bü. Üs.: Fethi Erden B.: 'in riyaasetinde toplandı.

Büyük Üs.: Mu.: Dr. Ekrem Tok B.: 'in huzuru ile, 1.ci Bü.: Nâ.: Mecit Duruiz, Bü.: 2.ci Nâ.: Cevdet Caculi, Bü.: Hat.: Sâcîd Öncel, Bü.: Kâ.: Tarık Ziyal, Bü.: Muhak.: Ruhi Vamık Girgin, Bü.: Hz.: Em.: Muhsin Türen, Bü.: Hs.: Em.: Suat Gürel, Bü.: Teş.: Âsaf Sirman, Bü.: Mu-ha.: Dah.: Refet Hakul BB.: mevkilerini işgal ettiler.

Hâk.: Bü.: Â.: M. Kemâl Öke, Hâk.: Bü.: Â.: Kaymakamı Ferit Zühtü Örücü ve Umu.: Bü.: Müf.: Üs.: 'lar ile ziyaretçi BB.: Şark'ı ve sütun-ları tezyin ettiler.

Bü.: Üs.: 'in emrû işaretiyle yoklama yapılarak 41 delegenin hazır ve nisabı müzakerenin mevcut olduğu anlaşıldığından, celse usulü daire-sinde açılarak mesaiye başlandı.

1 - Mesaiye başlamazdan evvel Bü.: Üs.: , sâbık Büyük.: Üs.: 'ımız Mustafa Hakkı Nalçacı B.: 'in, ebedî maşrıka intikalini teessürle söyle-yerek müşarûn'ileyhin mesleğimize büyük hizmetlerini saydıktan sonra, Bü.: Üs.: 'lık matrakasını elinden devralırken duyduğu heyeca-nın tesiri ile, kendisine arzu ettiği kadar vazifei şükran ve hürmeti ifa edemediğini, bunu bugünkü toplantıda yapmayı tasmim etmiş olduğu halde artık imkân mevcut olmadığını fakat bu beyanatı yapmakla ma-nen olsun tesliyet bulduğunu ifade etti.

Badehu; Bü.: Mahfili, sabık Bü.: Üs.: 'in tazizi ruhu için iki dakika ayakta ihtiram sükûtuna davet etti. Bunu müteakip, hemen aynı za-manda ebedî maşrıka göçmüş olan, Bü.: Mah.: azâsından Jak Barzi-lay B.: 'i de hürmetle andıktan sonra, bir matem alkışı ile vakfai ihtira-mı kapadı.

2 - Bir evvelki toplantıya ait tersimat okundu, söz verildi, sükût cari ol-duğu görülmekle re'ye kondu, aynen ve ittifakla kabul olundu.

3 - Ruznâmeye geçildi; Da.: Hey.: raporu okundu, söz verildi; Galip Taş Üs.: , raporda verilen ihşaî malûmatın, mahfillerdeki mesainin tarzını belirtmesi bakımından, hakikaten dikkati çektiğini işaret ettikten sonra, tekrislerin muvakkaten durdurulması tedbirine nakli kelâm ederek; lüzum ve isabetini teyid, ancak mesaisi muntazam ve mevcudu az olan mahfillere teşmil edilmemesi fikrinde olduğunu bildirdi.

TERSİMATIN İLK VE SON SAYFALARI

A. L. G. D. G. A. D. P. Ü.

Türkiye Yüksek Şurasına

Bağlı

BÜYÜK MAHFİL

S. L. A. du Suprême Conseil

du 33. et des. deg. du Rik. Ecoss. Anc. et Anc.

LA GRANDE LOGE DE TURQUIE

Sayı :

(İstanbul,

Büyük Mahfilin 31.5.1953 tarihli 2/14
Ünü toplantısı tersimatı:

Yüksek Şura'ya bağlı Büyük Mahfil, 31.5.1953 Pazar günü saat 10 da, Beyoğlu vâdisinde kâin malûm noktalı hendesiyede Büyük Üs. Dr. Fethi Erden B.in riyasetinde toplandı.

Büyük Üs. Mua. Dr. Ekrem Tok B.in huzuru ile, 1. ci Bü. Nâ. Mecit Duruiz, Bü. 2. ci Nâ. Cevdet Caculi, Bü. Hat. Sâcîd Öncel, Bü. Kâ. Tarık Zâyei, Bü. Muhak. Ruhi Vamık Girgin, Bü. Hz. Em. Muhsin Türen, Bü. Hs. Em. Suat Gürel, Bü. Teğ. Asaf Sirman, Bü. Muha. Dah. Refet Hakul BB. mevkilerini işgal ettiler.

Hâk. Bü. A. M. Kemâl Öke, Hâk. Bü. A. Kaynakamı Ferit Zühtü Örcü ve Umu. Bü. Müf. Üs. lar ile Ziyaretçi BB. şarkı ve sütunlara tezyin ettiler.

Bü. Üs. in emrû işaretleriyle yoklama yapılarak 41 delegenin hazır ve nisabı müzakerenin mevcut olduğu anlaşıldığından, celse usulü dairesinde açılarak mesaiye başlandı.

1 - Mesaiye başlamazdan evvel Bü. Üs., sâbık Büyük Üs. ımız Mustafa hakkı nalçacı B.in, ebedî masraka intikalini teessürle söyleyerek

manâsı olacağını belirterek, celsenin usulü dairesinde açılıp kapanması iktiza ettiğini, ancak bu cihet mahfuz kalmak şartıyla, ihtiram rasimesinin dilendiği gibi yapılmasında bir tahdât olmadığını bildirdi.

Bunu müteakip sütunlarda sükût cari olduğundan, Bü. Üs. cerya etmiş olan bütün müzakeratı hülâsa ederek, bundan faydalanmak için bütün delege KK. in mahfillerine tafsilât vermeleri gerektiğini ehemmiyetle belirtti. Badehu sayın delegelerin, Daimî Hey. ce tetkik veya tatbikini istedikleri herhangi bir nokta olup olmadığını sordu. Sütunlarda yine sükût ca olduğundan Dul Kese. nin dolaştırılması işaret olundu, ve ifayı vazife eden kese şarka (1600) tuğla getirdi ve ilân olundu.

Ruzname ikmâl edilmiş olduğundan Bü. Hat. B. in kanunî mutaleası alınarak, tâlikî mesai edilmek suretiyle, celse usulü dairesinde kapadı ve ketumiyete riayet vadini teyid eden muhterem delege Üs. lar, sulhü sükûn içinde ayrıldılar.

Bü. Üs.

Bü. Hat.

Bü. Kâ.

İsmail Memduh Altar Üs.: raporun ihtiva ettiği çalışma metodu ve enerji zihniyeti karşısında inşirah duyduğunu beyan ile, mükellef bulundukları vazifeleri yapmayanlar hakkında Umumî Nizamnâmenin 129 uncu maddesinde disiplin cezası da mevcut bulunduğunu hatırlatarak, Da.: Hey.:in icabında bütün selâhiyetlerini kullanmasını temenni etti.

Bü.: Üs.: her iki K.: 'e cevap vererek; tekrisleri durdurma tedbirinin istisnasız bütün mahfillere tatbik edilecek umumî bir tedbir mahiyetinde olmasının daha isabetli mütalea edildiğini, matlup netayicin elde edildiği görüldükçe müsaadelerin tekrar verileceğini beyan ile henüz zecrî harekete geçmenin vakti gelmediğini, şimdilik muhaberât ve ihtarlarla islâhata çalışılmakta olup, lüzum hissedildikçe daha kesin yollara gidilmekte tereddüt edilmeyeceğini bildirdi.

Hâk.: Bü.: Â.: Beyanatta bulundular:

Okunan raporu iki kısma ayırarak; birincisinde teşhislerin konulduğunu, ikincisinde tedbirlerin işaret edildiğini belirttiler. Bunların çok yerinde olduklarını ifade ile, dikkatle ve sür'atle tatbik edilmeleri temenni ve bu yolda Bü.: Mah.:in mesaisini Yüksek Şû.:nın daima destekleyeceğini ilâve ile bu tarzı mesaiden dolayı gerek şahsen gerek Yüksek Şû.: namına Büyük Mahfili ve vazifelileri tebrik ettiler.

Bü.: Üs.: , Mas.:luğun yükselmesinden ibaret olan hedefe varılmak için Yü.: Şû.: 'ca gösterilen müzaheret ve muavenete gerek kendi gerek mesai arkadaşları namına teşekkür ettikten sonra, okunan raporda izah edildiği vechile, alınmış olan ve alınması düşünülmekte olduğu belirtilen tedbirlerin tasdik ve kabulü mahiyetinde olmak üzere, raporun tasvibini re'ye koydu, rapor ittifakla kabul olundu.

4 - Ruznâmeye devam olunarak; Rumca lisan ile çalışmak üzere, açılması istizan olunan TİTAN mahfili hakkında müzakere açıldı:

Okunmuş olan raporun 5 inci fıkrasında; izah edilen mucip sebeplere ilâveten, muvakkat mahfilin sureti teşekkülü ile istizan talebinin kanunî vechesinin tam ve muntazam olduğu anlaşıldı.

Kampeas B.: 'in suali üzerine, Rumca Mah.: 'de kullanılacak Rumca ritüelin, aynen Türk M.: 'luğu ritüeline uygun olduğu belirtildi. Bü.: Hatip B.: 'in kanunî mütaleası alınarak, TİTAN Mah.: 'inin açılması na ittifakla müsaade verildi.

Tesis merasimini, Bü.: Mah.: namına yapmak üzere, birinci murahhashğa Reşat Mimaroglu, ikinci murahhashğa Cevdet Caculi ve üçüncü murahhashğa Târik Ziyal BB.: seçildi.

5 - Menafii Umumiye hakkında söz verildi:

İsmail Kenan Sunal Üs.: , teftiş raporları hakkında izahat vermesini reca ettiğinden, Bü.: Kâ.: bunların ehemmiyetini tebarüz ettirerek, gerek hesap gerek devam ve çalışma bakımlarından Da.: Hey.: e toplu malûmat aksettirmeleri istenmekte olduğunu belirtti.

Fehmi Fındıkoğlu Üs.: , haricî tekrislerini söz konusu ederek, tekris hazırlıklarının mahafili muhteremede başka başka şekillerde yapıldığını işaret ettiğinden, fizik inisiyasyon usullerine meydan verilmeyip ritüel ahkâmı dairesinde, yeknasak hareket edilmesinin mahafile tamimi kararlaştırıldı.

Hâtırası yad edilecek ebedî maşrûka göçmüş bir K.: hakkında ihtiram sükûtu yapılırken, mahfil mesaisini mâtem alkışı ile açmak veya kapatmak doğru olup olmayacağı hakkında Ethem Fikriğ B.: 'in bu sualine cevaben; Bü.: Üs.: , ritüelik mâtem celsesi olmayan bir celseyi mâtem alkışı ile açmanın veya kapatmanın, bütün M.: 'luğu mâtem içinde gibi gösteren bir manâsı olacağını belirterek, celsenin usulü dairesinde açılıp kapanması iktiza ettiğini, ancak bu cihet mahfuz kalmak şartıyla, ihtiram rasimesinin dilendiği gibi yapılmasında bir tahdit olmadığını bildirdi.

Bunu müteakip sütunlarda sükût cari olduğundan, Bü.: Üs.: ceryan etmiş olan bütün müzakeratı hülâsa ederek, bundan faydalanmak için bütün delege KK.: 'in mahfillerine tafsilât vermeleri gerektiğini ehemmiyetle belirtti. Bâdehu sayın delegelerin, Daimî Hey.ce tetkik veya tatbikini istedikleri herhangi bir nokta olup olmadığını sordu. Sütunlarda yine sükût cari olduğundan Dul Kese.'nin dolaştırılması işaret olundu ve ifayı vazife eden kese şarka (1600) tuğla getirdi ve ilân olundu.

Ruznâme ikmâl edilmiş olduğundan Bü.: Hat.: B.: 'in kanunî mutaleası alınarak, taliki mesai edilmek suretiyle celse usulü dairesinde kâpandı ve ketûmiyete riayet vadini teyid eden muhterem delege Üs.: 'lar, sulhü sükûn içinde ayrıldılar.

Bü. Üs.
Fethi Erden
(İmza)

Bü. Hat.
Sâcit Öncel
(İmza)

Bü. Kâ.
Tarık Ziyal
(İmza)

İstanbul, 15 Mayıs 1953

Bü. Mah. in 2/15 ci toplantısına

Dâ. Hey. 'in 12 nolu Raporu:

Sayın Delege Üs. 'lar,

İçinde bulunduğumuz devrenin birinci Bü. Mah. toplantısını, geçen sene ebedî Maş. 'a intikal etmiş olan KK. 'imizin hatırasını tebci için akdedilen Mâtem celsesine hasrettikten sonra bugün, senelik ikinci toplantımızı yapıyoruz.

Bu müddet zarfında Da. Hey. 'iniz, tasvibinize güvenerek, müstace-liyet kararıyla, bazı mühim tedbirler almış ve tatbikatına da başlamış-tır. Bunları şimdi tafsilen size arz ediyoruz:

I - Geçen iki senenin mesaisini tetkik ederken, üzerinde hassasiyetle durulmak iktiza eden bazı noktalara tesadüf ettik ki; bunları sayın Bü. Mah. 'in 11 Ocak tarihli 12 inci toplantısı zabıtlarında Hâk. Bü. Â. 'imizin irşadı üzerine derc edilmiş ve muktazası ileride yapıl-mak üzere Da. Hey. 'e havale edilmiş olarak buluyoruz.

Bu noktalar, malûmunuz olmak gerektiği veçhile, şöylece hülâsa edi-lebilmektedir:

- 1 - Mah. 'lerimizin devam durumu memnuniyet verici değildir.
- 2 - Mah. 'lerimizin malî durumu yani, KK. 'den Mah. aidatı ve tea-vün sandığı tahsilâtı memnuniyet verici değildir.
- 3 - Mah. 'lerimizin mesaisi, fikrî sahada masonluğun hedef ve gayele-rini tatmin edecek mertebede değildir.

Da. Hey. 'iniz, bu noktaların sebeplerini araştırmayı kendisine ilk vazife bilmiş ve bugün dosyalarımızda mevcut istatistik rakamlarıyla, riyazi bir katıyetle ifade edebileceğimiz şekilde, bir çok Mah. 'leri-mizde celselerin yarıdan aşağı mevcutla cereyan etmiş olduğu, tahsilâtın yapılamaması yüzünden KK. 'in Mah. 'e ve Mah. 'lerin Yü. Şû. 'ya borçlarının mütemadiyen artmakta bulunduğu, tekris ve terfi işlerine hasredilen zamanın çokluğu dolayısıyla, Mahfil Üstad ve Envarının bu hususları tanzim ve tertibe vakit bulamadıkları gibi, toplantıların da KK. 'i cezbedebilecek mahiyet ve evsafi temin edeme-diği neticesine varılmıştır.

İki sene zarfında 83 celse akdeden 92 mevcutlu bir Mah. 'de yalnız 18 tekris yapılmış iken, aynı müddet zarfında akdettiği celse adedini halâ bildirememiş 89 mevcutlu bir Mah. 'de 46 tekris, 98 mevcutlu bir

Mah.: 'de 69 tekris yapılmış, bunlardan Matrikül durumları sorulduğu zaman; katî rakamlar elde edilememiştir.

Da.: Hey.: 'iniz, müessesemizin selâmet ve selâbeti için bu hadiseleri, elbet mazur göreceğiniz bir tabirle, tehlikeli bulunduğu için, seri ve katî tedbirler almak lüzumunu duyarak, uzun müzakereler ve çok ince tetkiklerden sonra, Türk Mas.: 'luğunun her türlü vaziyetini daha yüksekte ve daha katî bir görüşle bilen Yü.: Şû.: 'mıza durumu arz etmiş ve başvurmak istediği tedbirlerde, müessesemizin yüksek siyaseti bakımından, bir mahzur görülüp görülmiyeceğini istimzaç etmiştir.

Bu teşebbüsümüze Yü.: Şû.: 'mızca gösterilen alâka ve anlayışa şükranımızı ifade etmek borcumuzdur. Oradan aldığımız irşadat ve talimata uyarak âtideki tedbirlerin derhal tatbikine geçmiş bulunuyoruz.

1 - Bütün Mah.: 'lerin mesaisini toparlayıp kendi noksanlarına kendi dikkat nazarlarını tevcih edecek vakit bırakılması maksadıyla, muayyen bir müddet için, haricî teklifleri durdurulmuştur.

2 - Mah.: 'lerin, Bü.: Mah.: Müf.: 'lerince teftişine önem verilmesine ve bu teftişin matlûp birçok noktayı gözden kaçırmayacak şekilde yapılmasına lüzum his edilmiş ve bu maksatla teftiş raporlarında zikri iktiza eden hususatin kâffesini cami olmak üzere bir teftiş raporu modeli hazırlanmış, bastırılmış ve bir taraftan Muh.: Mah.: 'lere, bir taraftan da Bü.: Mah.: Müf.: 'lerine tamimen gönderilmiştir.

3 - Bu teftiş raporlarında Mahafil durumu çok inceden belirtilmiş olacağı için 2 ayda bir rapor verilmesi yerine, senede iki rapor verilmesi usulü kabul edilmiştir. Bu usul her hangi bir lüzum gören Müfettişin daha sık raporlar vermesine bittabi mani değildir.

4 - Fikrî mesaiyi tenbih ve teksif maksadıyla bütün Mah.: 'lere senelik birer travay tevzii kararlaştırılmış ve dokuz mevzu seçilerek her biri ayrı ayrı şekillerde ikişer Mah.: 'e tebliğ olunmuştur. Bunu bildiren tamimde de izah edildiği veçhile, hedef, o mevzu hakkında bir veya iki K.: 'in yazısının veya konferansının temininden ibaret olmayıp, bütün Mah.: KK.: 'inin alâkasını uyandırmak ve binnetice o mevzu hakkında belirebilecek bütün fikirleri cem eden bir zübde husule getirmektir. Böyle bir çalışma, Türk Mas.: 'luğunun iftiharla arz edebileceği bir eser vücade getirebilecek ve bunu her sene bastırıp belki yarınki ve öbür günkü KK.: 'imize de bir miras bırakmak mümkün olacaktır.

Bu tedbirlerin müsbet netice vermesi, bir veya birkaç K.: 'in ikdamiyle mümkün olamayacağı muhakkaktır. Onun için Muh.: Mah.: 'lerin ve

RAPORUN İLK VE SON SAYFALARI

S. A. K. Ş. C.

Türkiye Yüksek Şurasına Bağlı
BÜYÜK MAHFİL

İSTANBUL, 15 Mayıs 1953

Büyük Mah.ın 2/15 ci toplantısına Da. Hey.ın 12 No. lu Raporu :

Sayın Delege Üs.ı,lar.

İçinde bulunduğunuz devrenin birinci Bü. Mah. toplantısını, geçen sene ebedi Maş. a intikal etmiş olan KK. ımizin hatırasını tebci için akdedilen Matern celsesi-ne hasrettikten sonra bugün, senelik ikinci toplantımızı yapıyoruz. .

Bu müddet zarfında Da. Hey. ınız, tasvibinize güvenerek, müstaceliyet kara-

VII — Camiamızın bugünkü durumu hakkında ihsai malûmat takdimini gelecek toplantımıza talik ediyoruz. Muhtelif fırsatlarla evvelce de arz etmiş olduğumuz veçhile, Matrikül ve sicil teşkilâtımız elyevm tam olarak kurulmuştur. Yegâne noksanımız, Muh. Mah. ı,lerin, Umumi nizamnamemizin 129 uncu maddesi mucibince gönderme mecbur bulundukları kuvvelerin hepsinden gelmemiş bulunmasından ibarettir. Buna müvazi Bü. Mah. ı, kuyudatı tam ve muntazam ise de Mah. ı, kayıtlarıyla bir karşılaştırılma yapılması daha faidelidir. Bunu temin için mezkûr kuvvelerin gönderilmesi 1952 aralık tarihli bir tamimle rica edilmiş olduğu halde henüz hepsinin alınamamış olması da, Da. Hey. ı,ce ittihaz edilmiş olan yukarda saydığımız tedbirlerin isabetini, yüksek nazarımıza bir daha teyid etmiş olacaktır.

Türk Maş. ı,luğunun şerefli yolunda terakkisi için bütün Delege Üs. ı,ların ve Maha. ı, remziyenin yekvücut olarak el birliği ile çalışacağına imanımızı teyid eder. yüksek fikirlerinize irşat edilmeyi bekleriz.

Bü. Üs. ı,

Dr. Fethi Erden

Bü. Kâ. ı,

Tarık Ziyal

betahsis Üs.: Muh.: 'lerle vazifedarların cehdü gayretine, müessesemiz namına ihtiyaç büyüktür.

D.: Hey.: 'iniz, bu tedbirlerin müsamahasız tatbiki neticesinde hayırlı sonuçlar alınacağını ummaktadır. Bu yüzden camiamızdan muvakkaten bile olsa, sökülüp ayrılacak KK.: 'imiz bulunabileceğini, bir an bile, tahmin etmemek Mas.: 'luk yeminimize bağlılığımız icabıdır. Fakat, müessesemizin hayatiyeti ve yüksek menafii namına fedakârlıktan kaçınmamalıyız.

Da.: Hey.: 'iniz bu tedbirlere, Bü.: Mah.: nizamnamesinin 22.inci maddesi gereğince, müstacel telâkki ederek, baş vurmıştır. Bugün kâffesinin yüksek tasvibinize iktiran edeceğine şüphemiz yoktur.

II - Yukarda saydığımız tedbirlerin devamı olarak Da.: Hey.: 'inizin daha bazı düşünceleri de vardır. Bu meyanda; ötedenberi malûmunuz olduğu veçhile, elyevm meri bulunan Maha.: nizamnamei umumisini tadil ve islâhı da derpiş edilmiştir. Bu işle bir komisyonumuz meşğul olup, neticei mesaisini yüksek hey'etinize bildirecektir. Ancak; Umumî Nizamnamenin haricî teklifine ve tahkikat icrasına müteallik maddeleri, yine müstaceliyet kararıyla, önümüzdeki yaz tatilini müteakip ve kış mesaisine başlamazdan evvel ihzar ve tamim edilmek lâzım geldiğinden, bu hususta Yü.: Şû.: 'nın da iştirakile ayrıca Muh-telit bir Komisyon kurulmuş bulunmaktadır.

III - Memleketimizi üzüntüye koymuş olan zelzele felâketinden dolayı Yü.: Şû.: 'mız, büyük bir hassasiyetle ve müstaceliyetle, Türk Mas.: Derneği namına, o felâketzedelerin yardımına koşmuş ve üçbin liralık bir teberrüde bulunmuştur. Bu yardım vazifesinde kendi hisseleri de mevcut bulunması geldiğini resen idrak etmiş olan KK.: 'imiz ayrıca ve serbest iane yoluyla 1.346,80 lira toplayıp Bü.: Mah.: 'e tevdi etmiş olduklarından, bu meblağ Yü.: Şû.: 'ya takdim olunmuştur. KK.: 'imizin bu hamiyet ve hamasetine şükran borcumuzu arz ederiz.

IV - Masonik dostane münasebatta bulunduğumuz Fransa Bü.: Loj.: 'ı 17 Nisan tarihli toplantısında, aynı zelzele felâketine alâka göstermiş ve zelzeleden müteessir olmuş olan Mas.: KK.: 'imiz için 100.000 Franklık bir teberrüde bulunmuştur. Bunu da şükranla arz eder ve lâzımgelen teşekkür vazifesinin yapılmış olduğunu da ilâve ederiz.

V - Bü.: Mah.: 'in 2 Kasım 1952 tarihli 11.inci toplantısında, İstanbul vâdisinde Rumca lisaniyle çalışmak üzere bir Mah.: kurulmasının istizan olunduğu arz edilmiş, fakat dosyanın ikmali için müteşebbislere iadesi karagir olmuştu. Bu dosya, bu kerre tamamlanmış olarak Da.: 'imiz

Hey :.'inize gelmiş ve kanunî bakımdan tekemmül etmiş bulunmaktadır. Herhangi bir yeni Mah :.'in kurulmasında aranması lüzumu prensip olarak kabulünüze iktiran etmiş olan ihtiyaç noktası da Da :. Hey :.'inizce incelenmiş ve Fransızca, Almanca Mah :.'lerimizde olduğu gibi, elyevm camiamıza dahil, Türk Mas :. vafını haiz, ancak Rumca ile ülfet ve istinasları daha geniş bulunan birçok KK :.'imizin mevcudiyeti, aranılan ihtiyacın tekevvün etmiş bulunduğunu isbat etmiştir. Bu Mah :.'in açılmasını dilemiş bulunan KK :.'imizle yapılan müzakere ve temaslar, Türk Mas :.'luk zincirine ilâve edilecek yeni bir halkanın her bakımdan gayret ve fa'aliyetle çalışacağı kanaatini tevlid etmiş olmakla, istenilen müsaadenin verilmesini bugünkü ruznâmemizin buna ait maddesinde ayrıca tasvibinize arz ediyoruz.

VI - Dünya masonluğu ile münasebetimiz, inkişaf hadindedir. İtalya Büyük Locasile ve Fransa Büyük Maşriki ile garant Damıtye teati edilmiştir. İtalya için Mecid Duruiz, Fransa için Ekrem Tok Üs :.'lar vazifeye seçilmiş bulunmaktadır.

VII - Camiamızın bugünkü durumu hakkında ihşaî malûmat takdimini gelecek toplantımıza tâlik ediyoruz. Muhtelif fırsatlarla evvelce de arz etmiş olduğumuz veçhile, matrikül ve sicil teşkilâtımız elyevm tam olarak kurulmuştur. Yegâne noksanımız, Muh :. Mah :.'lerin, Umumî nizamnamemizin 129 uncu maddesi mucibince göndermeğe mecbur bulundukları kuvvelerin hepsinden gelmemiş bulunmasından ibarettir. Buna müvazi Bü :. Mah :. kuyudatı tam ve muntazam ise de Mah :. kayıtlarıyla bir karşılaştırılma yapılması daha faidelidir. Bunu temin için mezkûr kuvvelerin gönderilmesi 1952 Aralık tarihli bir tamimle rica edilmiş olduğu halde henüz hepsinin alnamamış olması da, Da :. Hey :.'ce ittihaz edilmiş olan yukarda saydığımız tedbirlerin isabetini, yüksek nazarınıza bir daha teyid etmiş olacaktır.

Türk Mas :.'luğunun şerefli yolunda terakkisi için bütün Delege Üs :.'ların ve Mah :.'i remziyenin yekvücut olarak el birliği ile çalışacağına iymanımızı teyid eder, yüksek fikirlerinizle irşat edilmeyi bekleriz.

Bü :. Üs :.
Dr. Fethi Erden

Bü :. Kâ :.
Tarık Ziyal

BÜ. MAH. MURAHHAS ve MÜLÂZİMLERİN İMZA CETVELİ
31.5.1953

<u>MURAHHASLAR</u>		<u>MURAHHASLAR MÜLÂZİMLERİ</u>	
<u>Locası /</u> <u>Adı, Soyadı</u>	<u>İmza</u>	<u>Locası /</u> <u>Adı, Soyadı</u>	<u>İmza</u>
<u>İDEAL M.M.</u>		<u>İDEAL M.M.</u>	
F. Fındıkoğlu B.:	(imza)	Nuri Kâmil Mesen B.:	
Sâcit Öncel B.:	(imza)	İzzet İçsan B.:	
Mithat Güldü B.:		İrfan Tarlan B.:	
<u>KÜLTÜR M.M.</u>		<u>KÜLTÜR M.M.</u>	
M. Hakkı Nalçacı B.:		Celâl Öget B.:	
Refet Hakul B.:	(imza)	S. Tandal B.:	
F. Günergin B.:	(imza)	Saffet Rona B.:	(imza)
Ruhi Vamık Girgin B.:	(imza)	Tevfik Ararat B.:	
<u>ÜLKÜ M.M.</u>		<u>ÜLKÜ M.M.</u>	
Reşat Mimaroglu B.:	(imza)	Arif Rüştü Görgün B.:	(imza)
İsmail Memduh Altar B.:	(imza)	Hasan Vafi B.:	(imza)
Cevdet Caculi B.:	(imza)	Ali Fuat Berkman B.:	(imza)
<u>İZMİR M.M.</u>		<u>İZMİR M.M.</u>	
Hamza Rüstem B.:	(imza)	Yakup Çelebi B.:	
Hulusi Selek B.:		Sadullah Gökçek B.:	(imza)
Davit Gabay B.:		Sırrı Tümer B.:	(imza)
<u>UYANIŞ M.M.</u>		<u>UYANIŞ M.M.</u>	
Mecit Duruiz B.:	(imza)		
Mümtaz Tarhan B.:			
Asım Köknar B.:			
<u>KARDEŞLİK M.M.</u>		<u>KARDEŞLİK M.M.</u>	
Ferit Up B.:		Cevdet Oşan B.:	
H. Noradonkiyan B.:		Harun Çiprut B.:	(imza)
M. Abravanel B.:	(imza)	Sarım Göksel B.:	

MURAHHASLAR

Locası /
Adı, Soyadı **İmza**

HÜRRİYET M.M.

Ali Galip Taş B.: (imza)
Dr. Fahri Arel B.:
İsmail Kenan Sunal B.: (imza)
Vedat Başar B.:

SEVGİ M.M.

H. Sunol B.: (imza)
Necip Hancı B.: (imza)
Dmitraki Güneri B.: (imza)

ATLAS M.M.

Cemil İpekçi B.:
Marcel Louat B.: (imza)
Raoul Rozenthal B.: (imza)

DOĞUŞ M.M.

Sezai Konukgil B.: (imza)
B. Develioğlu B.:
Muzaffer Gürcan B.:

MÜSAVAT M.M.

Târk Ziyal B.: (imza)
Galip Hamdi Tekyeli B.: (imza)
Kêmal Salih Sel B.: (imza)

YÜKSELİŞ M.M.

Mithat Akdora B.:
Hazım Âtîf Kuyucak B.:
Suat Gürel B.: (imza)

MURAHHASLAR MÜLÂZİMLERİ

Locası /
Adı, Soyadı **İmza**

HÜRRİYET M.M.

Burhanettin Erilkun B.:
Ethem Fikriğ B.: (imza)
Viktor Kampeas B.: (imza)
Eşref Sander B.:

SEVGİ M.M.

Hristaki Angelidis B.:
E. Sandalcıoğlu B.:
İsmet Somer B.:

ATLAS M.M.

Affan Balzar B.:
İzak Altabev B.:
Marguliyes B.:

DOĞUŞ M.M.**MÜSAVAT M.M.**

Sadettin Ozil B.:
Ferit Ramiz Öker B.: (imza)
Ardavatz Savcı B.:

YÜKSELİŞ M.M.

Ziya Balcı B.:

MURAHHASLAR

Locası /
Adı, Soyadı **İmza**

NUR M.M.

Muzaffer Uras B.:
Hakkı Türegün B.:
Sedat Abut B.: (imza)

İNANIŞ M.M.

Muhsin Türen B.: (imza)
Asaf Sirman B.: (imza)
A. Mizanoğlu B.: (imza)

BİLGİ M.M.

Fikret Çeltikçi B.: (imza)
Selâmi Işındağ B.:
Nuri Pere B.: (imza)

PROMETHEE M.M.

Necdet Alan B.:
Haydar Dünder B.:
Alber Arditti B.:

LIBERTAS M.M.

Emin Sayt B.:
Münif Sayt B.:
Hilmi Naili Barlo B.:

MURAHHASLAR MÜLÂZİMLERİ

Locası /
Adı, Soyadı **İmza**

NUR M.M.

Kemâl Atlı B.:
Suat Arpad B.: (imza)
Ata Sayar B.: (imza)

İNANIŞ M.M.**BİLGİ M.M.**

Fehmi Çeltikçi B.: (imza)
Vasıf Arna B.:
Hayri Çavdar B.:

PROMETHEE M.M.

J. Barzilay B.:
Zoletti B.: (imza)

LIBERTAS M.M.

Veziryan B.: (imza)
İzzet Berk B.:

Bü.: Üs.: Dr. Fethi Erden B.: (imza)
Bü.: Üs.: Mua.: Dr. Ekrem Tok B.: (imza)

* *
*

ÜS. MUHTEREMLER

Toplantı Tarihi: 31.05.1953

Locası / Adı, Soyadı	İmza	Locası / Adı, Soyadı	İmza
<u>IDEAL M.M.</u> Veli Şefik Gizer B.:		<u>DOĞUŞ M.M.</u> Ahmet Salih Korur B.:	
<u>KÜLTÜR M.M.</u> İbrahim Hoyi B.:		<u>MÜSAVAT M.M.</u> Selahattin Güvendiren B.: (imza)	
<u>ÜLKÜ M.M.</u> Edip Seydi B.:	(imza)	<u>YÜKSELİŞ M.M.</u> N. Sâhir Silan B.: Süreyya Aygün B.:	
<u>İZMİR M.M.</u> Sami Kulakçı B.:		<u>NUR M.M.</u> Abdullah Naci Hortaçsu B.:	
<u>UYANIŞ M.M.</u> Baha Esat Tekant B.:		<u>İNANIŞ M.M.</u> A. Kâmil Sokullu B.:	
<u>KARDEŞLİK M.M.</u> Fazlı Güleç B.:	(imza)	<u>BİLGİ M.M.</u> Mes'ut Gün B.:	
<u>HÜRRİYET M.M.</u> Dr. Şükrü Hâzım Tiner B.:		<u>PROMETHEE M.M.</u> Ernest Feri B.:	
<u>SEVGİ M.M.</u> Dr. Salim Ahmet Çalışkan B.:		<u>LİBERTAS M.M.</u> Lazaro Franko B.:	
<u>ATLAS M.M.</u> Antoin Chiappe B.:	(imza)		

* *
*

L Ü G A T Ç E

(KÜÇÜK SÖZLÜK)

ârâ: oylar

arz-ı mâzeret: mazeret belirtme

bâdehu: ondan sonra

balotaj: bir seçimde adaylardan hiç birinin, oyların salt çoğunluğunu alamaması hali.

BB.: Birâderler, Kardeşler

Bü. Hs. Em.: (Bü. Em. Hs.) (Büyük Emin-i Hasenat) Büyük Hasenat Emîni

Bü. Kâ.: Büyük Kâtip, Büyük Sekreter

Bü. Muh. Dah.: Büyük Muhafız-ı Dahili, Büyük Korumucu

Bü. Muhak.: Büyük Muhakkik

Bü. Müf.: Büyük Müfettiş

Bü. Teş.: Büyük Teşrifatçı, Büyük Tören Üstadı

Bü. Üs. Mua.: Büyük Üstat Muavini, Büyük Üstat Kaymakamı

Büyük Mah.: Büyük Mahfil, Büyük Loca

Büyük Mahfil: Büyük Loca

Da. Hey.: Daimi Heyet, Büyük Görevliler Kurulu

Defter-i mahsus: özel defter

Hâk. Bü. Â.: Hâkim Büyük Âmir

hatve: adım

hitam: son; bitme

hülâsa: özet, sözün özü

ıslah: iyileştirme, düzeltme

ıslahât: düzeltme veya iyileştirme işleri

İçtimaat-ı Umûmiye Kanunu: Genel Toplantılar Kanunu [Bugünkü Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu]

ihşâî: 1. sayım ile, sayma ile ilgili
2. sayımsal

ihtirâm: saygı, hürmet

ihzarî: hazırlayıcı

iktiza: lâzım gelme; gerekme

infikâk: ayrılma; ilişki kesme

inkîşafına delâlet: gelişmesine kanıt

inşirâh: 1. açılma 2. açıklık, ferahlık

intaç: netice, sonuç, sonuç verme, sonuçlandırılma

intihabat: seçimler

irşat: doğru yolu gösterme, uyarma

iş'âr: yazı ile bildirme

ittifakla: oy birliğiyle

kâfesi: hepsi, tamamı

kâin: bulunan, var olan

kefil-i muhadenet: dostluk kefli

Kentüki: Kentucky eyaleti, ABD

mahafil-i muhtereme: Muhterem Localar

matlub: istenilen

mebde-i hareket: hareket başlangıcı

Menafi-i umumiye: Genel Yararlar

meşbû: 1. dolmuş, dolu. 2. kim. doymuş, doygun

mezâya: meziyetler

mukayyet: kayıtlı, kaydolunmuş; deftere geçmiş; bir işe önem veren

mukteza: iktizâ etmiş, lâzım gelmiş, kanun gereğine göre yazılan yazı, derkenar

murahhas: ruhsatlı, izinli; Delege

Mütalaat: düşünceler; tetkikler; okumalar

mücmel: icmal olunmuş, kısa ve az sözle anlatılmış

Mülâzim: stajyer; [burada] yedek delege; [askerlikte] teğmen

müstacel: acele, tez, hemen yapılması gereken

Müşahade: gözlem

müşârün-ileyh: "kendisine işaret olunan": adı geçen, adı anılan [erkek]

müteamel: öteden beri yapılagelen

müteselli: avunmuş

Müzaheret: Arapça (zahr'den) yardım etme, koruma

Müzakerat: müzakereler, görüşmeler

nisab-ı müzakere: görüşme yeter sayısı

nisbet: oran

nokta-i hendese: geometrik nokta

rabita: bağlantı

remzî mahfiller: Sembolik Localar

rûznâme-i müzakerat: görüşme gündemi

serdedilmiş: [düzgün ve yerinde] söylenmiş

şayan-ı arzu: istemeye değer

şitap: acele, sürat, çabukluk

taazzuv: uzuv peyda etme, uzuvlanma, organ oluşturma, şekillenme, biçimlenme

tâdil: değişiklik; doğrultma, doğrulama

tafsilen: uzun uzadıya, ayrıntılı olarak

taht-ı muhakeme: yargılama altında

tahlif: Yemin ettirme, andiçirme, içirilme

tâlik: asma, askıda bırakma; geciktirme; er-teleme

tarsin: sağlamlaştırma

tarzi ceryani: oluş biçimi

tasmim: tasarlama, kesin olarak niyetlenme

tasrih: açıkça belirtme

ta'ziz: izzetleme, izzetlendirme, şerefli, kutlu kılma

tediye: ödeme

teavün sandığı: Yardımlaşma Sandığı

tekâsül: üşenme; ilgisizlik

tekerrür: tekrar etme

tenevvür: parlama, ışıldama, aydınlanma

tesanüd: dayanışma

teşmil: 1. yayma, içine aldırma, kapsamına aldırma

2. daha umumi bir mânâ verme

teşrih etmek: açmak; yaymak

tetebbü: bir şeyi etraflıca tetkik etme, inceleme, bir şey hakkında geniş bilgi edinme

tevafuluk: uyma, uygun gelme

tevcih: yöneltme, çevirme, verme

te'yid: 1. kuvvetlendirme, kuvvetlendirilme, sağlamlaştırma

2. doğru çıkarma, doğrulama; destekleme.

tezyin: süsleme

ufulü: vefatı

vahdet: birlik

vazifedaran: görevliler

zikr: anma, anılma

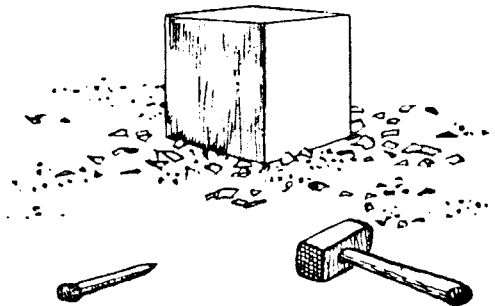
KAYNAKLAR

Abdullah Yeğin, et.al., *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Büyük Lûgat*, Türedav, 1997

Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, 1998

Mustafa Nihat Özön, *Osmanlıca Türkçe Sözlük*, İnkılâp Kitabevi, 1997

Şevket Rado et.al, *Hayat Büyük Türk Sözlüğü*, 1969-1971

GEORGY ZEİDAN K.'İN 1889 YILINDA YAZDIĞI GENEL MASONLUK TARİHİ

Isaac Bar-Moshe (*)

Derleyerek Çevirenler: **Tamer AYAN - Ali VERBAS**

GENERAL HISTORY OF MASONRY

Researchers into the history of Freemasonry in the Middle East usually skip a beat when they find a book about what had appeared in the past. Books written in the past about Freemasonry have all disappeared. The history, which should have been written and documented, is now forgotten and lost, if not purposefully obliterated. The surprise is manifold as the book in question is one of the oldest written, and is not one vilifying Freemasonry, old and modern, which one can still find on the shelves of many bookshops. Such a surprise was in store for me, when I first set eyes on what is certainly one of the oldest, if not the oldest, published in the Arabic language about Freemasonry. In the early eighties, I was serving in Egypt in the diplomatic service of Israel when in an old collection of books, offered for sale, I found the book. It was a wonderful surprise. The title of the hard-cover book is moderate: "General History of Masonry" and the sub-title "From its early days till today." The author is Georgy Zeidan, a very famous historian-novelist, whose

(*) Isaac bar-Moshe, *Kudüs, Freemasonry of Israel*, 1997

GEORGY ZEİDAN: (Öl. 1914) Lübnan'lı hristiyan Yazar. Köken olarak Mısır'dan gelmiş, Şam'da ikamet etmiştir.

fictional work is still widely read and cherished, because his novels are considered to contain the most genuine description of the Ottoman Empire during its last years. The book was printed, and presumably published, by Al-Mahroosa Press in Cairo (Egypt) in 1889. The back of the title page carries the emblem of the double-headed eagle with the crown on the two heads, clutching a sword with a ribbon on which one can read the famous inscription "Deus Meumque Jus."

Bu makale, Israilli bir kardeşimiz olan Isaac Bar-Moshe'nin Mısır'da görev yaparken bir sahafta bulduğu Georgy Zeidan'a ait "General History of Masonry" (*Genel Masonluk Tarihi*) isimli kitap hakkında yazdığı, 1997 yılında Kudüs'te yayınlanan "Freemasonry of Israel" (*İsrail'deki Hürmasonluk*) isimli yazısından derlenmiştir. Bar-Moshe K. kitabı nasıl bulduğunu yazısında şöyle naklediyor:

Ortadoğu'da Hürmasonluk üzerine araştırma yapanlar eskilere ait bir kitap bulduklarında aslında bunun ne kadar önemli bir bulgu olduğu gerçeğini genelde pek önemsemezler. Ne yazık ki bu tarz eski kitapların neredeyse tamamı kaybolmuştur. Tarih belgelere dayandırılmalı ve yazılı olmalıdır, oysa Hürmasonluğa ait eski bilgiler kaybolmuş veya unutulmuş ya da kasten yokedilmiştir. Ben ise, büyük bir şans eseri, Mısır'da, İsrail diplomatik servisinde çalışırken bir sahafta bu kitabı buldum. Kitap, en eskisi olmasa da Hürmasonluk hakkında Arapça yazılmış oldukça eski bir kaynak. Piyasada Masonluğa ait fotokopi ya da benzer yöntemlerle çoğaltılmış bir çok kitap, ya da belge bulabilirsiniz; ancak kalın kapaklı ve ciltli böyle orijinal bir kitabı bulmak benim için gerçekten de büyük bir şanstı. Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerinde yaşamış ve o günlere ait gerçekleri ve tarihi olayları büyük bir ustalıkla kaleme almış olan Georgy Zeidan dönemin önemli tarihçilerinden ve romancı yazarlarından biriydi. Kitap 1889 yılında Kahire'deki Al-Mahroosa matbaasında yayımlanmıştı. Ön kapığında başlık olarak "General History of Masonry" (*Genel Masonluk Tarihi*) ve alt başlık olarak "From its early days till today" (*İlk günlerden günümüze*) ibareleri yer almaktadır. Arka kapakta ise başlarında birer taç bulunan çift başlı kartal ve tuttukları kılıcın üzerindeki kurdelede ünlü "Deus Meumque Jus" ibaresi bulunmaktadır.

Kitabın giriş bölümünde Hürmasonluğa karşı yürütülen kampanyalar, gizli bir cemiyet olduğuna dair yapılan suçlamalar sanatsal bir içerik ve bir düşünce derinliği içerisinde ele alınmış. Yazar, kitabında kardeşlerin dürüstlüğünü ve asaletini sonuna kadar savunsak da yine de iftiracıların hedefi olmaya devam edileceği hususunun altını çiz-

mektedir. "Bu meslek sonsuza dek gizli kalacak prensipler ışığında kurulmamıştır, bir gün gelecek insanlar ile bu mesleğe gönül verenler arasında hiç bir engel kalmayacaktır" demektedir.

Kitabın yazarı, bu kitapta kullandığı Orta-doğu'daki Hürmasonluk konusundaki bilgileri Mısır, Lübnan ve Filistinli mason kardeşlerden ve Mısır Büyük Locası'nın yayınlarından ve kitaplarından elde ettiğini belirtmiştir. Görüştüğü kişilerden aldığı izin ile onların isimlerini de belirterek Hürmasonluk konusundaki fikir ve görüşlerine de kitabında yer vermiştir. O günlerin önde gelen İngiliz ve Fransız yazarlarının isimleri de kitapta yer almaktadır.

Zeidan kardeş 19. yüzyıl sonlarının ve 20. yüzyıl başlarının önde gelen ve son derece bilgili ve donanımlı bir yazardır. Zeidan Doğu'da ve Batı'da bu mesleğin gizli bir örgüt gibi tutulmasının nedenini mesleği diktatörlerden ve kötü niyetli kişilerden korumak amacı ile yapıldığını ileri sürmektedir.

Zeidan kitabında Mısır, Hindistan, Suriye, Yunanistan, Çin ve İskandinav ülkelerindeki masonik kuruluşlar gibi bir dizi mason örgütünü incelemiş ve bu örgütlerin Hristiyanlığın gelişiminde önemli bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Bütün masonik kurumlar bu dereceler sistemini ve çok iyi korunan sırlarını birbirleri ile paylaşmışlar fakat sonradan tüm bu bilgiler Hristiyan ruhban sınıfı içersinde kristalleşmiştir. Bilgi, seçilmiş bir kaç kişinin uhdesinde kalmış, bunların başka insanlara da aktarılması bu insanların zorlu sınavları geçmesine bağlı olarak ve uzun süre beklenildikten sonra mümkün olabilmiştir. Sonuç olarak, bu tür okült bilimlerin ve bilgeliğin korunabilmesi ve ancak ehline aktarılması hususu gizli bir örgüt niteliğinde kalmakla sağlanılır sonucuna varılmıştır.

Burada şöyle haklı bir soruyu sorabiliriz. İçerdiği bilgiler artık Batılı bir Hürmason için sıradan ama bazı kalın kafalıları için olağanüstü gelebilecek bir kitabı okumak ne fayda sağlayacaktır? Bu kitabı okuyup analiz etmeye başlamadan önce bu soruya cevap vermek için bu masonik kitabın ortaya çıkmasında önemli rol oynayan "Mekân" ve "Zaman" konularının irdelenmesi gereklidir. 19. yüzyılın son çeyreği Hür-

GEORGY ZEIDAN

masonluğun Arap dünyasında pıtrak gibi yayıldığı bir dönemdir. Bunun da başlıca nedeni Avrupa ülkelerinin Osmanlı topraklarındaki giderek artan kültürel etkisidir. Hürmasonluk, Avrupalı emperyalistlerin Arap topraklarındaki Osmanlı egemenliğini ve hakimiyetini zayıflatmak ve bu yolda çalışmalar yapmak amacı ile bu bölgelere getirilmiştir. Aksine, kendi ülkeleri için bu bölgelerde görev yapan Avrupalı memurların aydınlanması ve kişisel gelişimini amaçlamaktadır. Hürmasonlar, Avrupa medeniyetinin en ileri kavramlarını Arap dünyasına taşımışlardır. Bu dönemde Masonluk, entellektüeller arasında çılgın bir yangın gibi yayılmıştır. Arap aydınların ortaya çıkabilmesinde ve bunların aydınlanmalarında ve artık eşitlik, özgürlük, insan hakları ve insan hayatını kutsallığı gibi konuları dile getirmeye başlamalarında bu masonik öğretilerin çok önemli rolü olduğu ortaya çıkmıştır.

Ancak, tüm bunlarla ilgili kayıt ve belgelerin büyük bir çoğunluğu ne yazık ki kaybolmuştur. Zira, sonraki gelişmeler bu bilgi ve belgelerin gizli tutulması, bazılarının da imha edilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Ama şimdilerde elimizde yazılı bir belge olmamasına rağmen biliyoruz ki genç Arap toplumlarında kendilerini gizli tutmayı başarabilmiş birçok faal Mason vardı. Ayrıca, 19. yüzyılın sonlarında Amerika Birleşik Devletleri, Fransa ve Lâtin Amerika ülkelerine göç eden bir çok Arap yazar, şair ve düşünür bu ülkelerdeki Mason Localarına üye olmuşlardı. Dünyaca ünlü Lübnanlı şair Cibran Halil Cibran da bir Mason'du. Bu ünlü şairler, yazarlar, düşünürler ve aydınların bir çoğu sonunda ülkelerine geri döndüler ama burada yepyeni milliyetçi rejimlerle karşılaştılar ve insanî değerlerin geliştirilmesi, hizipçiliğin ve düşmanlıkların ortadan kaldırılması konusunda söylemlerde bulunurken bir yandan da şüpheli gözlerle birbirlerini izlediler.

Bu günlerin kısa bir özetini yapmak kolay değildir. Ama ortaya çıkan sonuçlar gözler önündedir. Osmanlı İmparatorluğu son günlerini yaşamakta idi. Milliyetçi rejimler ise daha çocukluk çağındaydı. Demokrasi rüzgârları her yerde esiyor ve sesini her yerde duyurmaya başlıyordu. Ama onları çevreleyen tehlikeler de büyüktü. Aynı dili konuşan, aynı dini paylaşan ülkeler birlikte bir yerlere doğru ilerlemeye çalışıyorlardı. Bu dönemle ilgili birçok gerçek ne yazık ki ortaya çıkarılamamış veya anlaşılamamıştır. Ama, Hürmasonlar aynı dili konuşuyorlar ve tüm Arap dünyasında ve Orta Doğu'daki engelleri bir bir ortadan kaldırıyorlardı. Elimde 20. yüzyılın yirmili ve otuzlu seneleğinde yazılmış her üç dereceye ait ritüel kitapları mevcuttur ve bunlar Ürdün ve Mısır'da yayımlanmıştır. O günün en güzel Arapçası ile ya-

zılmış olan bu kitaplar orijinallerinden çok ufak tefek bazı farklılıklar gösterir. Ancak, ortaya konulan çalışmanın birlik ve bütünlüğü, bu genç ülkelerin genç liderlerinin yüreklerine bir çok şüpheyi getirmeye yeter de artardı bile.

Osmanlı toprakları giderek küçülüyor, yeni Arap ülkeleri birbiri ardına doğmaya başlıyordu. Bu da beraberinde yeni rekabetleri getiriyordu. Zaptedenler ve zaptedilenler birbirleriyle bağrışıp duruyor, tartışmaların ardı arkası kesilmiyordu. Yeni liderler de birbirleri ile rekabet içindeydiler. Daha fazlasını elde etmek, daha yukarılara ulaşmak günün modası olmuştu. Ama Hürmasonluk bütün bu düşmanlıkların üzerine sağlam bir kuleden bakıyor ve insanların kardeşliği için var gücüyle çalışıyordu. Sınırların onun için hiç bir önemi yoktu. Düşmanlıklar onun sarsılmaz kalelerine işlemiyordu. Mısır, Ürdün, Lübnan, Suriye ve Filistin'de yayımlanan ritüeller tek vücut olmuş gibi hep aynı şeyleri ifade ediyordu. Tam gelişimini tamamlayamamış olan bu ülkelerde düşmanlık tohumlarını atmak isteyenler için Hürmasonluğun sesi en büyük tehdidi oluşturunuyordu. Asla bir araya gelemeyeceklerini düşünenler Hürmasonluğun korkusu karşısında bir araya gelmeye çalışıyorlardı.

"General History of Masonry" isimli bu önemli kitabın ortaya çıkışını gören dönem aslında bir değişim döneminin de başlangıcıydı. Halen daha Osmanlı yönetimi altında olan bu ülkelerde Hürmasonluk giderek daha da yaygınlaşıyordu ve bu ülkelerin bağımsızlıklarını kazanmalarında yer alacak olan liderler, aydınlar, şair ve yazarlar kardeşlik zincirindeki yerlerini bir bir alıyorlardı. Batı ülkelerinin Orta Doğu'nun bu genç devletlerine yapmış olduğu en büyük katkının Hürmasonluğun birleştirici sesi olduğunu gönül rahatlığı içerisinde ifade edebiliriz.

Şüphesiz, Hürmasonluğun en hassas ve uzak durulması gereken konusu din ayırımı, aşırı milliyetçilik ve politika gibi bölücü unsurlardır. Hürmasonluk, tek bir Tanrı'nın şefkatli elleri altında tüm insanlığın kardeşliğini hedefler ve bu nedenle de üstünlük peşinde koşanların, hür düşüncenin ve vicdan özgürlüğünün karşısında olanlarla kıyasıya bir mücadelenin içerisinde. Ancak tüm bu hususlar bir ironiyi de beraberinde getirmiştir. Tüm insanlığın birleşmesine, kardeşlik zincirinin her yere yayılmasına çalışan Hürmasonluk, düşmanlarının da birleşmesine yol açmıştır.

Bütün bunları belirttikten sonra, "Genel Masonluk Tarihi" isimli kitabın sayfalarında bir gezinti yapmak faydalı olacaktır. Kitabında Zei-

dan eski ve yeni Masonluk tarihini ele alır ve bunu iki döneme ayırır. Zeidan'a göre birinci dönem Masonluk MÖ 715 tarihinde başlar ve M. S. 1000 yılına kadar devam eder. İkinci dönem ise MS 1000'de başlayıp 1717 yılına kadar sürer. Zeidan Spekûlâtif Masonluğu da iki döneme ayırır. İlk dönem 1717-1783 tarihleridir. İkinci dönem ise 1783 yılında başlamış ve günümüzde de halen sürmektedir. Masonluğun tüm bu bölümleri defalarca ele alınmış, elden geçirilmiş, mercek altında derinlemesine incelenmiş, bazıları şüpheyile karşılanmış, bazıları ise teyid edilmiştir. Ortaya çıkan her yeni buluşla masonik bilimler bir kez daha incelenmektedir. Zeidan da kendi yaşadığı döneme kadar yer alan olayları titizlikle incelemiş ve bunları aydınlatmaya çalışmış ve bilgi birikimini bizlerle paylaşmıştır.

Masonluğun ilk dönemlerini inceleyen yazar taş işçiliği ile yüksek ahlâkın gerçek bir bilim dalı olan mimarlık ile nasıl birleştirildiğini vurgular. Tek hâkim olan Yüce Yaradanın rehberliğinde muazzam binalar inşa edilmiştir. MÖ 715 yılında kendilerini idare etmesi için Roma halkı bir imparator seçer. İmparator Numa Pompilius büyük bir hukukçu olmasının yanı sıra iyi de bir yönetici idi. İlk esnaf loncalarını kurdu, okullar açarak burada büyük tapınakların yapımını ve idaresini üstlenecek insanların eğitimini sağladı. Esnaf loncaları kendi nizam ve yönetmeliklerini kendi kendilerine kararlaştırabiliyorlardı. Üstatlarını, nazırlarını ve hazine eminlerini kendileri seçiyor, kendi kendilerini yönetiyorlardı. Bu loncalardaki esnaflar, mesleklerine ait sırları yüreklerinin derinliklerinde saklıyorlardı. Devlet tüm binaların yapım işini bu loncalara yöneltiyorlar, onlar da projelerini hazırlayıp, yapabildikleri en güzel eserleri meydana getiriyorlardı. Üç dereceli sistem mükemmel çalışıyor ve Loca Üstatları beş yıllığına seçiliyorlardı. Çalışmalar dinsel bir tören akabinde başlıyordu. Herkesin kendi inancı doğrultusunda hareket etmesinden dolayı ortaya çıkabilecek çatışmaları engellemek amacı ile tüm dualar herkesçe ortaklaşa kabul edilen Evrenin Ulu Mimarı adına yapılıyordu. Yükseliş Törenleri ise Kadim Mısır Yükseliş Törenleri ile büyük benzerlikler taşıyordu.

Zeidan bu "İnşaatçı Loncaların", yüksek ahlâkî değerleri nedeni ile diğer loncalardan farklı ve üstün bir konumda olduğunu belirtmektedir. Gizli bazı işaret ve kelimeler de kullandıkları bilinmekteydi. Romalıların yükselişi ile birlikte inşaatçıların da yükselişi devam etti ama Roma'nın düşüşü ile birlikte onların da düşüşe geçmesi kaçınılmaz oldu. Roma'nın tamamen çöküşünden sonra, Hristiyanlığın yükselişine kadar inşaatçılar pek ortalıkta görülmediler. Hristiyanlığın yükselişi onlar için yeni bir itici güç oluşturmuştu. Yazar, inşaatçıların

her dönemde "Kardeşliğin Kurucuları" olarak anıldıklarını da vurgular. Zeidan, MS 5. yüzyılda, Jül Sezar'ın hüküm sürdüğü yıllardan beri bir grup Yahudi inşaatçının, hükümetlerin koruma ve gözetiminde mâbet inşaatlarında yer aldıklarını belirtmektedir. Bunlardan bazıları bu mâbetlerin yapımında bizzat yer almış ve bazı Yahudi sırlarını kardeşleri ile paylaşmışlardır. Roma İmparatorluğu sırasında yükselen ve gelişen taş işçiliği sanatı zamanla İngiltereye geçmiş ve bunların İngiltere'deki serüvenleri de kitapta bütün detayları ile yer almıştır. Taş işçilerinin Roma topraklarındaki faaliyetleri de kitapta etraflıca anlatılmaktadır.

İşte bir paragraf:

Batı Roma İmparatorluğu'nun ağır zulmü altında yaşayan Hristiyan taş ustaları bu baskılardan kurtulmak amacı ile Doğu'ya, Suriye ve Filistin'e göç ettiler. Bizans İmparatoru Konstantin, Hristiyanlara karşı oldukça hoşgörülüydü. Bu taş ustalarına bu bölgelerde bir çok kilise yapmaları için destek oldu. İlk kiliseler Kudüs ve Bethlehem şehirlerinde inşa edildi. Ardından, Antakya'da bir Kutsal Mezar ve birkaç kilise yapımı emrini verdi. İşte bu dönemde bu taş ustalarının kardeşlik sevgisi, Suriye ve Filistin'den başlayarak tüm Arap yarımadasına, hatta Roma hegemonyasının ötelere doğru yayılmaya başladı. MS 340 yılında Konstantinopolis'te (İstanbul) taşçı ustaların inşa ettiği yirmiiç kilise bulunuyordu.

Şu hususu da vurgulamak gerekir ki, bu kitabın önemi 19. yüzyıl başlarındaki olayları ve bu dönemdeki Hürmasonluk faaliyetlerini detaylı bir biçimde anlatmasının yanı sıra, sonra gelişen olaylara da yer vermesinde yatmaktadır. Yazarın kitabında ele aldığı otantik olaylar son derecede güvenilir Arap tarihsel kaynaklarından derlenmiştir. Şunu da rahatlıkla ifade edebiliriz ki, kitapta yer alan bütün bu olaylar Batılı masonik araştırmacılar tarafından bilinmemektedir. Zira yapılan çalışmalarda ve elden geçirilen yazı ve belgelerde Batılı bir isme hiç rastlanmamaktadır. Zeidan'ın kitabındaki bütün kaynak isimler Arap tarihçilerdir. Kitabın 60 ve 61. sayfalarında şu ifadeleri görüyoruz:

Büyük Düşünür İbni Haldun (1330-1406), (681-720) yıllarında hüküm süren Ömer İbn Abdülaziz zamanında Medine'de inşa edilen bir cami hakkında şunları yazmaktadır: İslâmiyetin 8. yılında inşa edilecek bu caminin bahçesine önde gelen müslüman kadınların gömülmesi kararlaştırılır. Bu nedenle de geniş bir araziye ihtiyaç vardır. Bu arazinin sahiplerinin gönül rızası gerektiğinden, Hazreti Ömer ve

Hazreti Osman'ın yaptığı gibi, bu toprak sahipleri parasal olarak memnun edilmelidir. Nitekim, bu topraklar sahiplerinden karşılıkları ödenerek satın alınır. Sonra El Velid İstanbul'a gönderilir ve caminin yapımı için yardım ve desteği istenir. Zamanın Bizans İmparatoru da El Velid'e Ömer İbn Abdülaziz için yüzbin altın akçe ile yüz kişilik bir taş ustası gurubu tahsis eder. Ayrıca Şam'dan da takviye taşçı ustaları gönderir, böylece cami inşaatı başlar.

İşte, Masonlarla ilgili Arap tarihçilerden alınmış başarılı bir örnek. İkinci bir örneği ise Bağdat şehrinin yeniden inşası konusunda İbn El-Atheer'e (1149-1210) dayandırarak şöyle verir:

Halife El Mansur, Şam, Küfe, Basra ve diğer valilere yazı göndererek taşçı ustaları ve zanaatçı talebinde bulundu. Bunların da en erdemli, adil ve dini bütün olanlarının seçilmesini istedi. Ayrıca, erdemli, dürüst ve mimarî bilgisi tam olanların gönderilmesini istedi...

Aynı Arap tarihçiden yaptığı derlemede Zeidan şu cümleye de yer vermektedir :

Taşçı ustaların üstadı günlük yevmiye olarak bir gümüş karat, çırak ise bir gümüş karatın onda ikisi tutarında yevmiye almaktaydı..

Bu ifadelerden yola çıkarak, Zeidan, Bağdat'ın o dönemlerde varlıkları Orta Doğuda iyice bilinen masonlar tarafından inşa edildiği sonucuna varır. İngiltere Masonluğu ile ilgili bölümde ise York Elyazmasını Arapçaya tercüme etmiş ve kitabında yer vermiştir.

Kitapta Spekülâtif Masonlukla ilgili önemli bilgiler yer almaktadır. Kitabın neredeyse üçte ikisi Spekülâtif Masonluğa ve bu mesleğin 1717 ilâ 1889 yılları arasındaki gelişmelerine ayrılmıştır. Hürmasonluğun gelişmesi, iyi ve erdemli insanlar arasında giderek artması, bu insanların kardeşlik sevgisi ile birbirleriyle kucaklaşması kitapta son derecede akıcı bir dil ile anlatılmaktadır. Bunun yanı sıra, kitapta her Avrupa ülkesinde ve her Orta Doğu ülkesindeki masonik gelişmeler ayrı ayrı yer almaktadır.

Yazarın Suriyeli olması nedeni ile kitap Orta Doğu ülkelerindeki masonik oluşumlarla başlar. Arap kaynakları arasında bulabildiğim ilk ve tek Arapça masonik bir kitaptır. Bir başka önemli husus da, Zeidan'ın Masonluk karşıtı faaliyetlere de kitabında yer vermiş olmasıdır. Kitabı bitirdiğimizde bu kitabın neden bu kadar nadir olduğunu ve neden çok fazla sayıda Mason tarafından bilinmediğini daha iyi anlıyoruz. Zira, Mason düşmanlığı, Orta Doğuda Spekülâtif Masonluğun gelişmeye başlaması ile birlikte ortaya çıkmıştı.

Yazar, kitabında Hürmasonluğun serüvenini, kendi ülkesi Suriye'den başlayarak ele alır ve Hristiyanlığın ve İslâmın ilk günlerine atıflar yapar. Masonluğun kiliselerde, camilerde, kalelerde ve şehirleri çevreleyen surlardaki izlerini ve bunların ortaya çıkmasını sağlayan isimsiz kahramanları anlatır. Bu eserlerdeki güzellik ve ihtişam, masonların İran ülkelerine de davet edilerek burada da tapınaklar, kaleler ve surlar inşa etmelerini sağlamıştır. Halife El Mansur, Bağdat şehrinin inşası için Suriyeli taşçı ustalarını davet etmiştir. Zeidan, kitabında bu taşçı ustalarının İslâm ülkelerinde, Roma ülkelerinde yaşadıkları zulmü hiç bir şekilde yaşamadıklarını belirtmektedir. Elde çok fazla belge olmamasına rağmen, yapılan araştırmalar gösteriyor ki, Masonluk Suriye'ye ilk olarak Hristiyanlığın yükseliş döneminde gelmiştir. Spekülâtif Masonluk ise çok daha yenidir.

Beyrut'taki ilk loca 1862 yılında İskoçya Büyük Locası'na bağlı olarak kurulmuştur. Fransızca çalışıyordu ve Büyük Üstadı dönemin İngiltere Başkonsolosu idi. Üyeleri arasında ise Beyrut'ta çalışan yabancılar ve Suriyeli eşraf bulunuyordu. Loca 1868 yılında uykuya yatmış ancak 1888 yılında beratını yenilemiş ve tekrar faaliyete geçmişti.

1868 yılında, bu kez de Fransız Grand Orient'ine bağlı yeni bir loca kuruldu. Bu sefer locanın çalışma dili Arapçaydı. Ülkenin ileri gelen şahsiyetleri, edebiyatçılar ve hükümet yetkilileri kardeşlik zincirine katılmışlardı. İşte tam bu dönemde Mason düşmanlığı da patlak vermiş ve masonlara amansızca saldırmaya başlamışlardı. Çalışmaların gizlilik içerisinde ve kapalı kapılar ardında yapıldığını ileri sürerek insanların kafalarında büyük şüpheler uyandırıyorlardı. En amansız muhaliflerin başında gelen Cizvit papazları El Beşir isimli dinî bir gazete çıkartarak Masonluğu karalamaya başladılar. Gazete, Katoliklik dışındaki tüm inanç ve düşünce sistemini adeta lânetliyordu. Masonik fonlardan yardım alanlar ya aşağılanıyor, ya da bir şekilde sindiriliyordu. Sonuç çok fazla gecikmedi. "Mason" sözcüğü artık bir hakaret veya afaroz anlamı taşıyordu.

Ama, bütün bu gelişmelere rağmen bir yandan da Şam, Huma, Halep, İskenderiye ve Antakya şehirlerinde yeni yeni localar kuruluyordu. Bunların büyük çoğunluğu İtalya Büyük Locasına bağlı olarak çalışıyordu fakat ne yazık ki güçlü Mason düşmanlığı karşısında tutunamıyor ve birer birer kapanmak zorunda kalıyorlardı. Zeidan, Şam'da kurulan ilk locanın Suriye'ye sığınmış olan Prens Abdülkadir El Cezi-ri'nin gayretleri sayesinde gerçekleştiğini vurgular. Cezayirli bir vatansever olan El Ceziri, Fransızlara karşı ayaklanmış ve Suriye'ye

kaçmak zorunda kalmıştı. Bu loca da İtalya Büyük Locasına bağlı olarak çalışıyordu.

Filistin'deki ilk loca ise 1873 yılında Kanada Büyük Locasına bağlı olarak Kudüs kentinde kurulmuştu. Adı 293 No. lu Krali Süleyman Locası idi. Kitapta çok fazla yer verilmemesine rağmen, locanın kurucuları, Kutsal Topraklarda Hayfa - Kudüs demiryolunu inşa etmekte olan Kanadalı demiryolu mühendisleriydi. İsrail'de bulunmuş olan kayıtlara göre, demiryolu tamamlanıp da Kanadalı mühendisler ülkelerine dönünce loca uykuya dalmıştı ama Zeidan kitabında, William As'ad Khayyat'ın üstad-ı muhteremliğinde loca en az bir dört sene daha faal kalmış ve meşalesini kardeşlerin aydınlanması için yanar halde tutmuştu.

Türkiye'deki Operatif Masonluğun İstanbul şehrinin kurucusu olan İmparator Konstantin dönemine kadar uzandığını biliyoruz. Masonlar, yani taşçı ustaları bu dönemde en parlak devirlerini yaşıyor ve kanunlarla korunuyorlardı. Yine bu ustalar halifelerden davetler alıp Kudüs ve Bağdat kentlerinde camiler de inşa ediyorlardı. Beratlarını İngiltere Büyük Locası'ndan almış olan üç locanın İstanbul'da kurulduğu bilinmektedir. Fransa beratlı üç başka loca, İtalya beratlı iki loca ve İrlanda beratlı bir loca da yine İstanbul kentinde faaliyetlerini sürdürüyordu. Yazar, ayrıca İzmir şehrinde de İngiltere Büyük Locası'na bağlı altı, İtalya Büyük Locası'na bağlı iki locanın varlığını belirtmektedir. Burada şunu belirtmemiz gerekir ki, Hürmasonluk günümüzde de Türkiye'deki varlığını sürdürmekte, kardeşlik zincirini giderek geliştirmekte ve dünya Masonluğu içerisindeki saygın yerini kuvvetlenerek korumaktadır.

Ancak, şunu da belirtmeliyiz ki, bu konudaki aslan payını Mısır Masonluğu almaktadır. Yazar, kitabında Masonluğun kökenlerini kadim Mısır uygarlığına dayandırmaktadır. Eski Mısır toplumlarının oluşumu, gelenekleri, âdetleri ve yaşam şekilleri ile masonik toplumlarla büyük benzerlikler göstermektedir. Eski olsun, yeni olsun, bütün medeniyetler ve milletler üç bin yıllık Mısır uygarlığından çok şey öğrenmişlerdir. Nil nehri kıyılarındaki bu muazzam tapınaklar yüzyıllardır bunları inşa eden taşçı ustalarının inancını günümüze kadar taşımışlardır. Kadim Mısır rahipleri gizemlerini büyük bir titizlikle muhafaza etmişler, bu muazzam eserlerin mimarları da isimlerini günümüze kadar gizli tutmayı başaramışlardır. Bunların bir kısmı sonradan ülkelerinde birer ilâha dönüşmüş ve Tanrılar panteonundaki yerlerini almışlardır.

Modern Spekülâtif Masonluk Mısır'a ilk adım attığında Mısır'da kadim Mısır uygarlığı ile ilgili yapılan arkeolojik çalışmalar da daha yeni başlamıştı. İki uygarlık aynı anda ortaya çıkıyordu. Kadim Mısır'daki Masonluk Mısır inanç sisteminin bir parçası ve ayrılmaz bütünüydü. Halifeler döneminde ise Mısır, İslâm dininin çatısı altında gelişmesini yine bu taşçı ustalarına bağlı olarak sürdürüyordu. Kahire'deki İbn Tolon Camii 884 yılında Ahmed İbn Tolon tarafından inşa ettirilmişti. Bu eser Müslüman Mısır'ın muazzam eserlerinden biridir. İhtişamı Kadim Mısır tapınaklarından hiç de aşağı kalmaz. Zeidan Kardeş, kitabında bu caminin yapımını tarihçi El Makrizi'ye dayandırarak şöyle anlatır:

Ahmed İbn Tolon bu caminin yapımına başladığında üçyüz sütun üzerine inşa edilmesini plânlamıştı. Danışmanları ona, bu sütunları artık birer harabeye dönüşmüş olan eski kiliselerden temin edebileceğini söylüyorlardı. Tolon bu fikirlere karşı çıkıyor ve böyle bir programı uygulamayacağını belirtiyordu. Kafası darmadağınaktı ve sonunda, daha önce hapse gönderdiği bir Hristiyan'a danışmak zorunda kaldı. Bu kişi de bu camiyi sütunsuz olarak, onun istediği şekilde inşa edeceğini belirtti. Sadece girişte, Mekke'ye yönelik iki sütun yer alacaktı. Böylece Tolon bu Hristiyan'ın hapisten çıkarılmasını emretti. Sadece iki sütunun yer aldığı bu caminin plânını bir parşömene çizdi ve Emir'in büyük takdirini kazandı. Emir bu kişinin tamamen affedilmesi emri yanı sıra caminin inşası için gerekli olan yüzbin dinarın da ödenmesini sağladı. Ve Hristiyan caminin yapımında çalışmaya başladı...

Zeidan, kitabının bu bölümünde okurları düşünceye davet eder. İbn Tolon koskoca Mısır ülkesinin hiç bir yerinde kendi istediği şekilde bir cami inşa edecek bir ustayı ya da bir mimarı bulamamıştır. Prens ya da Mısır Emiri tarafından hapse atılmış bir kişi hariç. Oysa bu dönemde Mısır oldukça gelişmiş bir İslâm ülkesiydi. Fende, sanayide ve birçok bilim dalında epey ileri idi ama kendi halkasının dışına sır vermeyen masonik bilgiler konusundaki yeterliliği ise kifayetsizdi. İşte bu sıralarda hürmasonların, yani taşçı ustalarının Doğu'daki yaygınlığı da bilinmekteydi ve şu apaçık bir gerçektir ki İbn Tolon tarafından seçilen kişi de onlardan biri idi. O dönemde iyi organize olmuş bir mason örgütünün var olup olmadığını kesin olarak bilemiyoruz ama buna benzer bir organizasyonun varlığı ihtimalini rahatlıkla ifade edebiliriz. Ne yazık ki Kadim Mısır'ın gizemli Nizamları gibi bu Nizama ait bilgiler sonraki nesillere gerektiği gibi aktarılamamıştır.

Zeidan kitabında, Spekûlâtif Masonluğun Mısır'a Fransızlarla birlikte 1798 Mısır İşgali ile geldiğini belirtir. Napolyon Bonaparte'ın kutsaması ile General Kleber ve emrindeki mason subaylar "İsis" Locasını kurarlar. Napolyon tahttan inince bu Loca da uykuya geçer. 1845 yılında ise İtalyan kardeşlerin öncülüğünde İskoçya Büyük Locası'ndan alınan bir beratla İskenderiye kentinde yeni bir loca kurulur. Muhammed Ali'nin oğlu Prens Halim Paşa ve Abdülkadir El Ceziri önderliğinde de oldukça güçlü ve etkin bir loca Kahire kentinde kurulur. Kahire kentindeki localarda binin üzerinde kardeşin üye olduğu söylenmektedir. Mısır'daki localar pıtrak gibi birbirini takip etmektedir. Süveyş, Port Said, İsmailiye gibi bir çok kentte ardı ardına localar yer almaktadır. Kitabında Mısır Masonluğunu detaylı bir şekilde ele alan yazar, sonradan tüm bu locaların 1876 yılından itibaren İskoç nizamını benimzediklerini ve üç dereceli sisteme geçtiklerini belirtir. Halen günümüzde de tüm dünyada bu sistem geçerlidir. 1876 yılından sonra Mısır Büyük Locası başta İngiltere Büyük Locası olmak üzere bir çok büyük loca tarafından tanınır. 15 Eylül 1877 tarihinde Mısır Büyük Locası resmî merkezinin ve toplantı yerinin Kahire şehrindeki mâbed binası olduğunu ilân eder.

Orta Doğu Masonluğu hakkında Arapça dilinde yazılmış muhtemelen tek eser olan bu kitapta Mısır Büyük Locası'na bağlı olarak çalışan localar isimleri ve numaraları ile sıralanmış. İlk loca 1. Nolu Muhammed Ali Locası olarak görülüyor. Ayrıca kitapta çeşitli Mısır kentlerinde çalışan İngiliz locaları da sıralanmış. Şu husus akıldan çıkarılmalıdır ki 256 sayfadan oluşan bu kitap 1889 yılında yayımlanmıştır ve Zeidan'ın titiz araştırmaları sonucu elde ettiği tarihsel belgelere dayanmaktadır.

"Genel Masonluk Tarihi" isimli bu kitabı ben bir sahaf dükkanında buldum. İlk yayımlandığında muhtemelen karton kapaklı idi. Ancak geçen yüzyılın geleneğine bağlı olarak sanatsever bir kişi bu kitaba güzel bir cilt yapmış ve kütüphanede dik olarak durduğu zaman kolaylıkla okunacak şekilde kitabın adını ve sahibini de yazmış. Kitabın sahibi muhtemelen bir Mason olan Abdülkadir Akif kardeş.

Bu arada, önemli bir araştırmadan da söz etmeden geçemeyeceğim. F. D. Stevenson Drave isimli kardeşin 1969 yılında yayımlanan "Freemasonry In Egypt", "*Mısır'da Hürmasonluk*" isimli kitabında Mısır'daki locaların 1962 yılında kapatılıp faaliyetlerine son verildiği belirtilmektedir. Albay Nasır başkanlığındaki hükümetin çıkarttığı bir kanunla Mısır'daki tüm masonik faaliyetler yasaklanmıştır. Günün

modasına uygun bir şekilde de, kanun çıktığı sırada tüm mâbed binaları basılmış ve gazetecilerin incelemesine sunulmuştu. Gazeteciler de gözlerine takılan herşeyi bir bir fotoğraflamışlardı. Tabii bunları ağır suçlamalar ve iftiralar içeren gazete makaleleri takip etmişti. F. D. Stevenson Drave üzgün bir dille şunları belirtmektedir:

Kahire'deki Hürmasonluk Merkez Binası, üzerinde durduğu arazi ve içerisindeki herşey, -regalyalar, tüm üye kayıtları, tersimatlar ve localara ait tüm belgeler- artık Mısır Hükümetinin ellerindedir ve ne zaman geri alınabilecekleri de meçhuldür. Yaşanan kayıpların tazmini ise akla bile getirilmemelidir.

Günümüze kadar bu konuda herhangi bir gelişme ya da değişiklik olmamıştır. 1994 yılında yayımlanan "Bilinmeyen Bir Konu - Mısır'da İbranice Çalışan Bir Loca" isimli bir makalede ise Leon Zeldis şunları belirtiyordu.

Üç sene evvel Ürdün Krallığı topraklarında başarılı çalışmalar yapan localar hazin bir sona kavuştu. Aslında küçük bir azınlık olan Ürdün Parlamentosunun gerici üyeleri, çok fazla milletvekilinin yer almadığı bir meclis oturumunda Ürdün Krallık Topraklarında Hürmasonluk faaliyetlerini yasaklayan bir kanunu alelacele geçiriverdiler. Yapılan bu haksızlığı düzelterek herhangi bir çalışma da bu güne kadar yapılmamıştır.

"Genel Masonluk Tarihi" isimli bu kitap bugünkü Orta Doğu Hürmasonluğunun çorak topraklarında tek başına bir dikilitaş olarak yükselmektedir. Ama işin sonuna gelmedik. Yazacak bir kaç güzel şeyimiz daha var. Belki eski güzel günler yakındır.

Surbiton, Surrey, İngiltere'de Arapça yayımlanan "Irak Dosyası" isimli mecmuanın Mayıs 2000 (No. 101) sayısında şimdilerde Hollanda'da yaşayan ve Matematik Profesörü olan Dr. Alaaddin El-Dha-her'in "The Destruction of Lies", "Yalanların Yıkımı" isimli kitabından bir bölüm yayımlandı. İşte bu bölümden bir paragraf :

1959 Devriminin hemen sonrasında Iraklı Masonların bir listesi Lübnan'da ele geçirildi. Devrim lideri Kasım'ın yardımcısı Abdülsalim Arif bunların hemen bir duvara dizilip kurşuna dizilmeleri talebinde bulundu ancak Abdülkerim Kasım bu teklifi reddetti çünkü Kraliyet rejiminin Masonluğu yasaklayan herhangi bir kanun ya da yönetmeliği bulunmuyordu. Kasım, yardımcısına şunları söyledi : "Sen bunların casus olduğunu söylüyorsun. O zaman faaliyetlerini gözaltında tutalım ama bunların çoğunluğu tıp doktoru, mühendis ve profesörler-

den oluşuyor ve ülkemizin bunlara ihtiyacı var. Şayet bunları hapse atarsak ya da öldürüsek yurt dışından ecnebi uzmanlar getirmek zorunda kalırız. Onların ülkemiz aleyhine casusluk yapmayacağını kim garanti edecek?". Kasım, ayrıca bu masonların isimlerinin halka açıklanmasına dair yapılan baskılara veya onların sıkı bir gözetiminde tutulmalarına da direndi. "Lübnan makamlarının doğru bir liste gönderdiğinden nasıl emin olabiliriz. Liste belki doğrudur ama bu yüzlerce isimden bir tanesinin bile adı yanlışlıkla bu listeye dahil edilmişse o masum olan birinin hakkını korumak için hepsini affetmeye hazırım."

İngiltere'de üç ayda bir yayımlanan Ian Allan Yayınevi'ne ait "The Square" "Gönye" isimli derginin Haziran 2000 sayısında önemli bir makale yer almaktadır. Makalenin adı "History of the Grand Lodge in Iran", "İran Büyük Locası Tarihi" olup yazarları M. Hearn ve T. Abtin'dir. İşte o makaleden bir paragraf:

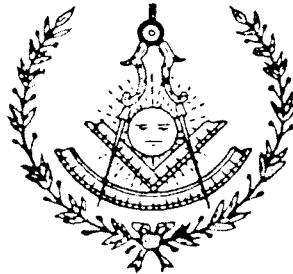
Anderson Anayasasına bağlı olarak çalışan tek İran Locası 6058 nolu St. George Abadan Locası olup 1946 yılında kurulmuştur. 3820 nolu Mezopotamya Locası sponsorluğunda çalışıyordu ve diğer bütün Irak locaları gibi Irak Hakim Büyük Âmirinin gözetimindeydi.

Görülüyor ki, o dönemde yaşamış olan bir çok kardeşin hafızalarında çok büyük tarihî önem taşıyan, ancak bilinmeyen ve bugüne kadar hiç yayımlanmamış bir çok bilgi ve hatıra mevcut. Bütün bunların artık gün ışığına çıkmasını bekliyoruz.

KAYNAKLAR

Celil Layiktez, *Freemasonry in the Islamic Word*, Prietro-Stones Review of Freemasonry

Georgy Zeidan, *General History of Masonry*, Al-Mahroose Press, Cairo, 1889

TALÂT PAŞA

II. Meşrutiyet'ten (1908), Büyük Loca'nın Kuruluşuna (1909)

Ergün AYBARS

TALAT PASHA

From the Constitutional Monarchy to the Foundation of the Grand Lodge

Talat Pasha was born in 1874 in Edirne. After graduating from the Military School he had to start work upon the loss of his father. After working for five years as a postman he was appointed as the head clerk of the Post Office in 1903. He spent most of his time for the improvement and prevalence of the Union and Progress Committee. History records that most of the members of the this Committee were freemasons and played an important role in the declaration of the Second Constitutional Monarchy on 23rd July 1908. The famous watchword "Freedom, Equality and Fraternity" was the motto of all Union and Progress Committee members. Talat Pasha was attending the regular lodge meetings and was trying to spread the idea of "Freedom" especially among the young population of his country. Being an effective member of the Union and Progress Committee and due to his efforts in the declaration of freedom, he became a very well known person and was elected from Edirne to enter the Parliament on July 30, 1908. When the First World War ended in 1918 he supported Mustafa Kemal Pasha for his achievement of the Independence War. He is known as a decent, modest, rational and determined person. He has achieved an important contribution in the organizational structure of the Union and Progress Committee and made a lot studies in the modernisation of his country. He played an important role in the Parliament for the application of laws and regulations in the fields of art, women rights, secularism and education. Unfortunately, this man of enlightenment was assassinated on March 15, 1921 in Berlin.

Talât Bey 1874'de Edirne'de doğdu. Babası Trakya Yörüklerinden olup; müstantik (*sorgu hâkimi*) Ahmet Vasıf (Cepeceli), annesi Bayraktar Hüseyin Ağa'nın kızı Hürmüz Hanım'dır. Ailesi 1877'de Edirne'nin Rus işgaline uğraması üzerine İstanbul'a gelmiş, Edirne'nin geri alınması üzerine de babasının Vize sorgu hâkimliğine atanmasıyla Vize'ye yerleşmiştir. Talât Bey ilkokulu burada bitirmiştir.

Edirne Askeri Rüstiye'sini (*orta-okul*) bitirmiş, ancak bir öğretmenine karşı geldiği için askeri idadiye (*lise*) alınmamıştır. Babasını erken yaşta kaybeden Talât Bey, genç yaşta çalışmak zorunda kalmış; diğer yandan da ülkenin içinde bulunduğu zor durum karşısında gizli örgüt çalışmalarına katılmıştır. 1896'da böyle bir suçtan üç yıla mahkûm edilmiş, 1898 Padişah affıyla serbest kalıp; Selânik'e sürgün olmuştur. Burada önce seyyar posta memurluğu yapmış; diğer yandan İttihat ve Terakki'nin yayınlaşması için çalışmış; 1903'de posta teşkilâtı kâtipliğine atanmıştır.

Talât Bey'in (Paşa) doğup büyüdüğü yıllar Osmanlı İmparatorluğu'nun batışının yoğunlaştığı yıllardı. 1838 İngiliz-Osmanlı Ticaret Antlaşması ve 1839 Tanzimat Fermanı ile başlayan süreçte Osmanlı İmparatorluğu İngiliz himayesine girmeye ve re-

formlarla kurtuluş reçeteleri aramaya başladı.

1865'de Osmanlı Devleti'nden gelen reform hareketlerinin yerini, Genç Osmanlılar Cemiyeti'nin halk adına halk için "hürriyet, meşrutiyet, modernleşme" hareketi aldı. Bu tarihten itibaren başlayan süreçte modernleşme hareketleri (bürokrat-aydın) örgütlenmesi biçiminde gelişirken; Osmanlı Devleti, Saray (Abdülaziz ve Abdülhamit) bu hareketin amansız düşmanı oldu. Genç Osmanlıların parlamento-lu modernleşme modeli bütün Teba-i Osmaniye'yi (Türk, Rum, Ermeni, Bulgar, Sırp, Arap, v.s.) Osmanlı İmparatorluğu'nun yaşama mücadelesine ortak etmeyi amaçlayan bir birlik hareketi idi. Bu örgütlenmeyi yapanların büyük çoğunluğu Avrupa'da eğitim görmüşlerdi. Önemli kısmı ise yabancı obediyanların localarında tekris edilmiş masonlardı. Namık Kemal, Şinasi, Ali Suavi, Ziya Paşa v.b.

Bu hareket uzun mücadelelerden sonra 1876 (Aralık) Kanun-u Esasi ilânını ve 1877'de de Meclis-i Mebusanın açılışıyla Meşrutiyet'i başarmıştı.

20.y.y.'ın başında Abdülhamit'in istibdadına karşı çöken ve dağılan Osmanlı İmparatorluğu'nun kurtuluşu için örgütlenmiş olan İttihat ve Terakki (*Jön Türk hareketinin en etkin örgütü*) için-

deki masonların ön plânda olduklarını görüyoruz. Talât Bey, Cemal Paşa, Ziya Gökalp, Hüseyin Cahit, Cavit Bey, Şeyhülislâm Kâzım vb. Bir bakıma yabancı obediyanlara Abdülhamit'in baskısının karışmaması, hürriyet hareketinin taraftarlarının ve özellikle İttihat Terakki mensuplarının Mason Localalarında da üye oldukları görülüyordu.

Manastır'da Yüzbaşı Niyazi ve Binbaşı Enver'in başlattıkları ayaklanma, halkın desteği ile yaygınlaşıp, güçlenince Abdülhamid 10 Temmuz (*Milâdi 23 Temmuz*) 1908 günü Kanun-i Esasi'yi yeniden yürürlüğe koyduğunu ilân etti. Bu olay, tarihe II. Meşrutiyet olarak geçti. Bu olayın gerçekleşmesinde önemli ölçüde Mason Localalarına mensup olan İttihatçıların etkisi olmuştu. Kuşkusuz bütün İttihatçılar Mason değildi. Ancak, önemli bir bölümü Masondur. Öyle ki, İttihat Terakki mensupları ile mason olanlar özdeş gösteriliyordu. "Hürriyet, eşitlik, kardeşlik" sloganı, İttihat Terakki'nin "İttihad-ı Anasır" hareketinin ülkesi olmuştu.

"İttihad-ı Anasır", Osmanlı tebasının (Türk, Rum, Ermeni, Bulgar, Sırp, Arap, Yahudi, Arnavut v.s.) unsurlarının, Osmanlı İmparatorluğu'nun varlığını birlikte kurtarmak ve yüceltmek için dil, din, mezhep, ırk, millet

farkı gözetmeksizin bir "Osmanlı Milleti" yaratma amacını taşıyordu.

Talât Bey böyle bir ortamda, bir yandan ailesinin geçimini sağlamaya çalışırken, bir yandan da ülkesinin sorunları ile uğraşıyordu. Selânik'te posta memurluğunun yanı sıra Mason toplantılarına katılıyor, "Hürriyet, eşitlik, kardeşlik" ülküsünün, ülkesi için yararlı olacağına inanıyor, gençler arasında "hürriyet" fikrini yayıyordu.

Posta müdürünün kusurlu olduğu konusunda tanıklık yaptığı için, müdür tarafından padişah düşmanlığı ile suçlanarak ihbar (*jurnal*) edilince 21 Kasım 1907'de memuriyetten çıkartıldı. Özel Ticaret Mektebi'nde yöneticilik yaptı. 23 Temmuz 1908'de "Hürriyetin İlânı" üzerine adı ülke çapında duyuldu. İttihat ve Terakki'nin etkin kişisi olan Talât Bey artık ülke çapında bir kişilik olarak kabul edildi.

30 Temmuz 1908'de İttihat ve Terakki'den Edirne mebusu seçildi. Meclis-i Mebusan birinci reis vekili oldu. Talât Bey başarılı bir örgütçü idi. Bu tarihten sonra İttihat ve Terakki'yi ülkenin her yerinde örgütlemeye çalışırken; diğer yandan da mecliste çeşitli milletlere (*Ermeni, Rum, Bulgar, Sırp, Arap vb.*) mensup mebuslar arasında ülke sorunları konusunda görüş birliği sağla-

maya çalıştı. 31 Mart 1909 irtica ayaklanması üzerine Meclis-i Mebusan'ın Yeşilköy'de toplanmasını sağlayan Talât Bey, ayaklanmanın bastırılmasından sonra Meclis'te çoğunluğu ve birlik düşüncesini sağlamada başarılı oldu.

1909'da İngiltere'ye giden heyetin başkanı iken, 8 Ağustos'da Hüseyin Hilmi Paşa kabinesinde Dahiliye Nazırlığı'na (İçişleri Bakanı) getirildi. Ancak, muhalif baskılar karşısında 18 Şubat 1910'da istifa etti. Bir yıl sonra 4 Şubat 1911'de kurulan Mehmet Sait Paşa Hükümeti'nde Posta ve Telgraf Nazırlığı'nı yürüttü. Balkan Savaşı sırasında gönüllü er olarak orduya katıldı. Kâmil Paşa Hükümeti'nde Dahiliye Nazırı oldu. Sait Halim Paşa'nın ayrılmasından sonra da Sadrazam oldu. 1918'de I. Dünya Savaşı sonunda İttihat ve Terakki'nin kapanması kararının arkasından Enver ve Cemal Paşalar ile birlikte Almanya'ya gitti. İstiklâl Savaşı sırasında Mustafa Kemal'in desteklenmesi için çalıştı. 15 Mart 1921'de Berlin'de bir Ermeni tarafından öldürüldü. Cenazesi 1943'de İstanbul'a getirildi ve büyük bir törenle Şişli'de Abide-i Hürriyet tepesine taşındı.

Kişiliği:

Hüseyin Cahit Yalçın'ın, "Eğer Talât Paşa olmasaydı İttihat ve

Terakki olmazdı. O, örgütün kubbe taşı, çimentosu ve temeliydi" dediği Talât Paşa, dürüstlüğü, akılcılığı, kararlılığı, alçak gönüllülüğü, rakiplerine ve hatta düşmanlarına karşı bile entrika ve iftira yollarına başvurulmasına karşı olan, savaşın bunalımlı günlerinde Bakan iken evinde ekmek karnesi ile alınan ekmeği yiyen ve evine gönderilen beyaz ekmeği iade edecek kadar özel bir insandı. Kirada oturan ve ev alması için kredi önerilerini yakışksız bularak reddeden Talât Paşa, seyahatlerinde aldığı yoluk ve yevmiyenin fazlasını iade eden bir devlet adamı anlayışına sahipti. Vatan ve ulusuna olan sevgisini her şeyden üstün tutan bir insandı.

"Avrupa'nın Hasta Adamı" sözünün Osmanlı'nın malî, ekonomik sıkıntılar ve bağımlılıktan söylenmediğini, bunların çözülebileceğini, asıl hastalığın yaşam biçimi ve algılanmasından olduğunu söyleyip, "..Bulgar, Sırp, Rum, Karadağlı, Ermeni ve Yahudi'nin iş yaşamında, evlerinin bakımında ne kadar ileri ve bu sayede zengin ve güçlü olduklarına, Türkler'in ise bütün bunların önemini kavrayamadıkları ve yaşıntılarını daha iyileştirebilmek için fazla çaba göstermediklerine dikkat çekiyordu. Bu tablonun değişmesi gerektiğini ve bunun da "Hürriyet ve Meşrutiyet" ile başarılacağına inanıyordu.

İttihat ve Terakki'nin 1908-1918 arasında dolaylı ve doğrudan yönetiminde olduğu on yıl, bir yandan Osmanlı İmparatorluğu'nun sonunu getirirken; diğer yandan da modernleşme, bağımsızlık için millî devlet - vatan kavramlarını, millî burjuva ve millî sermaye ile bütünleştirmeye çalıştığını görüyoruz. Talât Paşa'nın modernleşme konusundaki etkisi sebebiyle bu on yıla da kısaca bakmak gerekir:

1908-1918 İttihat ve Terakki (Talât Paşa) Dönemi Modernleşmesi:

İktisadî milliyetçilik konusunda İttihat ve Terakki'ye ve o dönem aydınlarına en çok etki Alman örneğinden geldi. Almanya'da ilerlemenin ve yükselmenin kaynağı "Milliyetçilik" ilkesiydi. Alman malı olan millî iktisadî benimseyen aydınlar, Alman millî iktisat ekolünün önemli kişisi Friedrich List'in etkisinde kaldılar. İktisadiyat Mecmuası, Türklerin Alman ulusunu örnek alması gerektiğini ileri sürerken, millî iktisatçılar, "bir ülkede ihtiyaç ve menfaat ortak bir nitelik taşımalı, birey ortak çıkar uğruna her türlü özveride bulunabilmelidir." "Vicdan ve millî şuurun olmadığı yerde millî iktisat yoktur" diyorlardı.

Türk unsuru ticaret ve sanayi alanlarında da söz sahibi olacaktı. Millî iktisat olmadığı için millî burjuvazisi olmayan Türki-

ye'de yabancı etkisi kolay yerleşiyordu. Ziya Gökalp'in bu yorumu, Durkheim'e in "Toplumsal İşbölümü" adlı eserinden etkilendiği kadar, Türkiye'nin kendi yakın tarihinde İmparatorluğun Kapitülasyon, Düyun-i Umumiye'de, azınlıklar ve Levantenlerin boyunduruğunda bulunması gerçeğinden kaynaklanıyordu.

XX. yüzyılın başında, İstanbul'un Moda ve Bebek, İzmir'in ise Bornova ve Buca semtleri Levanten ve azınlık semtlerinin bütün lüks ve ihtişamını gösteriyordu. Bu sömürü çarkının en önemli kısmını ise Rum ve Ermeniler oluşturmuyordu. Kendi çıkarlarını yabancı devletlerle işbirliğinde gören Rum ve Ermeni milleti, çıkarlarını sürdürebilmek için II. Meşrutiyet'e karşı amansız bir direnişe geçtiler. İttihat ve Terakki'nin kurmaya çalıştığı millî ve merkezîyetçi devlete karşı açıkça düşmanlık güttüler. Rumlar ve Ermenilerle rekabet halinde olan Yahudiler, yabancıların Rum ve Ermenileri desteklemeleri sebebiyle kendilerini Osmanlı İmparatorluğu'na daha yakın görüyorlardı. Bu sebeple, Yahudiler İttihatçıları desteklediler. Birçok Avrupalı yazar ve Meşrutiyet düşmanları, Genç Türk hareketini ve II. Meşrutiyet'i "İttihatçıların, Yahudilerin, Dönmelerin ve gizli Yahudilerin, Masonların" komplosu olarak niteliyorlardı.

Oysa "1908 Genç Türk Devrimi" İmparatorluğu eski düzenden ve Avrupa devletlerinin denetiminden kurtarmaya ve bu sebeple Anayasa'yı tekrar uygulamaya koymaya çalışan bir siyasal hareket idi. Bunun gerçekleşebilmesi için savaş içinde "Millî Türk Burjuvasını" yaratabilmek amacıyla ekonomik bir uygulamaya gidildi. Yabancıların tekelinde bulunan ticaretin Türk Müslüman tüccarının eline geçebilmesi için çeşitli yollara başvuruldu. Millî şirketlerin gerçekleşmesi için Birinci Dünya Savaşı'nın yarattığı ortamdan yararlanma yoluna gidildi. Sermaye birikiminin sağlanabilmesi için de İttihat Terakki'ye yakın çevrelere ticarî ayrıcalıklar tanındı. Millî iktisat uygulamasının en önemli adımı Eylül 1914'de, yani savaşın ilk günlerinde, henüz Türkiye savaş girmedığı bir tarihte, Kapitülasyonlar'ın kaldırılması kararı oldu. İşin ilginç yanı, bu karara en büyük tepki Türkiye'nin müttefik Almanya'dan geldi.

Yabancı statüsünü değiştiren kanunla yabancı tüccarların ayrıcalıklarına son verildi. Osmanlı Bankası'na ait olan para basma yetkisi bu bankadan alındı. Gümrük vergilerinde köklü değişikliklere gidilerek; tarım, yerli sanayi ve üreticiyi koruyucu önlemler alındı. Yabancı şirketlere ve fabrikalara Türk personel kullanma ve bu şirketlerde Türk-

çe'nin zorunlu olması uygulamaları getirildi. Hatta yabancı şirketler tabelalarını Türkçe yazacaklardı. Sanayi okullarının açılışı gerçekleştirilirken, Almanya'ya staj için işçi ve öğrenci alınması için okullar açıldı. Köylüye karşılıksız tohum verilirken, "Ziraat hizmet konusu" ile birçok Türk şirket ve dernekleri ziraata yardımcı kılındı. Ziraat Bankası'nın yetki ve görevleri arttırılırken kooperatifçiliğe de önem verildi. İstanbul, İzmir gibi şehirlerin Anadolu ile ekonomik ilişkileri hızla arttı.

Dış ticaret olanaklarının kısıtlanmasının sebep olduğu bu durum, Anadolu'nun ürettiği toprak ürünlerine talebi çoğaltınca bu mallar karşılığı Anadolu esnafı ve çiftçisine ödenen para bunların zenginleşmelerini sağladı. Anadolu ile bu iki büyük şehir arasında ticarî ilişkiler yoğunlaşırken, millî tüccar yaratma politikasının sonucu olarak, "Müslüman-Türk" tüccar gözetildi. "Heyet-i Mahsusa-i Ticariyye" akitlerinde ve vagon tahsisinde İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne yakın çevrelere öncelik tanındı. Savaş ekonomisi ve özellikle enflasyondan İstanbul'un örgütlü esnafı da yararlandı. Diğer yandan sanayii teşvik etmek için Türk sanayicisine gümrük ve vergi muafiyeti, bedava fabrika arsası vermek gibi büyük olanaklar ve ayrıcalıklar tanındı. Bunları sağ-

lamak ve özellikle kredi sorununu çözmek için yeni milli bankalar kuruldu. İthalât ve İhracatın Türk-Müslüman tüccarların eline geçmesi, yabancıların tasfiye edilebilmesi için mevzuat buna göre düzenlendi.

1914-1918 döneminin bütün bu uygulamalarının başarısı için barışa ihtiyaç vardı. Oysa, bu sırada ülke savaşa girdi. Üretim alanlarından 2.850.000 insan alınarak cephelere gönderildi. Üretici genç neslin üretim alanından uzaklaşıp, büyük bir tüketici kitle olması, ekonominin üzerinde büyük yıkım yaptı. Savaş ihtiyaçları, ordunun beslenmesi, silâh, cephaneye, ilaç vs. sağlanabilmesi için ülke kaynakları hemen büyük bir çoğunluğu ile savaş giderlerine ayrıldı. Diğer yandan yine savaş giderlerinin karşılanabilmesi için Almanya'dan borç alındı.

Ancak bu da yeterli olmadığı için iç borçlanmaya gidildi. Hükümet 398,5 milyonu bulan savaş giderlerinin büyük kısmını emisyonla karşıladı. Almanya'dan 86,8 milyon, Avusturya'dan 14,5 milyon ve Anadolu Bağdat Demiryolu avansından 1,1 milyon olarak toplam 120,4 milyon dış borç aldı. Dış borç ve iç borç müsadere yoluyla elde edilen gelirlerle 203,7 milyonluk olağanüstü bütçe elde edildi. Gerek dış, gerekse iç borçlanma ve emisyon yoluna başvurulması enflasyon hızını daha da arttırdı. Yiyecek ve diğer

tüketim mallarının fiyatları görülmemiş bir hızla artarken, yiyecek bulma güçlükleri savaşın sefaletini beraberinde getirdi. Gelir dağılımını ise büyük ölçüde sarstı ve dengesizlik yarattı. Spekülâtif kazanç kapıları kapatılamadı ve para arzının genişlemesi fiyatları aşırı artırdı. Öyle ki, 1915'den sonra yıllık enflasyon hızı yüzde 300'e ulaştı. Un, şeker, yağ, süt, peynir vb. gıda maddelerinin fiyatları halkın ödeme gücünün çok üstüne çıktı. Birçok gıda maddesinin karneye bağlanmasına rağmen, yeterli besin maddesi sağlanamadı. Bu da karaborsanın doğmasına yol açtı. Örneğin, etin resmî fiyatı 20-35 kuruş iken, piyasada 200 kuruşa; yumurtanın tanesi 0,5 kuruştan 8 kuruşa, şekerin okkası 3 kuruştan 300 kuruşa yükseldi. Maaşlar çoğu kez gecikmeli olarak ödenirken, işçi ve memurların maaş ve yevmiyeleri satın alma gücü yönünden savaş öncesine göre yüzde 60-80 oranında değer kaybetti. Bu durum özellikle sabit gelirlilerin yoksullaşmasına sebep oldu.

İttihat ve Terakki, 1914-1918 arasında, "milli burjuva", "millî tüccar ve sanayici" yetiştirebilmek için, ordu ve büyük şehirlerin beslenmesi için, başvurulacak yöntemle, devlet eliyle sermaye birikimi sağlama olanağını verdi. Özellikle, demiryolu taşımacılığı Topal İsmail Hakkı Paşa'ya

verildi. İstanbul halkının beslenme ve diğer tüketim mallarının sağlanmasıyla görevlendirilen Kara Kemal, Rum ve Ermeni tüccarlara karşı, Türk tüccar yetiştirilmesinin en açık örnekleri idiler. Biri taşımacılığı, diğeri de tüketim mallarının dağıtımını büyük kârlarla yaptıkları için kısa zamanda savaş zengini olan örneklerdi. Bu sebeple "Harp Tüccarı", "Spekülâsyon erbabı", "Muhtekir" gibi sıfatlarla anılan yeni bir zengin kesim oluşmaya başladı. Türk-Müslüman'a tanınan bu ticarî haklar, köklü sermaye birikimi ve tecrübesi olmayan bu tüccarların büyük kısmının komisyon karşılığı Levanten, Rum ve Ermeni tüccarların aracısı durumuna gelmesine yol açtı.

Savaş döneminin enflasyon ve yokluk etkileri sosyal yaşamı da sarstı. Rüşvet ve yolsuzluk söylentilerinin yanı sıra, sefaletin sebep olduğu kötü hayat, özellikle İstanbul'da dikkati çekmeye başladı. Savaş döneminin zorlukları yüzünden, istenen "Millî ekonomik politika" başarılı olmadı. Yeni zenginler yeterince sermaye birikimi yapamadıkları gibi, sonuçta ancak küçük bir azınlık savaş zengini oldu, bu da halkın nefretini çekti.

Fakat, bütün bu sıkıntılara ve ekonomide savaşın etkisiyle uğranılan başarısızlığa rağmen, İttihat ve Terakki eğitim, sanat,

lâiklik ve kadın hakları gibi konularda ileri adımlar attı. Takvim ve alfabelerin değiştirilmesi ne çalışıldı. Fes yerine orduda yeni bir başlık giyildi. Kur'an Türkçe'ye tercüme edildi ve "cuma hutbeleri" Türkçe yapıldı. Gerici yayın susturuldu.

Eğitime gerçekten çok önem veren İttihat ve Terakki, savaş boyunca, öğretmenleri askerlikten muaf tuttu. Türkçe ile Türk tarih ve coğrafyasının öğretilmesine önem verildi. İttihat ve Terakki'nin atılım yaptığı en önemli alanlardan birisi de eğitimidir. 1904-1908 yılları arasında Maarif bütçeleri yıllık 200.000 lira dolaylarında iken, bu rakam 1909 yılında 660.000, 1910'da 940.000 ve 1914'de 1.230.000 lira oldu. Abdülhamit döneminin göstermelik eğitim anlayışının yerine, İttihat ve Terakki büyük bir atılımla yeni mektepler açtı. Abdülhamit zamanında Mülkiye'ye 40 öğrenci alınırken, bu sayı sınavların kalkması ile 2000'e çıktı. Bu durum kısmen kalitede düşüşe sebep oldu ise de, eğitimin önemini ve geleceğin hazırlanmasına verilen önemi gösteriyordu.

Yine bu dönemde birçok yeni teknik okul açıldı. 1914'de Dârülbeydi (Tiyatro Okulu), Çırak Okulları, Beden Eğitimi Okulu; 1915 yılında İnas Darülfünun'u, Dişçi Okulu, Doktor Yardımcıları Okulu, Kadastro Memurları

Okulu gibi okullar açıldı. Kızların lise ve üniversiteye gitmesi sağlandı. Çarşafın kaldırılması için yoğun bir kampanya açıldı. Bu sayede peçenin kalkması sağlandı. Kadına çalışma hayatında yer verildi. Yeni kuşakların yetişmesinde mütevazı Türk öğretmenlerinin çok hizmeti geçti.

Batı sanatına ve müziğine yönelik için önemli uygulamalar yapıldı. Türk kadınlarının sahneye çıkabilmeleri sağlandı. 1917'de kadınlara evlenme ve boşanma konusunda geniş haklar tanıyan Aile Hukuku Kararnamesi kabul edildi. Din ve Devlet işlerinin birbirinden ayrılmasının uygulanması ve yeni Adliye Kanunu Şubat 1917'de, bütün tepkilere rağmen kabul edildi. Gregoryen Takvimi'nin kabulü, ağırlık ve uzunluk ölçülerinde birlik için önemli adımlar atıldı. Enver Paşa, eski harflere bağlı kalmakla beraber orduda bir harf reformu denedi. Fakat İttihat ve Terakki'nin yaptığı tüm bu yenilikler, Mondros Mütarekesi sonrası, iktidarı ele geçiren ve milliyetçiliğe karşı olan gerici çevrelerin partisi, "Hürriyet ve İtilâf" (Fırkası) tarafından kaldırıldı. Fakat, 1914-1918 yılları arasında, Türkiye'de ulusal inançla yetişen bir taban oluşmuştu. Bu taban Türk İstiklâl Savaşı sırasında özellikle "Müdafaa-i Hukuk'un" oluşmasını sağlıyordu.

Talât Paşa'nın Masonluğu ve Büyük Loca:

Talât Paşa 12 haziran 1903'de Selânik'de Makedonya Rizorta Locasında tekris edilmiş; 3 Mart 1909'da 33.dereceye yükseltilmiş, önce Osmanlı Yüksek Şûrası'nın Umumi Büyük Müfettişliğine ve Yüksek Şûra tarafından kurulan Osmanlı Büyük Locası'nın Büyük Üstatlığı'na (1 Ağustos 1909) seçilmiştir.

Cemal Kutay'ın anlattığına göre Talât Paşa kendisini şöyle anlatmaktadır:

"Ben, tarikat olarak Bektaşiyim ve Ali aba muhibbiyim. Rumeli'yi, mutlak Türk yurdu yapan manevi hareketin içinde Bektaşiliğin hususi yeri vardır. Bu hakikat, elbette bir gün gelecek o güzelim diyarların nasıl evlad-ı fatihan (fatihlerin çocukları) vatanı haline gelebildiğinin gerçek muhtevasıyla araştıranlar, reddedilmesi imkânsız ispatlarıyla ortaya çıkaracaklardır. Türk'ten gayri unsurların, tarihin malum olduğu devirlerden, Osmanlı Türkler'inin kendilerinden evvel Anadolu'yu Türkleştirmiş Selçuklular'dan iktidarı devir almalarından sonra vatan yaptıkları ve Osmanlı hakanlarının taşıdığı Sultanı İklim-i Rum'a ilgili olarak Rumeli olarak anılan taşı, toprağı, suyu, havası ile Türk beldelerin bu vasfını almasında, Bektaşiliğin nasıl yol-yor-

dam öncüsü olduğunu çocuklarımız anlayacaklardır. Bu millî ve ırkî yapıdan dolayıdır ki; Bektaşiyim ve ben Ali abayım.. (Hz.Ali soyunu sevenler)

Hiçbir an, bu inancımı saklamadım, saklama ihtiyacı duymadım..

Şahsım hakkındaki ikinci itham, mason olduğumdur. Evet!.. Masonum..

Nasıl Bektaşiliği, ırkî millî bir tercih yolu olarak kucakladım-sa, Masonluğu da milletlerarası dostluk ve kardeşliğin, bütün insanlık için saadet ve huzuru temin ve hatta tesis edecek yolun, daha çok fikri aydınlanma menbalarından gördüm ve kabul ettim. Böylesine milletler arası dostluk ve kardeşliği milletimi lâayık ve bu faziletin onun zatında saklı olduğuna inanarak da, Osmanlı Masonluğu'nun Maşrık-ı Âzamlığını (Büyük Üstatlığını) gönül rahatlığı ile kabul ettim ve yürüttüm.

Bugün de, ikisinin de hicabver (utanç verici) bir hareket ve tercih olduğuna asla kani değilim.

Şunu da belirtmiş olayım: Ne Bektaşilik, ne Masonluk benim ve benim gibi arkadaşlarımın, aziz vatanımız için zamanın getirdiği hizmetlerin benimsenmesinde ve icrasında tercih ve telkin olmamış, başkalarının menfaatine âlet ve dayanak teşkil etme-

miştir. Meşrutiyet'in dünya masonlarınca telkin ve hatta düzenlediği söylentilerinin hakikatle alâkası yoktur. Masonların umumiyetle şahsi hürriyetleri tercih ettikleri doğrudur. Fakat, bu umumi tercih, dünyanın büyük hanedanlarının şahsiyetlerinin Mason olmasına mani olmamıştır. Nitekim, Osmanlı Hanedanı'ı içinde de padişahlık makamına gelmiş masonlar vardı. Masonluğun dini reddettiği ve İslâmî felsefeye de aykırı olduğu da doğru değildir; çünkü masonlar arasında din-i mübin (inancı açık) için boyu kadar güvenilir kitaplar vermiş şeyhül-islâmlar vardır.

Bu açıklamamla, ne Bektaşiliğin veya şu bu tarikatın, ne de Masonluğun veya şu bu cemiyyetin müdafaasını veya reddini yapıyorum. Bizden sonrakilerin birbirlerinin fazilet veya fenalıklarını ararken böylesine mevzuları dayanak yapmaları yerine, ferdi tercihler haricine çıkmış vasıflarını esas almalarını tavsiye ediyor, daha müsamahalı ve her şeyi "Nasıl bir Vatan düşünmüştü ve bu yolda ne yapmıştı?" diye bağlamalarını tavsiye ediyorum.

İttihat Terakki'nin Selânik ve Makedonya'daki etkinliği, özellikle Mason Locaları ile iç içe oluşu sebebiyle genç subayların bu yörede önemli kısmı Masondu. Bu nedenle Masonluk ve İttihat

ve Terakki birbirleriyle hep karıştırılmış, haklı haksız bir çok suçlamalara hedef olmuşlardır.

Büyük Locanın Kuruluşu:

Gerek Yüksek Şûra'nın, gerek daha sonra kurulan Büyük Loca'nın kurucu üyelerinin çoğunluğu, 1908 ihtilâlinin önde gelenleri olarak, Masonluğu da kendi hiyerarşi anlayışlarına, yani yukarıdan aşağıya doğru otoriter bir şekilde düzenlemeyi benimseyen kimselerdir. Otoriter bir geleneğin mirasçısı olarak yetişmiş bu kişilerin, birer Meşrutîyetçi ve hatta İttihatçı olarak Masonluğun her türlü özgürlüğe açık, fakat siyasete kapalı bir kuruluş olduğunu kavramları olanaklı değildi. Onlar, özellikle siyaseti daha kolay ve etkili yapabilmek için Makedonya Locaları'na girdiler ve o dönemin olağanüstü koşullarında yapabilecekleri de ancak buydu.

İşte ilk ulusal Türkiye Büyük Locası bu koşullar altında, böyle bir anlayışın eseri olarak, ama düzensiz bir şekilde kurulmuştur.

Yüksek Şûra'nın ilk toplantısında almış olduğu karara uygun olarak 13 Temmuz 1909 da başlatılan çalışmalar, 1 Ağustos 1909 tarihinde "Maşrık-ı Azam-ı Osmani" nin kurulmasıyla kısa sürede sonuçlanmıştır. Büyük Maşrık'ın kurulabilmesi için gerekli 7 loca 9 Mart ile 1 Ağustos

tarihleri arasında, 4-5 ay gibi kısa bir sürede oluşturulmuştur.

Bunlardan numara sırasıyla "Vatan", "Muhibban-ı Hürriyet", "Vefa" ve "Şafak" isimli ilk dört loca, Yüksek Şûra'nın kuruluş aşamasında yapılan 3 Mart 1909 tarihli toplantısından sonra Yüksek Şûra tarafından kurulmuştur. Bunlara beşinci olarak Mısır Obediansı'na "Resne" Locası ile altıncı olarak Grand Orient de France'a bağlı Renaissance Locası'ndan ayrılanların kurduğu "Terakki ve İttihad Hakiki Muhibleri" Locası katılmıştı. Türk masonlarını, Fransız bayrağı altında toplamak için kurulan Renaissance Locası, bunu gerçekleştiremeyince, ilişkilerini Büyük Loca'nın kurucuları arasına üyelerini katmakla sürdürmeye çalıştı.

Yedinci Loca'nın bulunması, ancak Mısır Obediansı'na bağlı "Uhuvet-i Osmaniye" Locası'nın tanzim yoluyla ve son anda katılımıyla gerçekleşmiştir.

Son yıllarda yapılan araştırmalar, o dönemde İstanbul'da yabancı obedianslara bağlı olarak çalışan localardan bazılarının düzenli olduklarını göstermektedir. Nitekim, 1970 yılında İngiltere Büyük Locası, Türkiye Hür ve Kabul Edilmiş Masonları Büyük Locası'nı resmen tanımaya karar verdiğinde, bu localardan bazılarının düzenli loca olarak

kayıtlarda bulunduğu görülmüş-
tür. Özellikle "Resne" locası bu
bakımdan önemlidir.

Türk Masonları, II. Meşruti-
yet'ten sonra yabancı obediyan-
lara bağlı olmak yerine kendi
ulusal obediyanlarını kurma yo-
lunu seçmişlerdir. Ne var ki, bu
yol daha baştan yanlış seçilerek,
önce düzenli bir Büyük Loca kur-
mak yerine, bir Yüksek Şûra ve
ona bağlı bir Büyük Loca kurul-
ması gibi düzenli olmayan bir yol
benimsenmiştir.

Bir obediyanın, geleneksel dü-
zenli Masonluk içinde yer alabil-
mesi ve diğer düzenli obediyan-
larca tanınabilmesi için, "Üçlü
İntizam" dediğimiz kurallara uy-
ması ve bunun gereklerinden ay-
rılmaması gerekir. Bundan anla-
şılan da, ayrıntılara girmeksizin
belirtmek gerekirse:

1. Üyenin Düzenli Oluşu
2. Üyelerden oluşan Locanın dü-
zenli oluşu
3. Localardan oluşan Büyük Lo-
ca'nın düzenli oluşudur.

Bunlardan Büyük Loca'nın dü-
zenli sayılabilmesi için de:

1. Düzenli bir Büyük Loca tara-
findan kurulmuş,
2. Veya düzenli bir Büyük Loca
tarafından tanzim edilmiş,
3. Veya düzenli bir Büyük Lo-
ca'ya mensup düzenli en az üç Lo-

canın bir araya gelmesiyle teşek-
kül etmiş olması gerekmektedir.

1909 yılında bu koşullar bilinmi-
yor değildi. 1813 yılında İngiltere
Birleşik Büyük Locasını kuran
iki büyük Loca bir bildiri yayınla-
yarak, eski ve saf Masonluğun ilk
üç dereceyle, Royal Arch yüksek
derecesinden ibaret olduğunu,
masonik otorite açısından da
bundan böyle her ülkede ancak
bir Büyük Loca bulunabileceğini
ilân etmişlerdi. Yine, XIX.yüzyıl
boyunca Amerika Güney Jü-
ridiksiyonu, sembolik ilk üç dere-
ce üzerinde egemenlik kurma-
mış, Ana Süprem Konsey bunu
teyit eden bildiriler yayınlamıştı.

Buna karşılık Fransa'da Büyük
Loca'ya karşı sembolik ilk üç de-
recede egemen olduğunu ileri sü-
ren, hiyerarşik bir düzene bağlı
Yüksek Şûra kurulmuştu.
1804'te ortaya çıkan bu düzensiz
gelişme, 1877'de Grand Orient de
France'ın Anayasasında Evrenin
Ulu Mimarı sembolünü kaldır-
masıyla kesin şeklini almış oldu.
Fransa'daki bu gelişmeler ve
özellikle 1865'ten sonraki tartış-
malar Grand Orient de France'a
bağlı İstanbul'daki localarda hu-
zursuzluğa yol açmıştır ki, bu hu-
sus da Türk masonlarının bilgisi
dışında olamazdı. Üstelik, yine o
tarihlerde düzenli bir Büyük Lo-
ca kurulması için girişimlerin ol-
duğu da bilinmektedir.

Bunlardan birincisi Nikola Forte
adındaki bir Kardeşin girişimi-

dir ki, adı ancak bir sirkülerde geçmekte ve tasarlanmış olan Büyük Loca'yı "gayrı şuuri" olarak nizamlara aykırı bir yola sevk etmek istediğinden söz edilmektedir. Daha sonra Yüksek Şûra'ya bağlı bir Büyük Loca kurulduğunu dikkate alacak olursak, Nikola Forte Kardeş'in amacının düzenli Masonluk olduğunu var saymak pek de zor olmasa gerek.

Bu konuda ikinci girişim ise, İskoçya Büyük Locası'na bağlı olarak çalışan "La Turquie" locasının mensubu olduğu anlaşılan Müşir Fuat Paşa'nın girişimidir ki, 31 Mart olayı nedeniyle bu düzenli locanın çalışmalarının durdurulduğu ve bu nedenle de sonuç alınmadığı sanılmaktadır.

Yukarıda değindiğimiz gibi, ilk olarak Türkiye Yüksek Şûrası (*Şûra-i Ali-i Osmani*) kurulur. Gerçi Yüksek Şûra 1861'de Fransız Yüksek Şûrası tarafından kurulmuş, fakat uzun yıllar, olasılıkla üye yetersizliği nedeniyle bir etkinlik gösterememiştir. Nitekim Yüksek Şûramız kuruluş tarihi olarak 1861'i kabul etmektedir.

Eğer, bu düzenli localardan üç dört tanesi bir araya gelerek düzenli bir Büyük Loca oluştursalardı, ulusal obediyan normal bir doğum sonucu, bütün uzuvları tam ve mükemmel olan düzenli bir varlık olarak dünyaya getiri-

lebilirdi. Hatta bunun için düzenli bir tek loca, örneğin "Resne" Locası bile yeterli olabilirdi. Bu loca mensubu kardeşlerin kuracakları iki yeni düzenli loca ile bir Büyük Loca için gerekli olan en az üç düzenli loca koşulu yerine getirilmiş olurdu. Bunun için gerekli olan sadece düzenli Masonluk hakkında bilgi ve inanış ile biraz zaman idi ki, tüm çalışmalarda bunlardan birinin dahi dikkate alınmış olduğunu gösteren hiçbir işaret ve delil görülememiştir.

Çoğunluğu Avrupa ve Lâtin Amerika Büyük Loca'ları tarafından tanınan Maşrık-ı Azam, 1935 yılına kadar çalışmalarını sürdürmüştür. 1948'de uyanıştan sonra kurulan ve 1951'de faaliyete geçen yeni Büyük Loca'da ne çare ki, yine aynı anlayışın eseri olarak Yüksek Şûra tarafından ve ona bağlı olarak kurulmuştur. 1956'da mensubu olduğumuz şimdiki Büyük Loca'nın kurulmasıyla başlayan gelişmeler, 1965 tarihinde olumlu bir şekilde sonuçlanmıştır.

Uzun Yıllar Türk Masonluğunun, düzenli obediyanlar ve düzenli Dünya Masonluğu tarafından kabul edilmemesinin, tanınmamasının temel nedeni, işte üzerinde "Yüksek Şûra mühürünü ihtiva etmeyen nüshalar muteber değildir." ibaresi de bulunan çalışma rehberinin, yani ritüelin, bu küçük fakat sonuçları büyük olan cümlesinden kaynak-

lanıyordu. Nihayet, 1909 Kasımında Maşrık-ı Azam ile Yüksek Şûra arasında imzalanan ve 1931'de yapılan Konkordato, çalışma alanlarını düzenliyor, fakat Yüksek Şûra egemenliğinin özüne dokunmuyor, hatta bu egemenliği daha sağlam ve tartışmasız hale getiriyordu.

Sonuç: Tanzimat ile başlayan Türk modernleşmesinde I. Meşrutiyet ve II. Meşrutiyet ve İttihat ve Terakki'nin modernleşmeyi milli devlet-vatan temeli üzerinde inşa etme hareketi, Anadolu'da örgütlenmesi, İstiklâl Savaşında önemli bir güç kaynağı sağlamıştır. 1908-1918 dönemi bir bakıma Türk Devrimi'nin düşünce laboratuvarı olmuştur. Bu dönemin aydınlarının, başta Tevfik Fikret, Ziya Gökalp, Hü-

seyin Cahit, Abdullah Cevdet v.b. yazarların Atatürk üzerinde etkisi bilinmektedir. Kadın hakları, tek eşlilik, tesettürden kurtulma, lâiklik, hürriyet ve bağımsızlık düşünceleri bu dönemde büyük önem kazanırken; asker sivil kadrolarda yaygın ve etkin bir güç yaratmıştır.

İstiklâl Savaşı'nın ve Türk Devrimi'nin kadroları bu dönemde ve savaşlar içinde yetişmişlerdir. Emperyalizmin Türkiye'yi parçalama ve yok etme, Abdülhamit'in istibdadına karşı Atatürk'ün, "Hürriyet ve İstiklâl benim karakterimdir" sözü bir bakıma bu dönemin de tanımını yapmaktadır. Talât Paşa ve Türk Masonluğunun bu oluşumda inkâr edilemeyecek hizmetleri vardır.

KAYNAKLAR

- Ergün Aybars, *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Zeus Kitapevi, İzmir, 2007.
- "**Mason Haftası Konuşmaları**": Sahir Erman, Tacettin Türkmen, Ergün Aybars, Suha Umur. İzmir 9-13 Aralık 1991. Karşıyaka Muh. L. Yayını.
- Muhittin Birgen, *İttihat ve Terakki'de On Sene*, Yayına Hazırlayan ve Notlar, Zeki Arıkan, C I ve II, İstanbul, 2006.
- Orhan Koloğlu, *İttihatçılar ve Masonlar*, Gür Yayınları, İstanbul, 1991.
- Paul Dumont, *XX. Yüzyıl Başlarında Selânik ve İstanbul'da Fransız Obediyansına Bağlı Mason Locaları*, Çeviren: Rifat İnsel, Mimar Sinan Yayınları no.7, İstanbul 1985.
- Seyhun Tunaşar, *Dört Mason Sadrazam 2, Talât Paşa, Ali Rıza Paşa*, Piramit Yayınları, İstanbul, 2003.
- Talât Paşa'nın Hatıraları**, "Hüseyin Cahit Yalçın'ın önsözüyle", Güven Yayınevi, 1946.
- Talât Paşa, *Hatıralarım ve Müdafaam*, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2006.
- Yüzüncü Yılında II. Meşrutiyet**, Yayına Hazırlayan. Halil Akkurt, Akif Pamuk, İnsan Yayınevi, İstanbul, 2008.

TEKRİSE İÇGÖRÜSEL BİR BAKIŞ

Viktor SİDİ

AN INSIGHT INTO THE INITIATION PROCESS IN FREEMASONRY

This article unassumingly tries to suggest that initiation is not an isolated one off event but, rather a lifelong continuous process that makes use of universal symbols and allegories and refers to perennial archetypes in order to have the initiated obtain awareness and consciousness of his own self as well as of his environment and take the necessary steps on the road towards the quest for truth. The article then goes on to elaborate in some detail the guidelines of the entered apprentice, the fellowcraft and the master mason degrees, in the aim of building a Temple of Ideals.

Bazılarının eristirme olarak da ifade ettikleri tekrisin, batı dillerinin birçoğundaki karşılığı "İnisiyasyon" (initiation) dur. Lâtince "Initiare" fiilinden gelen bu sözcük, aslında bir şeye başlamayı ifade eder. Ancak bu başlangıç, herhangi bir başlangıç değildir. Bu bilgi edinmenin kapısını aralayan bir başlangıçtır.

Eski Yunancadaki karşılığı "Thelos" ise, bir başlangıcı ifade ettiği gibi, aynı zamanda bir sonucu da betimler. İngilizcede "achievement", fransızcada "aboutissement" olarak ifade edilebilecek bir sonuç.

O zaman akla şu önerme geliyor: Bu terim aynı zamanda bir başlangıcı ve bir sonucu ifade ettiğine ve ışık hızında giden bir fotondan başka hiçbir şey başlangıcı ve sonu aynı anda yaşayamayacağına göre, ikisinin arasında sürekli bir etkinlik aralığı bulunuyor. Bu etkinlik aralığı bir süreç, eskilerin deyiimi ile bir vetire veya yabancı dillerin bazılarındaki karşılığı ile bir "process" veya bir "processus". Basit bir matematiksel benzetme yapılabilirse, bir vektör, yani başlangıcı, sonu, ölçüsü olan, bir yönü bulunan bir güzergâh. Başlangıcı nûra kavuşmak, sonu Hakikati bulmak, amacı tüm insanlık ve insanlar için bir ülkü mâbedi inşa etmek olan bir süreç bu. O zaman tekris zaman içinde bir nokta değil, belirli bir çizgide bir serüven; bir defaya mahsus bir olay değil, bir akıştır.

Başta "initiare" sözcüğünün bilginin kapısını aralamak anlamında bir başlangıç olduğuna işaret etmiştim. Ancak bu başlangıç kitaplarındaki giriş- introduction- kısmı gibi veya derslerde 101 kod numaralı fiziğe, kimyaya, felsefeye giriş gibi yalnızca okuyarak, dinleyerek, seyredererek bilgiye ulaşmayı sağlayan bir başlangıç değil, bu başlangıç ve sonrasında yaşanarak, duyumsanarak, hissedilerek ve içselleştirilerek elde edilmeye çalışılan, noktasal olmayan bilgiye yani bilgeliğe ulaşma yolunun başlangıcıdır. Bu yol, insanın kendi iç dünyasını tanımasıyla dış dünyayı algılaması, "gnote seauton", "kendini bil" ile "sapere aude" (Horatio) "bilmeye cür'et " i birleştirmesi ve sonuçta ilişkilendirerek farkındalık kazanması ve bu farkındalığı kazanabilmek için sembolleri birbirleriyle ilişkilendirerek anlamlandırması ve kullanılması ve bu sembollerin taşınabilmesini teminen ritüellerin ve onların işitsel, görsel ve devinimsel yönlerinin kullanılmasıdır.

Özetleyecek olursak, tekris süreci çeşitli sembolleri kullanan, metodu ve hümanist amaçlarıyla inisiyatik bir psikodramadır. Bu yönüyle, bir yandan en eski metodları, diğer yandan da en modern yaklaşımları kendinde birleştiren, Sokratik bir özdoğum- automaieutique- tir. İnsanın kendi çabasıyla kendini tanımaya ve çevresini anlamaya çalışmasıdır. Bu anlamda tekris sadece çıraklığa değil, herhangi bir dereceye intisâbı kapsamaktadır.

İşte tüm bunların ışığında, şimdi, "inisiyasyon"un psikolojik, belki de, haddimi aşmadan, psikanalitik boyuttaki yaklaşımına göz atabiliriz. O zaman, psikolojik açıdan, sembollerin kullanımı bizler için ne ifade

eder? diye bir soru sorabiliriz. Biz masonlar açısından bu yöntem, zaman ve mekân içinde insanların yaşamış oldukları duyguları (emotions), kaygıları ve umutları ilişkilendirmenin bir yoludur. Bu, Masonluğun özgül ve özgün yönüdür. Duyularla algılamadan anlamaya, soyuttan somuta, hayâlden gerçeğe ve varsayımdan nesnellığe götüren bir yolculuktur; sürekli olarak yenilenmesi gereken, dayanışmanın ve hoşgörünün öğrenimidir. İnsan sürekli olarak, bir yandan mistisizmin, diğer yandan da aklın ve mantığın çağrıları ile cezbedilmektedir. Yani irrasyonel ile rasyonel olan arasında devamlı bir çekişme içindedir. Semboller bir yandan duygusal(affectif) yönümüzü etkilerken, öte yandan akılsal(intellectual) yanımıza hitap etmektedirler. Başka bir deyişle, bilinç altı ve bilinç dışı ile bilincimizi tahrik etmektedirler. Bir yandan içselleştirmeye yol açarken, diğer yandan Kardeşlerin arasındaki görüş ve düşünce farklılıklarını destekleyerek, bir dışavurumu gerçekleştirmektedirler. Bu durum sağlıklı ve dengeli bir zihin için gereklidir.

İşte tekrisin üzerine temellendirilmiş olduğu, daha önce de sözünü ettiğimiz bu psikodrama, semboller aracılığı ile bu içselleştirmeye yol açmaktadır. Dışavurum ise, loca çalışmaları esnasında, çeşitli görüşlerin ortaya atılması, incelenmesi ve çözümlenmesi ile mümkün kılınmaktadır. Bu durum da ancak bir kardeşlik ve hoşgörü ortamının oluşması ile mümkün olabilir. Gizlilikten ziyade ketümiyetin gerekliliği, işte bu ifade özgürlüğünün sağlanması için lüzumlu olan güven ve mahremiyet ortamının sağlanması içindir. Bu ortamda inisiyasyonu gerçekleştirmek için pasif değil, aktif katılım gereklidir. Tekris olan harici, işe kendi kişiliğinin gerçeğini başkalarına itiraf etmekle başlar. Kendisi başkalarının önünde psikolojik anlamda çıplaktır. Bunu ancak birbirlerine karşı toleranslı ve birbirlerinin fikirlerine karşı saygılı bireylerin önünde yapabilir. Bu ona güvence sağlar. İnsan bilincinin gelişebilmesi, ancak onu kısıtlayan önyargılardan sıyrıldığı zaman mümkün olabilir. Önyargılardan arınmış, hoşgörülü, saygılı ve dostça sevginin hakim olduğu kardeşlik ortamı sayesinde, özel bir alan oluşur. İşte bu özel alanda her birey aktif katılımı ile, kendi içindeki en iyi olanı başkaları ile paylaşır. Zaten tekrisin, inisiyasyonun amaçlarında biri de budur.

Masonik metod, psikanalizde özdoğum adı verilen ve ruhun sürekli olarak kendine gerçeği ifşa etme çabasını içeren bir çalışmadır. İster inisiyatik süreçte olsun, ister psikanalizde, insan yalnızca kendi keşfettiklerini anlar ve yalnızca bunları kendinde gerçekleştirdiği zaman ahenge ve huzura doğru ilerler. Gerek tekris, gerekse psikanaliz, yal-

nızca yaşandıkları zaman gerçekleşirler. İnisiye olmak demek, inisiyasyona tabi olmak değil, onu yaşamaktır. Masonik metodun esası, tekris edilenin kendinde keşfettiği imkânlarını, farkında olmadığı kabiliyetlerini aydınlatarak onu bilinçlendirmesidir. Bu, insanın iç dünyasının, uykuda olan niteliklerinin, nesnel gerçekleştirilmelerine yönelik su yüzüne çıkarılmalarıdır. Daha önce de söylendiği gibi, bu dışavurumun gerçekleşmesi için kardeşlik anlayışının hüküm sürmesi gerekir. Kardeşlik duygusu fitri olmayabilir. Sevgiye, daha nesnel bir deyişle, dostluğa gereksinim vardır. Dostluk ise dayanışmayı doğurur.

Masonluk, kendisini teşkil eden değişik ve farklı kişiliklerle (personalities) zenginleşir. Bütün bunları söylerken, bu incelemede şöyle bir tanımı da ortaya atabiliriz: Masonluk kişilerin çeşitli yönlerini hemâhenk hale getirip, mükemmelleştirmeye, toplumu oluşturan farklı bireylerin uyumunu sağlayarak, insanlığın durumunu daha iyiye doğru götürmeye yönelik sürekli bir çabadır.

Sembolik metodolojinin psikolojik yönüne bir nebze olsun değindikten sonra, şimdi de bu metodolojinin bir de psiko-fizyolojik yönüne bakalım. Psiko-fizyoloji, bedenle ruh arasındaki ilişkilerin bilimsel olarak incelenmesidir. Somato psişik ve psikosomatik korelasyonların bilimidir. Masonluk, sembolleri kullanan tek yapı değildir. Bütün insanlar, bilinçsiz de olsa, en eski çağlardan beri, bazen sembolleri kullanırlar. Bilimler ve dinler de, zaman zaman sembollere başvurur. Masonluğun yaptığı, sembollerin kullanımını sistematize ederek, bir mükemmelleşme yöntemi oluşturmak ve böylece insanın daha iyiye doğru yol almasını sağlamaktır. Freud'a göre insanlar, sembolleri duyguları ve hayalgüçleri çerçevesinde kullanarak, kendi kendilerine konuşurlar. Ona göre sembolün değeri, insanın hayâlgücü, duygu, zekâ, zihin, algı ve davranışları arasındaki irtibatı sağlamasındadır. Bu bağlantı ile içgüdüden (hissi kablel vuku) pozitif, irrasyonel olandan rasyonele, öznelenden nesnele, algıdan anlamaya, ölçülemeyenden objektif gerçeğe, soyuttan somuta geçmeyi sağlar.

Peki psikolojik açıdan acaba sembol nedir? Etimolojisine bakacak olursak sembol sözcüğü, eski Yunanca'daki sumballein'den gelir. Bunun manası, açıklamak, bulmak (to guess) tır. Açınımı, fırlatmak olarak da anlaşılabilir (Sum ve Ballein). Lâtinceye cumjacasse: atmak ve Fransızca ve İngilizceye conjecture : olasılıklar hakkında görüş olarak geçmiştir. Benim en beğendiğim tanımlarından biri de: sembolün temsil etmediğini ifade eden ve ifade etmediğini de temsil eden bir şey

olduğudur. (A symbol is something that signifies what it does not represent and that represents what it does not signify). Sembollerle davranışlarımız arasındaki ilişkiye gelecek olursak, sembol, işlev olarak ister duygusal olsun, ister algısal, ister zihinsel olsun ister duygusal, tüm yetilerimizi uyarabilecek bir katalizördür. Davranışlar ise kişinin ister bilinçli olsun, ister bilinçsiz, kendi içinden veya dışından gelen uyarılara verdiği yanıttır. Bu yanıt ne olursa olsun bütünü etkiler. Kişinin nasıl yanıt vereceği, onun mizacına, durumuna, yaşına, tecrübesine, yetilerine ve algılama şartlarına bağlıdır. Tek bir sebep değişik kişilerde değişik yanıtlara neden olabilir. Kişinin yanıt olarak sergilediği davranış ise, sırası geldiğinde, sosyal ortamda bir uyarı mekanizması oluşturur ve zincirleme tepkimelere neden olur. Sembol bir sebep sonuç ilişkisinin başlangıç noktasıdır. İşte bu yüzden semboller, masonlar için birer amaç değil, inisiyatif süreç ve sistem için seçilmiş birer araçlardır. Bu araçların kullanımı özgür iradeyi gerektirir; zira özgür iradenin olmadığı durumlarda, bu araçlar, uyarıcı ve katalizör olma niteliklerini yitirmekte, sadece ve sadece bir amblem, işaret veya daha kötüsü bir dogmaya dönüşmektedirler.

Masonluk sembolik yöntemi uygulayabilmek için bir psikodramaya başvurmaktadır. Bu psikodrama, ister bilinçli olsun, ister bilinçsiz, ister psişik olsun, ister organik, insanın tüm yetilerine hitap etmektedir. Bu bağlamda, mason bir yandan ideal olana doğru yol almaya çalışırken, diğer yandan da reel olanı göz önünde tutmaktadır. Bir anlamda manevi olanı, maddi olanla birleştirmektedir. Daha önce de ifade edildiği gibi, psikodrama öğretmekten ziyade yaşatarak anlatmaya çalışmayı amaçlamaktadır. Bunu idealize edilmiş zaman-mekân ortamındaki "Catharsis", yani arınma ile gerçekleştirmektedir. Çok eski çağlardan beri uygulanagelen bu yöntem, günümüzde de psikiyatride ve psikoterapide çok yaygındır. Bu psikodramada insan izleyici değil, katılımcıdır. Kendisi karşılaştığı durumlara spontane yanıtlar verir. Bu yanıtların dışavurumu, adayda bir arınmaya ve dolayısı ile bir dönüşüme yol açar. Bu dışavurumda tüm duyuların ve zihnin iştiraki, bu dönüşümü kolaylaştırır, hızlandırır.

Bütün bunların ışığında şimdi cıracı tekrisinin işlevine gelebiliriz. Bu incelemeyi yapabilmek için içe bakış/içe kapanış (introspection/introversion) ikilisine bakmakta yarar vardır.

Daha önce, masonik yöntemin temelinde, öğretmekten çok, uyandırmaya ve aydınlatmaya çalışmanın yattığı ifade edilmişti. Bu aşamada aday, Delphi tanrılarının söylemini uygular. " Bilge ol, kendini tanı, o zaman evreni ve tanrıları bileceksin". Tabii Pisagor'un bu öğretisinin

ifadesi uygulanmasından çok daha kolaydır; zira, gözlemleyenle gözlemlenen, özne ile nesne aynı kişidir. Kişinin mizacı, yani sübjektivitesi, objektivitesini kısmî de olsa engeller. Bu yüzden, içe dönük bu araştırma, eğer uygun ve yetkin bir rehberle yapılmazsa, çok vahim yanlışlara yol açabilecek olan içe dönüklüğe dönüşebilir. Freud psikanalitik yaklaşımla işte bu "introspeksiyon" a rehberlik etmeye çaba göstermiştir. Bilinç dünyası ile bilinçaltının dialogunu, aynen Masonlukta olduğu gibi, sembolleri kullanarak gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu amaçla, zaman-mekân ortamında, herkese hitâp edebilecek, bir evrensel fikri yansıtabilecek "arketip"lere müracaat etmiştir. Sözlüklere göre "arketip", duyumsanabilecek tüm şeylerin kopyalanabileceği "ideal anlaşılabilir modeldir". Jung'a göre arketipler, bütün dünyada "mitos"ların (menkîbelerin), kurucu öğeleri olarak ortaya çıkan, kolektif şekil ve imajlarla, bilinçaltından kaynaklanan, bireysel ürünlerdir. Bu temelin üzerine Jung, çeşitli hayâllerdeki, mitlerdeki, ritüellerdeki sembollerin arasındaki ilişkiyi izah etmek için kolektif bilinçdışı (collective unconcious) teorisini oluşturmuştur. Eski Yunandan beri varolan arketip'lerden en yaygın ve sembolizma açısından en yoğun olan ve bu yüzden bir çok tekris sürecinde kullanılan iki tanesi, "İniş ve Yükseliş" arketip'leridir. Bu iki arketip sayesinde yaratılan psikodramalarla, gerek psikanalizde, gerekse inisyasyonda, kolektif bilinçdışına (collective unconcious) rahatça girilebilmektedir. Ancak tekrar etmek gerekir ki, bu psikodramaların iyi yönetilememesi, süjeyi içe bakıştan (introspeksiyon), içe dönüklüğe (introversiyon) yönleltebilir; zira, "İçe bakış" insanın kendi davranışlarını inceleyebilmesine yarayan bir gözlem biçimi iken, "İçe dönme" kişiyi kendi içine kapanmaya, hatta obsesif-kompulsif bir tutum geliştirmesine neden olabilecek bir süreçtir.

"İniş ve Yükseliş" arketip'lerinin sembolizması o denli güçlüdür ki, anlamını insanın tüm hayâl gücüne yayar. Süjenin etkilerini hissetmesi için bu sürecin işleyişini bilmesine gerek yoktur. Tekris edilen kişi, gerek tefekkür hücrelerinde, gerekse gözleri bağlıyken yolculuk yaptığında o derece duyarlı olur ki, kendisine sunulan arketip'i hemen sahipler; sürekli olarak etkileri sebepleri ile eşleştirir ve böylece bundan birtakım sonuçlar çıkarma cihetine gider. Bu sonuçlara akıyla olduğu kadar hisleriyle de erişir. Bu, kişinin "İniş" in yarı mistik, yarı gerçek dünyasına girdiği andır. Süje dış dünyasından koparılır ve eski Yunanda "Catharsis" veya başka bir deyişle arınma denen süreci yaşar. Bu arınma analitik olmaktan çok spontane'dir. Böylece, yalnızca bilincini değil, bilinçdışının da farkına varır. Kendi içinde hükmedeme-

diği bir bilinçdışının varlığını sezer, kendi psişizmine girer. "İniş" boyunca aday kaygılı bir bilinmezlik (suspens) yaşar.

İşte bu andan itibaren süje'nin bir teselliye, bir ümide ihtiyacı vardır. Bu ümit "Yükseliş" arketip'le elde edilir. "İniş" sembolizmasından sonra "Yükseliş" süreci daha fazla değer kazanır. "Yükseliş", bir telâfi, gerçeklikle tekrar temas kurma, ışığa kavuşma sürecidir. "İniş" sırasındaki huşû atmosferi, yerini endişeden kurtulma ve yeni keşfedilmiş bir kişiliği kazanmış olma durumuna bırakır. Bu, ümit dolu bir yeniden doğuştur. Bu "Yükseliş" arketip'inin çekiciliği o denli güçlüdür ki, hemen hemen bütün dillerde iyileşme sembolü olarak kullanılır. Eğer insanlar yerçekiminin gücünü hissetmemiş olsalardı, uçmayı akıl edemezlerdi. Bu yüzden, birçok din ve mitos, bütün inisiyatik süreçler, psikolojik ve psikanalitik protokoller bu yöntemden hareket ederler. Bu çeçeveden bakıldığında, insanı diğer canlılardan ayıran en temel özelliklerden biri olan ilerleme yeteneği (aptitude to progress) bir "Yükseliş"sürecidir. Masonluk, insanın bu ilerleyebilme, hatta mükemmeleşebilme özelliğine hitap eder (Ham taş, küp taş, cilalı taş).

Masonik sürecimizde kullandığımız, gerek zaman, gerekse mekân açısından evrensel, hatta kozmik olan bu arketip'leri inceledikten sonra, yine evrensel boyutları olan, dört temel sembole de değinmekte yarar vardır. Bunlar:

"Toprak" veya katı olan,

"Su" veya sıvı olan,

"Hava" veya hassas olan,

"Ateş" veya sıcak olandır.

Bu dört sembol bilimsel anlamda birer element değildirler. Yani Mendeleev'in periyodik tablosunda yer almazlar. Ancak çok eski zamanlardan beri, madde niteliklerinin ilk tezâhürleri olarak evrensel kapsamları vardır. Aynı "İniş ve "Yükseliş" arketip'leri gibi sıcak, soğuk, ıslak, katı gibi hislerin evrensel boyutunu oluştururlar. Birey doğmadan önce, ana rahminde de bu duyuların etkisi altındadır. Bu nedenle bu simgeler, bütün zamanlarda geçerli olan bir sembolizmanın temelini oluşturmuşlardır. Maddenin bu tezâhürlerinin, bütün sembollerde olduğu gibi, biri iyi, biri de kötü iki yönü vardır. Ateş ısıtır, aydınlatır veya yakar; su arındırır veya boğar. Toprak ise hayatın beşiği olduğu gibi onun sonudur da; bitmeyen bir döngünün esasıdır. Birey bu ko-

numda, bir yandan toprak tarafından desteklenirken, öte yandan ise, ona dönmeye direnir.

Hiçbir arketip, hiçbir sembol diğerlerinden soyutlanmış değildir. Onlar daima birbirleriyle ilişki içindedirler; zira bir sistemin öğeleridirler; fakat başka taraftan da, hayâlde düşüncenin, hissedilenle anlaşılmanın kesişme noktasındadırlar. Bu konumlarından ötürü semboller çeşitli fiziksel ve ruhsal süreçleri tetikleyerek, birçok imge ve fikrin oluşmasına neden olurlar. Her imge de, sırası geldiğinde birçok düşüncüyü, her düşünce de birçok başka imgeyi doğurur. Her doğruşa bireyin karşısına çıkan dünya, onun için bir karmaşadır. Bu dünya ancak zaman içinde onun için anlam kazanır. Bunun için, karmaşadaki düzenin farkına varması gerekir. Bu amaçla uzun bir öğrenme yolculuğuna çıkar. İnsan için zor olan, duyuları ile farkına vardığı evrenle, zekâsıyla anlamaya çalıştığı evrenin doğasının ayırdına varabilmek ve onları birbirleriyle bağdaştırabilmektir. Bireyin bunu başarabilmesi, daha önce sözü edilmiş olan iki arketip'le (iniş ve yükseliş) dört sembolün (toprak, su, hava, ateş) onda oluşturdukları deneyimlere bağlıdır. Birey bu deneyimleri sayesinde tümdengelim (deduction) ve tümevarım (induction), analiz ve sentez mekanizmalarını çalıştırmayı ve kullanmayı ve evrenin her parçasında bütün evreni görmeyi öğrenir. Bu suretle birey, kendini, kendi kendine keşfeder. Bu yöntem en eski yöntemdir. Bu yöntem psikanalistlerin kullandığı psikanalitik yöntem ve biz masonların kullandığı inisiyatik yöntemdir. Zira, sadece bilmek yeterli değildir; herhangi bir şeyin kişisel bir realiteye dönüşmesi için, önce Freud'un deyişini kullanarak, bireyin o şeyi kendi içinde gerçeklemesi gerekir. Bunu başarabilmek için kişi, duygusal, zihinsel ve duygusal yetilerini birarada kullanmalıdır. Ancak bu suretle evreni kavrayabilecek ve kendisinin doğa içinde doğa olduğunu anlayacak konuma gelecektir. Kendi bütünlüğünün içindeki zenginliği ve çeşitliliği, ancak evrenin içindeki zenginliğin ve çeşitliliğin farkına vardığı zaman anlayacak ve işte o zaman inisiyatik yola girmiş olacaktır. Artık yalnızca seyirci değil, aktif katılımcı olduğunu anlayacaktır. Evrenin tekliğinde, kişisel tekliğini bulacaktır. Tecrit edilmeden, bireysel özerkliğinin farkına varacaktır.

Çırak o zaman, yalnız kendini gerçeklemenin yeterli olmadığını, insanlıkla dayanışma içinde olması gerektiğini bilecek ve o zaman kalfalığa adım atmış olacaktır. Bu da gerçek bir çalışma gerektirir. Mason işte o safhada işe koyulabilecek, gerçek anlamda çalışmaya başlayabilecektir. Geçmişte çalışma bir külfet olarak görülürken, bugün çalışma artık insanın bir kendini gerçekleştirme yöntemi, hatta bir

tür ibadet olarak görülmektedir. Masonluk bu eylemi bir san'at olarak görmekte, hatta kendisini bu nedenle " Krâli San'at" olarak tanımlamaktadır.

Çalışmanın sembolleri ise avadanlıklardır. Tarihte ilk avadanlık çubuktur. Çubuk yalnızca insanlar tarafından değil, orang-utan gibi bazı maymunlar tarafından da kendilerini korumak maksadıyla kullanılmıştır. Bir çubuktan çeşitli başka avadanlıklar da türetilir (Mil, levye, sopa, cetvel v.b.). Dolayısı ile çubuk, Eflâtunun ortaya koyduğu anlamda tüm avadanlıkların arketip'idir. Tabii ki, avadanlık deyince onların işleyeceği bir madde de gerekir. Tüm maddelerin "arketip'i" de taştır. İnsan, akli sayesinde çubuğu çeşitli geometrik şekillere sokarak, değişik âletler üretmiş ve onlarla maddeyi uysallaştırmıştır. Bunu yapabilmek için de, biraz önce de ifade edildiği gibi, aklını kullanmıştır.

İnsan aklının birçok boyutu vardır. Soyutlaştırma, tahmin yürütme, yaratıcılık, bilme, anlama v.b. gibi. Ashında akıl, birtakım biokimyasal reaksiyonların nöronlararası elektrik akımlarına dönüşmesiyle oluşan dalgalardan müteşekkildir. Akıl sadece doğum esnasında genetik miras olarak aktarılan değil, aynı zamanda dışarıdan gelen dürtülerle ilerlemeye açık olan, gelişme yeteneğidir. Bu yetenek çeşitli oranlarda herkeste vardır. İşte inisiyatik yöntem, insanın beyninde mevcut yaklaşık 15 milyar nöronun aralarında oluşturdukları sinapslarla, yukarıda sözü edilen biokimyasal ve fiziksel eylemleri harekete geçirir. Burada bilimsel yöntemle inisiyatik yöntem kesişir.

İnisiyatik yöntem, daha önce de ifade edildiği gibi, öğretmez; aydınlatır, yol gösterir, uyandırır. Potansyeli harekete geçirir. Bilinçlenmek, farkındalık kazanmak, anlamak için uygun bir ortam oluşturur. Her bireyin kendine özgü farklılıkları çerçevesinde, kişiliğinin gelişmesini sağlar. Yaşamı yaşatarak algılatır. Bu suretle birey, toplumla kendi arasındaki ilişkileri daha iyi görür ve böylece daha iyi bir toplum yaratılmasına olanak sağlamayı, tüm insanlar ve insanlığın mutluluğu için bir Ülkü Mâbedi yaratmayı öngörür, zira mason bir inşa edicidir.

Bu aşamaya gelmiş mason artık Üstatlığa adım atmış olur. Hemen hemen bütün inisiyatik süreçlerde, kişi acı çeker, ölür ve sonra bütün ihtişamı ile dirilir. Masonluk her bireyi kendi inanç ve metafizik varsayımlarının seçiminde serbest bırakarak, onu ölümün gizemine, muammasına temas ettirir. Bu bağlamda Masonluk, yaşamın tüm tezâhürlerini de göz önünde tutarak, ölüme değil, hayata dair bir met-hiedir. Yaşama arzusunun, bitkisel, hayvansal, insani bütün yaşam

biçimleri için, temel enerji olduğunu savunur. (herşey yaşar, hiçbirşey ölmez).

İnsanoğlu geçmişini merak eder, geleceğinden ise kaygı duyar. Bu bağlamda insanın bu yok olma endişesini izale etmesi, Freud'un deyişiyle, gelecek nesillerin devamını temin etmesine, evrensel olanı sürdürmesine ve böylece bireyin yenilenmesini sağlayarak, gerçekleştirmesine bağlıdır. Böylece ölüm bir yaşam eylemine (act of life) dönüşür. Bunu başarabilmek için kişi iki şeye başvurmalıdır: Acının her türüne karşı mücadele ederek, ölümü geciktirmeye ve umutlarını kendisinden sonra yaşayacaklara aktarmaya çalışmak.

Bu onun gelecek kaygılarını özgürlüğe dönüştürecektir.

Özetleyecek olursak, Masonluk hiç bir dogmayı izlemediğinden, inisiyatif yöntemle ruhun doğumuna (maïeutique) neden olur. Kişinin "psişe" 'sinin derinliklerinde uyku halinde mevcut olan yetilerinin, onun bilincine gelmesini sağlar. Bunu, yalnızca sözle ifade etmenin ötesine geçen sembollerin kullanımı ile başarır; zira sözler, sembollerle hissedilenin şifahi veya yazılı tercümesinden ibarettirler ve bu hisleri tam olarak yansıtamayabilirler. Mason aklıyla hissettiklerini açıklamaya çaba gösterir, duyumsanandan anlaşılana geçiş yapmaya çalışır. (From the sensible to the intelligible). Bu ikisinin sentezi ile önyargılardan kurtulur. Kişi evrensel teklik içinde kendi tekliğinin farkına varır.

Mason için tekris, kişinin görev ve haklarıyla yaşama aktif katılımının bilincine varmasıdır. Masonluk ise yapıcı idealin inşasıdır.

Çıraklıkta kişi evrensel tekliğin içinde kendi tecrit edilmemiş özerk kişisel tekliğinin farkına varır. Kalfalıkta ise, başkaları ile dayanışma içinde biri olduğunu anlar. Üstad derecesine geldiğinde, inisiyatif çevriminin ancak ölümle tamamlanacağını bilincine varır.

Her yaşam özeldir. Kimse bizim yerimize doğamaz, yerimize yaşayamaz, yerimize ölemez. Her an kendimiz tarafından yaşanır. Biz seyirci kalmayı tercih edebiliriz, ancak istesek de istemesek de, bu süreçte birer aktörüz. Farkına varılması ne kadar kolaysa, tanımlanması o derece zor olan ve hayatımızı belirleyen, kendimizle olan iki kaçınılmaz randevumuz vardır: doğum ve ölüm; ve de bu iki randevunun arasında kalan anlayışımıza göre bir eylem (act) ve/veya bir süre. Masonik tekris süreci yaşam realitesinin üzerine bina edilmiştir. İnisiyatif süreç, ilk tekris anından başlayarak, ölüme dek, evrene yeni bir bakış açısını mucizevi bir şekilde kişiye iletmez. Yavaşça, tedricen, bilincin derin-

liklerinde kalmış olanları, aynen psikanalitik sürecin yaptığı gibi su yüzüne çıkararak, farkına vardırır.

Son zamanlarda, hayatın bu hızlanan ritminde, düşünmek bir lükse, anlamak yalnızca bilimsel bir disipline, gözlem yapmak ise sadece bir mesleğe dönüşmüştür. Çağımızda insanlar giderek yüzyüze iletişim kurmayı bırakmaktadırlar. İnsanın duygusal, affektif boyutu gözardı edilmek eğilimindedir. Kaçınılmaz bir gerçek olan ölümün korkusu, kaygı (anxiety) boyutunun aşılmasını çok zorlaştırmaktadır. Normal bir duygu olan kaygıyı aşmak için iki yol vardır: Rasyonalizm ve mistisizm. Mistisizm duygusal bir teselliye yol açabilir. Rasyonel akıl ise, yaşamda zorlukları aşarak, gerçek iyileşmelere yönlendirebilir. İnisiyatif yöntemle, rasyonel ve mistik denge sağlanarak, kişinin kendi kişiliğini daha iyi tanıması amaçlanmaktadır. Bu yöntem, insanı ideal doğruya, iyiye ve güzele, başka bir deyişle insanlığın iyilik ve mutluluğuna, özetle Ülkü Mâbedine doğru yönlendirmekte, varolmanın anlamını kavrayabilmesi için kapının aralanmasına yardımcı olmaya çalışmaktadır. Bunu başarabilmek için, ister fiziksel, ister ruhsal; ister akılsal, ister duygusal olsun, tüm yetilerini birlikte kullandırma-ya özendirmektedir. Aslında kişiyi materyalizm/ spiritüalizm ikilemini aşmaya çağırmakta, onu somut/soyut dengesini sağlamaya alıştırmaktadır: gerçeğe hayâli, akılla duyguyu, hareketle dinginliği v.b. gibi.

Ümidimiz, bilimsel psikolojik temellerini, hiç bir iddia taşımadan ve belki de zaman zaman haddimi aşarak ortaya koymaya çalıştığım, Masonluk mesleğimizin, Krâli San'atımızın inisiyatif yönteminin, biz masonların, bütün insanların ve insanlığın daha iyi bir noktaya gelmesine katkıda bulunmasına yardımcı olmaya devam etmesidir.

KAYNAKLAR

Encyclopaedia Britannica: İlgili Konular

Psychanalyse de l'Initiation Maçonnique - Eliane BRAULT

Dictionnaire de la Francmaçonnerie - Daniel LIGOU

Masonic Guide and Compendium - Bernard E. JONES

MASONİK HUKUKUN TEMELLERİ

Çeviren: **Ahmet ŞENKUT**

Masonic Service Association (Masonik Hizmet Birliği) tarafından yayınlanan Short Talk Bulletin (Kısa Konuşmalar Bülteni) nin Mart 1934 tarihindeki 3 no.lu bülteninden çevirilmiştir, yazarı belli değildir.

FOUNDATIONS OF MASONIC LAW

The history of law and law making is the history of civilization. In the narrower sense, Masonic law rests upon the Old Constitutions, the Old Charges and the Landmarks; the superstructure is made up of the Constitutions and By-Laws of Grand Lodges; the decisions of Grand Lodges on appeals; the edicts of Grand Masters; the decisions of Grand Masters, sometimes standing without review, more often reviewed and confirmed by Grand Lodges. But in the wider sense, Masonic law is based upon English law - which goes back to Roman law - so that it is within the facts to say that Masonic law is a development of the ideas of equity, and the administration of justice, of the days of ancient Rome.

Hukukun ve yasa yapmanın tarihi, uygarlığın tarihi ile özdeştir. İhtiyaç ve sorumlulukların artmasıyla insanoglunun adalet fikri de gelişmiş; buna paralel olarak yeni yasalar çıkarılmış, eskiler düzeltilmiş veya değiştirilmiştir. Zamana ve mekâna göre bir çağda yasal olan bir hareket bir sonraki çağda suç sayılmış; veya tam tersi olarak eskiden suç sayılan bir fiil sonradan yasal olmuştur. 19. yüzyılın sonlarında Amerikanın vahşi batısında at hırsızları sorgusuz sualsiz asılırdı; bugün ise oto hırsızları yargılanmakta üstelik devlet kendilerine bir avukat tutmaktadır. Aynı şekilde, bir işçinin işverenin yanından ayrılması eskiden suç sayılırken şimdi insanların kendi ülkeleri içinde sınırsız seyahat hürriyetleri bulunmaktadır.

İlk Büyük Locanın kurulduğu 1717 yılından bu yana Masonik Hukuk'ta da değişme ve gelişmeler olmuştur. Örneğin, bir Büyük Üstadın istediği bir hariciyi bir günde Mason yapmasına dair ayrıcalıklı yetkisi, bugün birçok Büyük Loca tarafından Büyük Üstatlara verilmemektedir. Yine Anderson Anayasasında locaların Büyük Locada, Üstadı Muhterem ve Nazırları ile temsil edilmesine ait olan yetki bugün bir çok obediyansta başka delegelere tanınabilmektedir.

Dar açıdan bakıldığında, Hür Masonluğun hukuki düzeni Ope-

ratif Masonların Eski Yükümlülüklerine, Kadim Landmarklara, Anderson Anayasasına, Büyük Locanın kendi anayasası ve tüzüklerine, Büyük Locaların önlerine getirilen konularda verdikleri kararlara, Büyük Üstat talimatlarına ve daha sonra Büyük Locada görüşülüp kabul edilen Büyük Üstat kararlarına dayanmaktadır.

Ancak geniş açıdan bakarsak, Masonik Hukukun temeli Roma Hukukuna kadar giden içtihata dayalı İngiliz Hukukudur. Yani Masonik Hukuk eski Roma'daki adalet uygulamalarının ve eşitlik prensiplerinin gelişmesiyle ortaya çıkmıştır bile denilebilir. M.S. 284-305 yılları arasında hüküm sürmüş İmparator Diocletian günlerinde politik teoride Roma Devleti bir cumhuriyetti. Egemenlik Roma halkına aitti. Bir numaralı vatandaş olan İmparatora, Roma halkı yasama organının kararıyla bir süre için egemenlik yetkisini devrediyordu.

Zaman geçtikçe, halk İmparatorları egemenliğin nihaî kudreti ve hukukun kaynağı olarak düşünmeye başladı. İmparator egemen Roma halkının kendisine devrettiği yetkileri üzerine aldığı gün bu güç kendisine tanınıyordu. Nasıl ki Roma'nın seçtiği yasama meclisi kanunlar çıkarabiliyorsa, bütün yetkileri üzerinde toplan İmparatorun da kanunlar çı-

karabileceği kabul edildi. Kendisine verilen bu yetkiyle İmparatorun çıkardığı bu yasalara "Anayasa" veya İngilizcesi ile "Constitution" denildi ve bunlar aynen yasama meclisinin çıkardığı kanunlar gibi yürürlüğe kondu.

İmparatorların ikinci bir kanun yapma yolu da önlerine temyiz için getirilen veya kendilerinin re'sen hüküm verdikleri davalar-daki kararları oldu. Roma politik sisteminde yöneticilerin ve üst düzey memurların (valilerin) adli bir karar verme yetkileri yoktu. Adli kararlar ancak hakimler veya o anlaşmazlık için özel seçilmiş hakemler tarafından verilebilirdi. İmparator seçildiği günden itibaren bu yetkilere de haiz olduğu için verdiği kararları veya düşüncelerini bir ferman ile ilân ettiğinde bunlar da kanun yerine geçerdi.

Üçüncü bir yol da İmparatorun kendisine hakimler ve yöneticiler tarafından sorulan sorulara verdiği cevaplardı. Roma adli sisteminde bir hakimin yanında hukuki konularda çok bilgili bir danışmanı olurdu. İmparator da en yüksek düzeyde hukuki danışman sayıldığı için hakimlerin hukukî konularda ona danışması ve ona sorular sorması gayet normaldi. Roma halkının verdiği bütün egemenlik yetkilerini üzerinde toplamış bir kişi olarak onun vereceği karar nihai sayılırdı.

1723 yılında yayınlanan "Hürmasonlar Anayasası" masonik hukukun temel taşıdır ancak Hürmasonluğun tek anayasası değildir. Nasıl ki her ülkenin anayasası o ülkedeki tüm kanunların temeli ise her Büyük Locanın kendi anayasası da o obediyanstaki Masonik Hukukun temelidir. Çünkü locaların meşru temsilcileriyle oluşan Büyük Loca temel yasa olarak o anayasayı kabul edip yürürlüğe koymuştur.

18. yüzyılın başlarında Anayasa bu anlamıyla algılanmıyordu ve bilinmiyordu. Aslında Anderson Anayasası o zamanlarda uygulanmakta olan usûl ve geleneklerin yazıya dökülmesidir. Dolayısıyla Masonik Anayasalardan bahsederken, Hürmasonluğun temel yasası olan Anderson Anayasasıyla; her obediyanşın kendi özel ihtiyaçlarına göre yazılmış veya adapte edilmiş olan Anayasasını ayırmamız gereklidir. Anderson Anayasası mesleğimizin bütününe ait bir doküman iken, Büyük Locaların Anayasalarının yetki alanı ise sadece o obediyanşın sınırlarına kadardır.

Roma Hukuku ile modern Masonik Hukuk arasındaki benzerlikler çok çarpıcıdır. Nasıl egemen Roma halkı yetkilerini İmparatora devrettiyse, Hür Masonlar da yetkilerinin bir çoğunu (hepsini değil) Büyük Üstada devrederler.

New Jersey Büyük Locasının Anayasa, Tüzükler, Genel Usûller ve talimatlar kitabının 3. maddesi şöyle demektedir:

"Büyük Üstat, Büyük Loca tarafından seçilir ve halefi usulünce is'ad edilinceye kadar görevde kalır. Büyük Üstat mesleğimizin (craft) "hükümdar"ıdır. Bu mevkii dolayısıyla Masonların her türlü toplantısının tabii başkanıdır. Jüridiksiyonunun sınırları içindeki herhangi bir locayı istediği zaman istediği yerde toplayıp masonik çalışma yapabilir; berat verecek yeni localar kurabilir; veya bir locanın beratına el koyabilir. Landmark'lar dışındaki bir masonik kural veya usulü dilerse askıya alabilir. Dilerse, bir locanın is'ad edilmiş görevlilerini görevden alabilir veya istediği kardeşleri görevlendirebilir. Büyük Üstat olarak yaptığı (masonik) işlerden sorumlu tutulamaz. Yokluğunda kendi yetkilerini aynen kullanmak üzere bir kaymakam tayin edebilir."

Yukarıdaki alıntı bir Büyük Üstadın yetkilerini göstermek açısından seçilmiştir. Belki her Büyük Locada bu yetkiler kullanılmamaktadır ancak temelde bir Büyük Üstadın kudreti ve yetkisi nadiren sorgulanır.

Bu alıntıda altını çizdiğimiz iki cümle vardır: **"Büyük Üstat mesleğimizin hükümdarıdır"** ve **"Büyük Üstat yaptığı (masonik) işlerden sorumlu tutulamaz."** Bu iki kudret Roma halkına hükmeden Roma İmparatorlarına da verilmişti. Roma İmparatorlarının önüne temyiz için getirilmiş veya re'sen baktığı davalarda verdiği kararlar kanun hükmündeydi.

Büyük Localar temyiz için gündeme alınmış masonik davaları dinler; Locanın (veya onun Disiplin Komisyonunun) verdiği kararı ya onar ya da bozarlar; yine Büyük Localar, Büyük Loca üyesi olan Masonların arasındaki davalara da re'sen bakarlar.

Modern adalet kavramı, verilmiş olan kararların bir üst mercide (otoritede) temyiz edilebilmesine cevaz verir. Bu temyiz hakkı en yanılmaz olduğuna inanılan en yüksek otoritede sona erer. Bir Mason kendi locasında Üstadı Muhteremin verdiği bir karara itiraz edemez, ancak bu kararı Büyük Üstat veya Büyük Loca nezdinde temyiz edebilir. Yine kendi locasında yargılanan, hüküm giyen ve cezalandırılan bir kardeş de buna o locada itiraz edemez ama Masonluk'taki en büyük otorite olan Büyük Loca nezdinde temyiz edebilir.

Roma İmparatorlarının kendisine hakimler veya yöneticiler ta-

rafından gönderilen sorulara yazıyla verdikleri cevaplar kanun sayılırdı. Bütün Büyük Üstatların da kendisine Loca Üstadı Muhteremleri veya Mesleğin mensubu bir Mason tarafından sorulan sorulara verdikleri cevaplar veya anlaşmazlıklar konusunda verdiği kararlar da, bir Roma İmparatorunun ki gibi, ilk Büyük Loca toplantısına kadar kanun hükmündedir. Büyük Üstatın Büyük Loca toplantısında verdiği yıllık idari rapor kabul edildiği takdirde bu cevaplar ve kararlar o Büyük Locanın yazılı kanunları haline gelirler.

Roma İmparatorları kendilerine yapılan bir müracaatı cevaplar-ken verdikleri kararı bir ferman ile halka duyururlardı ve bunlar Roma Halkı için kanun sayılırdı. Aynı şekilde bir Büyük Üstat da herhangi bir konuda bir talimat yayınlayarak ileride o Büyük Locanın yazılı kanunu olacak bir süreci başlatır. Bu talimat Büyük Locada konuşulup karara bağlanana kadar veya yeni bir Büyük Üstat tarafından kaldırılana kadar o obediyansta kanun hükmünde sayılır.

Harvard Üniversitesi Hukuk Fakültesinin uzun süre dekanlığını da yapmış olan ünlü Masonik Hukukçu Roscoe Pound K., modern çağlarda yasa çıkarmanın dört evresi olduğunu söylemektedir:

1. Sosyal kanun prensipleriyle farkında olmadan kanun yapmak. Mahkemenin önündeki olay ve veriler aynı mahkemenin daha önce sosyal kanun prensiplerini uygulamış olduğu bir davanınkinden farklıdır. Buna rağmen hakim yeni davada da aynı prensipleri uygular ise bunun hukuki sonucu bir sosyal kanun doktrinini yeni sınırlara genişletmek olur.

2. Yazılı olmayan bir kanunu yazılı hale getirmek. Bu yeni bir kanun getirmez zaten var olan bir sosyal kanuna yazılı bir yetki gerekçesi getirir.

3. Seçme ve değiştirme. Değişik gelenek, örf ve âdetleri olan halkların politik olarak bir araya gelmeleri zorunlu olduğu zaman ortaya çıkan yeni devlet bu çeşitli halkların kural ve geleneklerinden yeni ihtiyaçlara uygun olanlarını seçer veya eski bir tanesini değiştirerek alır.

4. Bilinçli kanun çıkarma. Yeni şart ve ihtiyaçlara göre kanunlar yapılır.

Bunlarda Masonik Hukuk ile ilgili paralellikler buluyoruz.

1. Amerika'daki bir Büyük Locanın Anayasasında "alkollü içkiler üreten ve satan kişilerin Masonluğa üye olarak alınamaya-çağı" öngörülmüştü. Bir Büyük Üstat "alkollü içkiler üreten ve satan kişinin defterlerini tutan

muhasabecinin de Mason yapılamayacağına" karar vererek farkında olmadan eski kanunun sınırlarını genişletmiştir. Daha sonra gelen bir Büyük Üstat bu kuralı "alkollü içki satan bir otele sahiplerine ve hisse senetlerine sahip kişilere" kadar yaymıştır. Bu idari kararlar Büyük Loca tarafından onaylandıkları zaman o obediyanın meşru kanunu haline gelmiştir.

2. Basılarak ilân edilen ilk temel yasa, yazılı olmayan kanunları yazılıya çeviren, 1723 tarihli Anderson Anayasasıdır. Ancak bu süreç devam etmiş bir çok obediyansta yıllar içinde gelenekler yerleşmiş; ihtiyaçlar hasıl olmuş veya birisinin aklına gelmiş ve Büyük Locanın görüşüp kabul ettiği yazılı olmayan bir gelenek yazılı kanun haline gelmiştir. Bazı obediyanlarda Kutsal Kanun Kitabının değişik derecelerde belirli yerlerini açmak yerleşmiş bir gelenek iken sonradan vahiy ile inmiş kitapların sayfaları arasında bir fark olamayacağına karar verilmiş ve şimdi o obediyansta Kutsal Kanun Kitabının herhangi bir sayfasını açmak yazılı kural haline gelmiştir.

3. Seçme ve değişiklik: Masonik olarak yeni bir Büyük Loca kurulduğu veya mevcut bir Büyük

Loca ikiye bölündüğü zaman olmaktadır. Örneğin Dakota arazisi ikiye bölünüp Güney ve Kuzey Dakota Eyaletleri ortaya çıkınca Dakota Büyük Locası da ikiye bölünmüştür. Kuzey Dakota Büyük Locası ilk Büyük Locanın anayasasını seçip kendisine adapte etmiştir.

4. Bilinçli şekilde kanun yapma: Hürmasonlukta da diğer yasama meclislerinde olduğu gibidir. Hemen hemen bütün Büyük Loca toplantılarında yürürlükte olan bir kuralın düzeltilmesi istenir; bu teklif müzakere için bir sene askıya alınır; bir sene sonra görüşülür: kabul veya reddedilir.

Büyük Üstatların ve Büyük Locaların harici âlemdeki modern yasama meclislerinden ve onların başkanlarından çok daha fazla yetkileri vardır. Bu geniş yetkiler bilge ve iyi bir şekilde yönetmeyi gerektirir. Büyük Üstatlar geniş yetkilerini aşmazlar bilâkis alçakgönüllü davranırlar. Bu sayede kimsenin karşı çıkamayacağı prensiplere sahip olan kadim ve şerefli kardeşliğimiz iyi ve adil bir şekilde yönetilir.

Büyük Üstatlar ezelden gelen şu vecizeye hep kulak verirler: **"Bir devin gücüne sahip olmak ne güzel bir şeydir; ama onu bir dev gibi kullanmak istibdat olur."**

MİMAR SİNAN DERGİSİ

YAYIN KURALLARI

Mimar Sinan Dergisi Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası Derneği'nin üç ayda bir yayınlanan süreli yayın organıdır. Dergide, Masonlukla ilgili araştırma, makale ve çeviriler yayınlanır. Dergide yayınlanan yazılar, yazarların şahsi görüşlerini ifade etmektedir ve sorumluluğu kendilerine aittir. Bu yazılar Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası'nın veya Büyük Loca'nın başka bir masonik biriminin resmi görüşlerini veya fikirlerini temsil etmez.

MİMAR SİNAN DERGİSİNE TEKLİF EDİLEN ADAY YAZILARIN BİÇİMİ: Yazılar kâğıda basılmış 2 nüsha örnek ile birlikte elektronik ortamda verilmeli, kesinlikle konferans üslubunda olmamalıdır. Ayrıca yazının mümkünse İngilizce, mümkün değilse Türkçe kısa bir özeti ile yazı başlığının İngilizcesi bulunmalı ve faydalanılan kaynaklar mutlaka belirtilmelidir. Kaynaklar metin içinde anılma sırasına göre dizilmeli, kaynaklar başlığı altında yazının sonunda yer almalıdır. İnternet'ten alınan kaynakların doğruluğu mutlaka tahkik edilmelidir. Yazıda resim veya şekil kullanılmışsa; bunlar yazının içindeki yerine konulduğu gibi, ayrı birer dosya olarak da verilmeli, resimler basılabilecek kalitede olmalıdır.

Çeviri yazılarda; yazarın ve çevirenin adı ile birlikte orijinal yazının nerede ve hangi tarihte yayınlandığı belirtilmelidir. Ayrıca müellifin onayı alınmış olmalı veya yazının telif hakkı sorunu olmamalıdır.

Gönderilen yazılar Yayın Kurulunun onayından geçtikten sonra yayınlanır. Yayın Kurulu gerekli gördüğü durumlarda metinde düzeltmeler yapabilir. Gönderilen veya yayınlanan yazılar için herhangi bir ücret ödenmez.

Yazarlar yazılarını, Yayın Kuruluna gönderdiklerinde bu şartları kabul etmiş sayılırlar.

YAZIŞMA ADRESİ:

MİMAR SİNAN DERGİSİ YAYIN KURULU:

BÜYÜK SEKRETERLİK

Nur-u Ziya Sokak, No.9, 34420 Beyoğlu - İstanbul

mimarsinandergisi@gmail.com

Localarda Yapılan Konuşmalar

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
<u>İSTANBUL</u>			
İDEAL	Remzi Sanver	M.'luğun Dünyü, Bugünü Yarını	12.01.2009
	Ahmet Han	Ölümsüzlük Mümkün Bir Düş mü?	26.01.2009
	Cüneyt Çeçen	Beklemek ve Gitmek	09.02.2009
	Haluk Özkarakas	Büyük Piramit	23.02.2009
KÜLTÜR	Önder Öztürel	Laisizm	09.01.2009
	Atilla Büyüktuncay	Dağlarca'nın Evreninde Masonik Bir Gezinti	23.01.2009
	Ahmet Erman	Dante ve İlahi Komedyanın Ezoterik Yorumu	06.02.2009
ÜLKÜ	Ahmet Örs, Selim Örs	Ernst ile Faik'in Masonik Diyalogu	08.01.2009
	Serdar Devrim	Katarlar: Dünyaya Atılan Bir Çığlık	22.01.2009
	Cevad Gürer	Büyük Localar Arası İlişkiler	05.02.2009
	Şinasi Afacan	Derecenin Düşündürdükleri	19.02.2009
KARDEŞLİK	Tunç Timurkan	Masonluk'ta Seçimler	15.01.2009
	Fikret Cömert	Ritüellerimizden Bardağıma Dolanlar	12.02.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
HÜRRİYET	Turan Arkut	Kutsal Kâse Efsanesi	10.02.2009
	Osman Kızmaz	Dul Kadının Oğlu	10.02.2009
	Işık Uman	Rene Guenon ve Gelenekçilik	24.02.2009
SEVGİ	Sevil Çalışkan	Ömer Hayyam, Dünya Görüşü ve Şiir	19.01.2009
	Önder Öztürel	Akılci Felsefesi ve Descartes	16.02.2009
ATLAS	Josef Tari	CERN (Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi), Teknik ve Felsefi Bir Yaklaşım	14.01.2009
	Mehmet Akif Akev	Düşünüyorum, O Halde Varım	28.01.2009
	Viktor Sidi	Hür Masonluk ve Liderlik	11.02.2009
	Mehmet Tansal, Jozef Ventura	Krali Sanat ve Işık Şehir	28.02.2009
MÜSAVAT	Önder Turan	Anadolu Taş Ustalarının Yapılardaki İzleri	19.02.2009
	Barış Erman	Yalnız İnsan	27.02.2009
LİBERTAS	Burak Özcan	Eski El Yazmaları	07.01.2009
	Dimitri Atanasof	Masonluk Vakit Geçirmek midir?	21.01.2009
	Mehmet Türker	İnançların Kökeni ve Ortak Yönleri	18.02.2009
HAKİKAT	Yorgi Petridis	Tolerans	18.02.2009
AHENK	Asaf Tanağar	Sır Saklama	04.02.2009
FAZİLET	Ahmet Kurtaran	Düşüncenin Gücü	20.01.2009
	Ergun Zoga	Bir Mason İçin Düşünme Eyleminin Stratejik Gerçek Boyutu Ne Olmalıdır?	03.02.2009
ERENLER	Demir Tiryaki	Big Bang'den Günümüze Bilginin Evrimi	13.02.2009
	Mehmet Tansal	Krali Sanat ve Işık Şehri	17.02.2009
SADIK DOSTLAR	Ramazan Karaman	Çağın Ötesindeki Aydın: Bedrettin	15.01.2009
	Aziz İnel, Tümer Argın	Sadık Dostlar Muh. L.'sının 50. Kuruluş Yıldönümü	29.01.2009
	Remzi Sanver	21. Yüzyılda Ezoterizm	12.02.2009
	İzzet Evin	Sadık Dostlar	26.02.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
ÜLKE	Cengiz Or, Sabri Ozan, Üstün Görtuna	Coşkun Akan Nehrin Gizemi	13.01.2009
	Ergun Zoga	Yemin Kelimesinin Anlam ve Kapsam Açısından Analizi	27.01.2009
	Demir Tiryaki	İhtiyarlamadan Yaşlanmak	10.02.2009
	Remzi Sanver	Masonluğun Dünü, Bugünü Yarını	24.02.2009
ŞEFKAT	Yüksel İnel	Çırak Derecesi Ritüelinin Simyasal Altyapısı ve Sembolizması	12.01.2009
	Alp Öyken	Bir Sanat ve Çalışmak	26.01.2009
	Erhan Çulha	M.'luk ve Ezoterizm Üzerine Bir Çalışma	09.02.2009
	Önder Öztürel	Lâiklik	23.02.2009
HÜMANİTAS	Azatcan İskender	Geçmişin Âlimleri ve Kaçırılan İlmi Rönesans	20.01.2009
	Maks Abenyakar	Ülkü Mabedi	03.02.2009
	Mehmet Âkif Akev, Maks Maçoro	Evrenimiz, Geçmiş, Bugünü ve Geleceği	17.02.2009
HULUS	Kimon Mingiuri	Mozart	14.01.2009
	Kimon Mingiuri	Mozart'ın Eserleri	11.02.2009
FREEDOM	Ahmet Erözenci	Kuşaklararası İletişim	08.01.2009
	Edis Embil	Gök Biliminde Yeni Ufuklar	05.02.2009
DEVİRİM	Emin Eminoğlu, Kutay Akın, Mehmet Uysal	Delphi Mabedi	28.01.2009
	Murat Çakar, Egemen Bilgin	Güneş ve Ay Sembolizması	11.02.2009
PINAR	Seyfi Uslubaş	Tolerans	13.01.2009
SEVENLER	Kuthan Savaşçın	Tekris ve Yükseliş	09.01.2009
	C. Or, M. Çetinkol, S. Ozan, Ü. Görtuna	Coşkun Akan Nehrin Gizemi	23.01.2009
	Celal Yenitur	M.'luk ve Otorite	06.02.2009
MİMAR SİNAN ARAŞTIRMA L.'Sİ	Uğur Tuzlacı	Hiram Efsanesi Üzerine	17.01.2009
	İlhan Or	Süleyman Mabedi	21.02.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
HİSAR	Ahmet Erman	Dante: İlahi Komedyanın Ezoterik Yorumu	06.01.2009
	Önder Öztürel	Lâiklik	20.01.2009
	Zeki Alasya	Ziya Gökalp	03.02.2009
	Doğan Güvenç	Masonluğun Sınırını Aramak ve Evrensel Batı Klasik Müziği	17.02.2009
ÜÇGEN	C. Or, M. Çetinkol, S. Ozan, Ü. Gürtuna	Coşkun Akan Nehrin Gizemi	30.01.2009
	Önder Kayhan	Anadolu'nun Bitmeyen Öyküsü	13.02.2009
	Hasan Ataşoğlu	Quo Vadis?-Nereye Gidiyoruz?	27.02.2009
ÜÇİŞİK	Cengiz Tekin	Masonluk ve Liderlik	05.01.2009
	Erhan Tunçbilek	Harici Alemde Mason Algısı	19.01.2009
	Mehmet Şevket Tanzer	M.'lukta K.'lik Kavramı	02.02.2009
	Teoman Sükuti	Bir Önlüksüz M.	16.02.2009
ÖZLEM	Arda Ilgım	Tapınak Şövalyeleri	12.01.2009
	Gürsel Hacıbekiroğlu	Altın Oran	23.02.2009
BAŞAK	Levent Danışman	Ezoterizme Giriş	08.01.2009
	Berkhan Savaşçın	Şimdinin Önemi	22.01.2009
	Asaf Tanağar	Sır Saklamak	05.02.2009
İREM	Ulvi Denizer	Talât Paşa Mahkemesi ve Sonrası	20.01.2009
EVREN	Sümer Saldıray	Güzelliğin Güzelliği	15.01.2009
	Viktor Sidi	Liderlik ve Masonluk	29.01.2009
	Macit Türen	Labirent	12.02.2009
	Ömer Köker	Felsefenin İnanca Bakışı ve Masonluk	26.02.2009
PİRAMİT	Önder Bilgi	Eski Çağda Anadolu'da İnsan Betimleme Sanatı	23.01.2009
	Ali Rıza Kutlu	Tarikatı Salahiye Cemiyeti	06.02.2009
	Emre Moraloğlu	Yunus Emre ve Felsefesi	20.02.2009
NİLÜFER	İbrahim Afif Karakılıç	Kendimizde Neyi Biliyoruz?	27.01.2009
	Kıvanç Özer	3 Yolculuk	10.02.2009
	Selçuk Unutur	Taassup	10.02.2009
	Kemal Sulaoğlu	Alev Saçan Yıldız	24.02.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
BURÇ	Nubar Kazanç	Masonluk; Teklif, Tahkikat ve Rehberlik	05.01.2009
	Tuncay Uslu	İnisiye Olmuş Kardeş Kimdir?	02.02.2009
	Turan Bağdat	Akılın Önemi	16.02.2009
SEMBOL	Y. Sulamacı, E. İşman	İnsandan Adama	26.01.2009
	Rint Akyüz	Gönye	09.02.2009
	İlker İnal	Mason ve Nitelikleri	23.02.2009
GÜVEN	Ergin Atay	Katharlar - İncanın Ateşle Sınavı	08.01.2009
	Tolun Savut	M.'lukta Güneş Sembolizması	05.02.2009
	Umur Çolgar	Kardeşim Talât	19.02.2009
MEŞALE	Kerem Alkin	Küresel Ekonomik Krizi	04.02.2009
	Kerem Doksat	Terörün İnsan Psikolojisi Üzerine Etkileri ve Masonluğa Zararları	18.02.2009
ANADOLU	Ahmet Kurtaran	Masonluğu Bekleyen Tehlikeler	13.01.2009
	Burak Nur	Anadolu Locası İstatistikleri	27.01.2009
	Burçin Oraloğlu	Felsefenin Masonik Açılımı	10.02.2009
	Ekrem Işıksal, Murat Berk, Ümit Diyarbakırlı	Hırslarını Yenemeyeceksen İsteme	24.02.2009
SEZGİ	Yüksel Atasel	Mustafa Kemal ve Türk Aydınlanması	20.01.2009
	Baysan Altınır	Ahlâk	03.02.2009
	Emin İzgi	Türk Masonluğunun Tarihsel Gelişimi	17.02.2009
AKIL VE HİKMET	Egemen Eroğlu	Dairenin Merkezindeki Nokta	15.01.2009
	Mehmet Tansal	Kralî Sanat ve Işık Şehir	29.01.2009
	İlker İnal	Mason ve Nitelikleri	17.02.2009
BOĞAZİÇİ	Sümer Saldıray	Güzelliğin Güzelliği	18.02.2009
YEDİTEPE	Tunç Timurkan	Masonluk'ta Seçimler	05.02.2009
GÖNYE	Fadıl Altop	Yaşamak, Yaşlılık, Yalnız Kalmak	21.01.2009
	Remzi Sarver	Muntazam Masonluk	02.02.2009
	Ahmet Dinççağ	İçimdeki Ben	16.02.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
GÜZEL İSTANBUL	Fadıl Altop	Yaşamak, Yaşlanmak, Yalnız Kalmak	02.01.2009
	Cengiz Or, Mustafa Çetinkol, Sabri Ozan, Üstün Gürtuna	Coşkun Akan Nehrin Gizemi	13.02.2009
	Turgut Özçin	Obediyans ve Jüridiksiyon	27.02.2009
GÜNIŞIĞI	İskender Targaç	Vaktin Müdürleri	12.01.2009
	Mehmet Toplar	İnsan Zekâsının Esaretten Kurtulması	26.01.2009
	Kaya Hüsni Akan, Nevzat Türe, Okay Öztürk, Sinan Demir	Üç Basamak	09.02.2009
TANYERİ	Remzi Sanver	Muntazam Masonluk	06.02.2009
SADAKAT	Yavuz Aşlak	Dinler Tarihinde Masonluğun Kökenleri	13.01.2009
	Gürkan Aktoluğ	Çırak, Yemin, Rehber	27.01.2009
	Remzi Sanver	Ritüellerimiz Üzerine	10.02.2009
	Cumhur Mumcu	Masonik Dil ve Sevgi	24.02.2009
MARMARA	Uğur Tuzlacı	İstisnalar ve Özellikler	02.01.2009
	Remzi Sanver	Masonluğun Geleneği ve Geleceği	05.01.2009
	Önder Öztürel	Akılcı Felsefe ve Descartes	16.02.2009
SABAH GÜNEŞİ	Sürel Solakozlu	Ömer Hayyam	12.01.2009
	Baki Sodan	Atatürk'ün İktisat Politikası	26.01.2009
	Mustafa Çetinkol, Sabri Ozan	L. Açılışının Ezoterik Yorumu	09.02.2009
	Hakan Kozinoğlu	Empatinin Yitimi	23.02.2009
DOSTLUK	Can Kapyalı	Masonluğun Kökenleri, Varlığının Sosyal ve Evrensel Nedenleri	05.01.2009
	Taner Demir	Kızılderili Tarihi ve Türkler	19.01.2009
	Hasan Akdeniz	Giuseppe Verdi ve Nabucco Operası	16.02.2009
GELİŞİM	İlkan Örs	Teklif, Tahkikat ve Rehberlik	06.01.2009
	Cemil Açık	Harakani, Hümanizm, Masonluk	20.01.2009
ONUR	Halit Yıldırım	Bir Masonun Bakış Açısından Düşünme ve Düşünce	20.01.2009
	Harun Kuzgun	Batıl İnanç	03.02.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
UMUT	Mehmet Tansal	1871 Paris Komünü ve Masonlar	26.01.2009
	Vedat Gürer	Derin Gelecek Sivil Toplum Örgütleri ve Masonluk	09.02.2009
	Önder Öztürel	Lâiklik	23.02.2009
YAKACIK	Mustafa Doğrusoy	Masonluğu Anlamak, Masonlukta Yaşamak	11.02.2009
	Fadıl Altop	3. Y. Yaşamak - Yaşlanmak - Yalnız Kalmak	25.02.2009
KADIKÖY	Taner Damcı	Ömer Hayyam	26.01.2009
	Ahmet Örs	K. Olmak Kolay mı?	09.02.2009
GEOMETRİ	Ulvi Altekin	M.'luk ve Özeleştirir	14.01.2009
	Şenol Elyazar	Üs. D. Çalışma Tablosu	14.01.2009
	Özgür Özalp	Felsefe Taşı: Bir M.'nun İç Dünyası	28.01.2009
DOĞU	Önder Öztürel	Atatürk	16.01.2009
	Ergin Koparan, Turgut Tiftik	Türkiye'de Masonluk 1909-1935	13.02.2009
	Ömer Kaymakçalan	Akılçılık - Nakilcilik Masonluğa ve Türkiye'ye Etkisi	27.02.2009
ÜLKÜM	Engin Berker	Masonik Konularda Sohbet	13.01.2009
	İlker İnal	Masonlukta İcat Olmaz	27.01.2009
	Önder Öztürel	Atatürk	10.02.2009
UFUK	Atakan Karaman	Etkili İnsanların 7 Alışkanlığı	15.01.2009
	Taylan Kendirli	Mevlana ve Felsefesi	29.01.2009
	Sermet Şatır	Tarihte Ezoterik Düşünceyle İz Bırakanlar	26.02.2009
DORUK	Berkhan Savaşçın	Yazılı Olmayan Kurallar	20.01.2009
	Oğuz Yılmaz	Operatif Masonluktan Spekülatif Masonluğa Geçiş	03.02.2009
ÖRS	Ahmet Örs	1965 Olayları	15.01.2009
	Ergun Zoga	Ahlâk ve Masonik Ahlâk	29.01.2009
	Mehmet Salim İzli	Etkilemek	12.02.2009
GRANİT	Can Murat Bozdoğan, Gökhan Kuşkucu	"Kutsal Toprakların Kutsallığı"	16.01.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Ömer Köker	Üç Büyük İncanın Örtüştüğü Mekân: Akdeniz	30.01.2009
	Mustafa Doğrusoy	Masonluğu Anlamak, Masonlukta Yaşamak	27.02.2009
TESVİYE	İlker İnal	Sevimli Yanlışlar	15.01.2009
	Ahmet Şenkut	Felsefî Söyleşi	29.01.2009
	Doğan Güvenç	Masonluğun Sırrını Aramak ve Evrensel Batı Klasik Müziği	12.02.2009
	Korhan Şengün	Evrensel Barış Üzerine Düşünceler	26.02.2009
SABAH YILDIZI	Hayrettin Ege	1. D. Felsefesi	05.01.2009
	Seyfettin Erçil	2. D. Felsefesi ve G Harfi	05.01.2009
	Naif Timur, Süreyya Sezgin	İşin Doğrusu	19.01.2009
	Ali Rıza Karabulut	M.'luğun Yazılı Olmayan Kuralları	02.02.2009
GÜNEY	Fahrettin Ocan	Masonluk Tarihimizden Kısa Notlar	08.01.2009
	Umur Çolgar	Atatürk'ün Zor Yılları	05.02.2009
	Emin Eminoglu, Kutay Akın, Mehmet Uysal	Delphi Mabedi	19.02.2009
ATAYOLU	Remzi Sanver	Muntazam Masonluk	26.01.2009
	Selim Mizrahi	Kendini Bilmek	09.02.2009
ALTAR	Fikret Hızlalp	İnsan Varoluşunun Üç Temel Olgusu: İlgüdü - Akıl - Sezgi	13.01.2009
	İsmail User	Kutsal Geometri	27.01.2009
	Halit Yıldırım	Hologram, Mikrokozmos-Makrokozmos ve Bütüncül	10.02.2009
	Enver Yalçın	II. Derece Ritüeli	24.02.2009
NAR	Galip Selçuk	1909-1935 Dönemi Türk Masonluğu	05.01.2009
	Nevzat Öztangut	Türkiye'de Masonluk 1935'den Günümüze	19.01.2009
	Talha Gencer	Masonluk ve Müzik	16.02.2009
YÜCEL	Fahrettin Ocan	Neden Öğrenmek İçin Doğuya, Öğretmek İçin Batıya Gidilir?	22.01.2009
	Yavuz Tezcan	Kişisel Hak ve Özgürlükler ve Avrupa Birliği	05.02.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
GÜZELLİK	Mehmet Denli,		
	Ahmet Atalay, Bülend Ketenci,		
	Emre Erdoğan, Tolga Şen	Kalfa Derecesi Felsefesi	22.01.2009
	Halit Gündüz	Felsefenin Gelişimi	05.02.2009
	Ali Candan Büyükçelen,		
	Volkan Terzioğlu, Vedat Uzun,		
	Kaya Uzun	Ne Biliyoruz ki?	19.02.2009
KÜRE	Yusuf Gökçek	Hollywood ve Masonluk	12.01.2009
	Hakan Güner	Caz ve Masonluk	26.01.2009
	Ekin Öyken	Paradoks	23.02.2009
ÇEKİÇ	M. Tansal, O. Akyar	Kralî Sanat ve Işık Şehir	06.01.2009
	Halit Yıldırım	Bir Masonun Bakış Açısından: Düşünme ve Düşünce	20.01.2009
	Fahrettin Ocan	Türk M.'luk Tarihinden Notlar	03.02.2009
	Murat Bilgin	İnsanlığın Altı Ana Yolu ve Bunların M.'ik İrdelenmesi	17.02.2009
KOZA	M. Çetinkol, C. Or,		
	S. Ozan, Ü. Gürtuna	Coşkun Akan Nehrin Gizemi	08.01.2009
	Sezgin Köksal	M.'luk Ne Değildir?	22.01.2009
	Ahmet Memeşa	Hiçbir Şey Ölmez, Her Şey Yaşar	26.02.2009
TAŞOCAĞI	Hakan Evruke	Kutsal Kitapların M.'luktaki Yeri	14.01.2009
	Murat Göçe, Avni Özer,	Sümerler ve	
	Dağhan İnal	Masonluğa Aktardıkları	28.01.2009
	Nezih Öрге	M.'luk ve Mimarlık	25.02.2009
MİMAR HİRAM	Hakan Hatipoğlu	Mason Kardeşliği	04.02.2009
	Cengiz Or, Mustafa Çetinkol,		
	Sabri Ozan, Üstün Gürtuna	Coşkun Akan Nehrin Gizemi	18.02.2009
KÖRFEZ	İlker İnal	Sevimli Yanlıklar	23.01.2009
	Yılmaz Bahadır	Landmark'lar (Eski Mükellefiyetler)	06.02.2009
	Sunay Akın	Mehmet Münif Kardeşimizin Hayatı	20.02.2009
ZEYTİNDALI	Kerem Alkin	Küresel Kriz ve Türkiye Üzerindeki Etkileri	30.01.2009
	Kerem Doksat	Terörün Psikolojik Etkileri ve M.'luk Üzerinde ki Etkileri	13.02.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Oğuz Bıyık	Bilimin Işığı ile Aydınlanan Masonluk	27.02.2009
IRMAK	Ayhan Ertuğrul	Anderson Nizamnamesi ve Landmarklar	03.02.2009
	Serhat Kut	M.'ik Sembolleri Anlamak ve Anlamlandırmak	17.02.2009
SEBAT	Remzi Sanver	Muntazam Masonluk	13.01.2009
	Çağatay Ergenekon	Hamtaşı Yontarak Yaşlanmak	10.02.2009
	İlhami Akkum	Doğma ve Taassup	24.02.2009
	Faruk Erengül	Ruhun Ölmezliği ve Ebedi Huzur	24.02.2009
SEVGİ YOLU	Yüksel Kazmirci	Ezoterizm Neden M.'ik Öğretinin Temel Taşıdır?	12.01.2009
	Kutay Akın, Akın Candan	K.'lerce Bilinen Geo. Nokta	26.01.2009
	Akın Candan, Ömer Ayan	Abdurrahman Erginsoy K.'in Eserlerinde İnsan-ı Kâmil Kavramı	23.02.2009
RÖNESANS	Emre Akkuş	Başarıya Giden Yolda Çalışma mı? Zekâ mı?	27.01.2009
	İlker İnal	Masonlukta İcat Olmaz	24.02.2009
VEFA	Somer Özkök	Mozart ve Sihirli Flüt	09.01.2009
	Mehmet Ziya Başak	Aklın Evrimi ve Masonluk	23.01.2009
SUR	Barbaros Sağdıç	Üç Büyük Nur	08.01.2009
	Asaf Tanağar	Sır Tutmak	22.01.2009
	Önder Öztürel	Laisizm	19.02.2009
AYDINLANMA	İgal Zakuto,		
	Gökтуğ Gür, Gürhan Barkın	I. Derecenin Masonik İdeali	14.01.2009
	Serdar Arnas	Katarlar ve Katarizm	11.02.2009
	Remzi Sanver	21. Yüzyılda Ezoterizm	25.02.2009
AKASYA	Koray Özgen	1909 - 1935 Türkiye'de Masonluk	15.01.2009
	Onur Tetik, Emre Ayan	Uyanıştan Günümüze Kadar Türk Masonluğu	29.01.2009
	Fuat Altınsoy	Mevlana	12.02.2009
	Atilla Büyüktuncay	Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Evreninde Masonik Bir Gezinti	26.02.2009
ATAİZİ	Mehmet Tansal	Kralî Sanat ve Işık Şehir	29.01.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Ataizi Tarih Grubu	Landmarklarımız	12.02.2009
	Önder Öztürel	Lâiklik	26.02.2009
SÖZ	Çetin Sağıroğlu	Kendini Bilmek	17.02.2009
	Yasef Deleon, Rasin Babür	Masonluğun Yazılı Olmayan Kuralları	03.02.2009
AKEV	İzzet Metcan	Hümanizma İnsan Felsefesi ve Masonluk	23.01.2009
	Şinasi Afacan	Rehberlik	06.02.2009
CUMHURİYET YILDIZI	Emin Eminoglu, Kutay Akın, Mehmet Uysal	Delphi Mabedi	14.01.2009
	Mehmet Saim İzli	Ülkelere Göre Ritler ve Ritüel Ortaklığı	25.02.2009
İSTANBUL	Zafer Kural	Gelenek, Landmark ve Yorumlar	09.01.2009
	İsmail Hakkı Demirci	M.'luğun Dört Temel Erdemi	23.01.2009
	Ahmet Şenkut	Eski Yükümlülükler	06.02.2009
	Hasan Ataşoğlu	Osmanlının Kuruluşu, Edebali ve Ahilik Üzerine	20.02.2009
PETEK	Haluk Giray	Yaşamda Denge Sanatı	15.01.2009
	Mehmet Tansal, Osman Zeki Akyar	Kralî Sanat ve Işık Şehir	29.01.2009
	Vecdi Vardiş	Orta Hücre	26.02.2009
ZAFER	Ersin Alok	Fırat'ın Gizemi	08.01.2009
	Remzi Sanver	Muntazam Masonluk	19.02.2009
BİLGE	Fahrettin Ocan	Masonluk Tarihimizden Notlar	14.01.2009
	Cüneyt Çeçen	Hareketin Hareket Halindeki Yöntem Bilimi	28.01.2009
	Bingur Sönmez	1914 Sarıkamış Harekatı ve Sonrası	11.02.2009
	Mustafa Doğrusoy	Masonluğu Anlamak, Masonlukta Yaşamak	25.02.2009
KALKEDON	Ümit Güngördü	Temenniler	09.01.2009
	Doğudan Gelen Işık(1) - Görev Duygusu	Engin Yolaç K.	23.01.2009
	Önder Öztürel	Rasyonalizmin Öncüsü: KANT	23.01.2009
	Yunus Borhan	Doğudan Gelen Işık(2)- Yemin Kavramı	06.02.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Ahmet Arol	Doğudan Gelen Işık(3)- Gönye - Pergel	20.02.2009
	Cemil Dönmez	Sokrates	20.02.2009
	Remzi Sanver	Masonluk Kùltürü	14.01.2009
	Ünsal Yavuz	Doğru Batı Sentezinde Atatürk İlkelerine Genel Bakış	11.02.2009
ERMAN	Ahmet Erman, Cenk Korkmaz	Kendi Sesi ve Görüntüsü ile Muh. Sahir Erman K.'den II. D. Sembolizması Hakkında	07.01.2009
SİMGE	M. Aslantaş, K. Erdoğan H. Ataşoğlu, A. Tezel, A. H. Turan, T. Atabarut, H. Tiftikçi	Eşitlik ve Kardeşlik	12.01.2009
	Oryal Güventürk	Osmanlı'nın Kuruluş Felsefesi	26.01.2009
		Masonik Protokol	09.02.2009
LOTUS	Doğan Süer	İstanbul	07.01.2009
	İlker İnal	Masonlukta İcat Olmaz	21.01.2009
	Şevket Katipoğlu	Çırak Derecesi Ritüelinin Ezoterik Yorumu	04.02.2009
	Remzi Sanver	Muntazam Masonluk	18.02.2009
KOŞUYOLU	Önder Öztürel	Atatürk	16.01.2009
	Bülent Turunç	Sevgi Üzerine Düşünce ve Derlemeler	13.02.2009
	Hasan Subaşı	Tevazu	13.02.2009
	Ömer Kaymakçalan	Akılclılık Nakilcilik Masonluğa ve Türkiye'ye Etkisi	27.02.2009
HUZUR	Fadıl Altop	Yaşamak, Yaşlanmak ve Yalnız Kalmak	07.01.2009
KRİSTAL	Kerem Erböke	Rit	13.01.2009
	Jozi Zalma	Ayna Sembolizması	10.02.2009
VİTRİOL	B. Kuzukoğlu, A. Orkan	2009'da VİTRİOL Muh. L.'sı	13.01.2009
	Emre Murat Albek	Mısır Uygarlığı ve Masonluk	27.01.2009
	Berkhan Savaşçın	Bilim + Ben = MASON	10.02.2009
KUVVET	İlker İnal	Mason ve Nitelikleri	12.02.2009
	Yaşar Bazarbaşı	Felsefe Bahçesinde Gezintiler	26.02.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
EGERAN	Oral Tangüner	Sevgi	09.01.2009
	Harun Kuzgun	Pek Muh. BÜ. Üs. Kemalettin Apak K.	23.01.2009
	Fadıl Altop	Yaşamak, Yaşlanmak, Yalnız Kalmak	06.02.2009
	Turgut Derinkök	Tampliye Şövalyeleri	20.02.2009
İLERİ	Renan Rızvanoğlu	Analitik Düşünce	05.01.2009
	Zafer Kalaycı	İz Bırakanlar: Nevzat Sertel K.	19.01.2009
	Z. Kalaycı, S. Özen, K. Menemencioğlu, E. Denel	Rönesans Aydınlanması	02.02.2009
	Nubar Kazanç	Teklif ve Rehberlik	16.02.2009
ATAÇAĞ	Bekir Şerbetçioğlu	ABD Masonluğunda Shrine (Tapınak Sistemi)	07.01.2009
	Aziz Azmet	Üstatlık Üzerine	04.02.2009
	Cengiz Or, Mustafa Çetinkol, Sabri Ozan, Üstün Gürtuna	Coşkun Akan Nehrin Gizemi	18.02.2009
TOPRAK	Yusuf Can Gedik	Tarihten Bugüne Türkiye - Polonya İlişkileri ve Polonya ile Masonik İlişkilerimiz	06.01.2009
	Ahmet Kandemir	Masonluk Tarihi	20.01.2009
KÖŞETAŞI	Remzi Sanver	Muntazam Masonluk	02.01.2009
	Tanol Türkoğlu	Hoşgörü ve Tolerans Işığında Birbirimizi Anlamak	16.01.2009
	Yavuz Tezcan	Derinlerden	13.02.2009
	Günay Ezer, Tuncay Değiş	Altın Oran	27.02.2009
AKKAN	Zeki Alasya,	Türk M.'luğunda 1. Dönem:	
	Süleyman Şahin	1717-1909	07.01.2009
	Salih Akkaya	Muh. Ahmet Akkan K.	21.01.2009
	Yalın Manço, Sümer Yamaner	Türk M.'luğunda 2. Dönem: 1909-1935	04.02.2009
ADALET	R. Özcan, S. F. Ağıl, L. Çubukçu, Ö. Salman, S. Soyluk	Pek Muh. Abdurrahman Erginsoy K.'in Anılması	02.01.2009
	Kayhan Aksoy	Fransız Devrimi, Tarihi ve Etkileri	16.01.2009
	İlker İnal	Masonlukta İcat Olmaz	30.01.2009
	Remzi Sanver	Masonluğun Dünü-Bugünü-Yarını	13.02.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Nail Öztaş	Tevfik Fikret ve Türk Aydınlanması	27.02.2009
ALEV	Sinan Gürmen	Bilginin Resmi	14.01.2009
	İhya Kangal	İrade ve Hürriyet	11.02.2009
GÖNÜL DOSTLARI	İlhan Ersen	Birinci Derecenin Anlamı	11.02.2009
KARDELEN	Halit Erol	Rennes Le Chatou - Şatonun Sırrı	16.01.2009
SU	Mahmut Gürtuna	Üç Sü.'nun Düşündürdükleri	07.01.2009
	Arif Davran	Masonik Saygı	21.01.2009
	Emre Akkuş	Başarıya Giden Yolda Çalışma mı? Zeka mı?	27.01.2009

ANKARA

UYANIŞ	Yücel Güngen	Kuvvet	16.01.2009
	Osman Bekircan	Yazılı Kurallar	30.01.2009
DOĞUŞ	Şevki Bayvas	Masonik İzlenimlerim	27.01.2009
YÜKSELİŞ	Mithat Melen	2009 Başında Ekonomik Konjonktür	15.01.2009
	Alper Ender	Işık Çocuklarının Yolculuğu	19.02.2009
İNANIŞ	Behçet Tonak	Masonluğun; Toplum Yaşamımızda Görevleri	23.02.2009
BİLGİ	Ediz Kuntasal	Sayılarla Bilgi Locası	07.01.2009
	Asım Akin	Mason Kimliği	21.01.2009
	Can Arpaç	Yolculuk İçinde Yolculuk	04.02.2009
	B. Erboru, A. Şengel,	Anderson Anayasası - Rit, Ritüel - Landmarklar	18.02.2009
BARIŞ	Levent Nehir	Denizciliğimiz ve Tarihsele Gelişimi	05.01.2009
	Cemal Göncüoğlu	Münevver, Aydın, Entelektüel	02.02.2009
	Murat Özbayoğlu	Yapay Zekâ	16.02.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
YILDIZ	Mehmet İzgi	Uygarlık Tarihi Giriş Bölümü	08.01.2009
	Zeki Alasya	Rıza Tevfik	29.01.2009
	Sinan Öncel	Sümer Uygarlığı	26.02.2009
ÇANKAYA	S. Yurttagöl	Nur	13.02.2009
ÜÇGÜL	Yener Çeltikçi	Masonlukta Ümit	25.02.2009
AHİLER	Ali Rıza Arat	Akıl	22.01.2009
	Taylan Karabey	Operatif Bir Yapıcı Gözüyle Mabedin İnşası	26.02.2009
GÖNÜL MİMARLARI	Erkin Süeren	Devrim Sürecinde Doğan Bir Ulusal Büyük Loca	06.01.2009
	Öcal Özfidan	Küresel Ekonomik Kriz ve Perde Arkası	17.02.2009
EŞİTLİK	Ahmet Terzioğlu	Eşitlik, Güzellik ve Masonluk	10.02.2009
ANKARA	Muzafer Oflaz	Eklektisizm	16.01.2009
	Cem Tiğın Sertcan	İnisiasyon	20.02.2009
İLKE	Utku Sağdıık	İlke Muh. L.'sı Tarih ve Prensipleri	09.01.2009
	Yüksel Kazmirci	Ezoterizm Niçin Masonik Öğretinin Temel Taşlarıdır?	27.02.2009
ATANUR	Oktay Ersan	Meslek Kurallarımız	19.01.2009
ERDEM	Ünsal Yavuz	Atatürk	06.01.2009
TOLERANS	Fatih Açıan	Ritüelikle Çalışma	25.02.2009
KUTUP YILDIZI	Tevfik Küçükpınar	G Harfi	19.02.2009
ÜÇNR	Halim İtkü, İsmet Demi	Neden Buradayız?	23.02.2009
BAŐKENT	Halit Yıldırım	Kimdir İnsan? İnsan Nedir? Nasıl İnsan	05.01.2009
	Asım Akin	Mason Kimdir?	02.02.2009
GÖKKUŐAĞI	Doğan Omurtay	Ezoterizm'den Mistizm'e Derlediklerim	20.02.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
HOŞGÖRÜ	İsmail Balcı	Yarenlik	16.01.2009
	Ömer Köker	Yaşamımıza Yön Veren Konuklar Hukuk-Din-	21.01.2009
EKİN	Erkin Süeren	Devrim Sürecinde Doğan Bir Ulusal Büyük Loca	06.01.2009
	Ercan Tura	İttihat Terakki ve Masonluk	03.02.2009
YÖRÜNGE	Ali Kaş	Varoluşçuluk ve Masonluk	13.01.2009
	Remzi Sanver	Muntazam Masonluk	27.01.2009
	Orhan Hallik,	Gıda Güvenliği ve Sağlıklı Beslenme	10.02.2009
	Serhat Kofoglu	Düşünce, Akıl, Zekâ, Özgür Zekâ Kavramları	24.02.2009
PERGEL	Asım Akin	Ezoterizm	06.01.2009
	Ahmet Aksan	Çıraklığını Yapmadığın Bir İşin, Ne Kalfası	03.02.2009
	Mehmet Tansal	Krali Sanat Işık Şehir	17.02.2009
UYUM	Alper Güngör	Mardin ve Artuklular	08.01.2009
	Mehmet Konaş	Ekonomik Kriz	12.02.2009
	Ömer Ünver	Enerji Sorunu	26.02.2009
AND	Tugut Çopuroğlu	Ocaktan Taş Getiriyorum	21.01.2009
	Önder Öztürel	Akılcılık ve Kant	04.02.2009
	Can Yağmurdur	Yönleri Süsleyen Kardeşler	18.02.2009
ÇINAR	Bahri Ercan	Tarih İçinde Ankara ve Masonlukta Yeri	15.01.2009
	Cem Tabuman	III. D .nin Felsefesi	29.01.2009
	Üstün Dökmen	Quantamlar, Anılar, Canlar	05.02.2009
	Tayfun Hasan	Yaptıklarımız Kadar Yapamadıklarımızdan	19.02.2009
EVRİM	Önder Yeğen	Kelebek Etkisi-Ekonomik Krizin Kaotik Etkileri	05.01.2009
PUSULA	Necdet Kesmez	Cesur Ol ve Kendi Aklını Kullan	21.01.2009
	Aydın Örgen	Masonik Adab-ı Muşeret	18.02.2009
DEFNE	Yavuz Gürsoy	10. Yılda Sayılarla Defne Muh. L.'si	07.01.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Mete Ünal	Sevgi	21.01.2009
	Ahmet Sümer	Hacı Bektaş-i Veli	04.02.2009
	Eftal Ceritoğlu	Mevlana Celaledini Rumi	18.02.2009
BİLİM	Ahmet Özkalkan	İlk Çağ Filozofları, Felsefeleri, İnsanlığın	14.01.2009
ÖZGÜRLÜK	Cevad Gürer	Masonik Ritüeller	13.01.2009
	Engin Gürel	Basımcılık Tarihi ve Matbaacılık Teknolojisi	27.01.2009
	Doğın Gözde	Özgürlük-Güvenlik Paradoksuna Bir Bakış	10.02.2009
	Emin Akata	Bilgi Çağında Yakınsama ve Küreselleşme	24.02.2009
MOZAİK	Metin Soyarslan	Masonik Bilgi ve Prensiplerden Esintiler	09.01.2009
	Remzi Sanver	Ritüellerimiz Üzerine	27.02.2009
ÇAĞRI	Fuat Ünver, Cenk Erd	Masonik Eğitim	27.01.2009
	Haluk Günuğur	AB ve Türkiye	10.02.2009
HİTİT GÜNEŞİ	Haluk Hangöl	Sevgi Üzerine Kısa Notlar	12.01.2009
	Suat Bengür	Mısır Ezoterizminden Hiram Efsanesine	09.02.2009
BİRLİK	Mehmet Türkay	Nereye Kadar Hoşgörü?	06.01.2009
	Fuat Özyaşar	Masonik İnancın Evrimi	03.02.2009
	Nevzat Arseven	Özeleştiri	17.02.2009
ŞAFAK	Taylan Karabey	Üs. Muh.'in Kardeşlerden Beklentileri	22.01.2009
	Sezai Yılmaz	Havadan Sudan, Dereden Tepeden Söyleşiler	12.02.2009
SİMURG	Hüseyin Çınar	Masonluk ve Lâiklik	22.01.2009
	Hasan Yalçınkaya	Evrensel Zekâ, Din ve Masonluk	12.02.2009
	Sezai Yılmaz	Tekris Ritüeli'nin Satır Araları	26.02.2009
BİRİKİM	Oktay Solak	Akıl ve İnanc	05.01.2009
	Volkan Özgömeç	Gılgamışın Gizemi	19.01.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
KAYNAK	İnal Uşşaklı	Kendini Bil	14.01.2009
	Metin Somuncu	Hasan Âli Yücel	28.01.2009
	Erkan Uçar	Rönesans Neo-Platonizmi	11.02.2009
ÖNDER	Belgin Erkan	Yüzüncü Yılında Türk Masonluğuna Bir Bakış	08.01.2009
	Güngör Yerdeş	Ankara'da Bir Mektep	22.01.2009
YÖNTEM	Ecmel Sereh	Aydınlanma ve Hukuk	29.01.2009
	Orkun Aktaş	Aydınlanma ve Din	19.02.2009
DÜŞÜN	Tuğrul Tankut	Masonik Tez Nedir? Nasıl Yazılır?	14.01.2009
	Haluk Ar	Zihinsel Gelişim (Kalfa Derecesi Perspektifi)	11.02.2009
SÜMER	Tuncay Şen	Sümer Muhterem Locasının Türk Masonluğu	27.02.2009

İZMİR

İZMİR	Mehmet İhsan Korkmaz	İlk İnsandan Akhenaton'a Ve Süleyman Mâbedi Oratoryosu	15.01.2009
NUR	Enis Güllüoğlu	Sezgi	06.01.2009
PROMETHEE	Doğan Dirik	Ölümünün 200. Yılında Joseph Haydn K.	14.01.2009
	Mustafa Besimzade	Masonluğun Kökenlerinde Simya	11.02.2009
GÖNÜL	Levent Elbeyli	Özgürlük	08.01.2009
İRFAN	Kaya Manoğlu	Mabet	12.01.2009
	Üzeyir Kırca	Türkiye'de Masonluk Tarihi	26.01.2009
ÜMİT	Üzeyir Kırca	Masonlukta Görev Ve Eğitim	06.01.2009
	Ömer Akyüz	Masonlukta Yazılı Olmayan Kurallar Hakkında Açıklama	17.02.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
EPHESUS	Abbas Türnüklü	Barış ve Barış Eğitimi	05.01.2009
	Atilla Çilengiroğlu	Masonluk ve Ruhun Ölümsüzlüğü	19.01.2009
	Reha Tulksavul	Ezoterizm	02.02.2009
EGE	Şansal Sarıdede	Vicdan	08.01.2009
IŞIN	Sıtkı Aytaç	Ezoterizm, Farkındalık ve Kendini Bilmek	05.01.2009
BAŞARI	Osman Aydoğmuş	İnsanlık Mabedinin Yapı Taşı Olarak İnsan	12.01.2009
	Halûk Kâhyaoğlu	Mason ve Masonluk	09.02.2009
ÜÇSÜTUN	Yavuz Selim Ağaoğlu	Popüler Kültür ve M.'luk	15.01.2009
	Nihat Demirkol	Yedi Bilge Öğütlerinde Masonik İzler	29.01.2009
	Yalçın Emiroğlu	Üçgen Ve göz	12.02.2009
KARŞIYAKA	Halis Ak	Kardeş Sofraları	19.01.2009
	Nazmi Aydıncı	2. Derecenin Felsefesi	02.02.2009
	Güngör Kavadarlı	Işığa Yürüyüşün Seyir Defteri	16.02.2009
BODRUM	Abdullah Servet	Masonluk Tarihi	22.01.2009
	Ali Bezirgan	Tekris ve Sembolizması	12.02.2009
KORDON	Zeki Yüncü	Tekris Ve Anlamı	15.01.2009
DOĞA	Yavuz Selim Ağaoğlu	Popüler Kültür ve M.'luk	13.01.2009
OCAK	Okan Günel	Aklını Kullan, Kalbine Sor, Yolun Açık Olsun	22.01.2009
	Güngör Tuncay	Doğruluk ve Akıl İnsan	05.02.2009
	Davi Nacar	Ocaktan Ham Taş Seçerken	05.02.2009
	Ahmet Koyuncu	Doğru Gerçek midir?	05.02.2009
ŞAKUL	Ertuğrul Koçağra	Mason Öğretisinin Yaşamayı Güzelleştirmesi	12.01.2009
	Ziya Tuğrul Güneş	Ölümün Kazandırdıkları	26.01.2009
	Derviş Fahri Gökırmak	Ritüellerimiz	09.02.2009
NOKTA	Taha Okan	Yaşamda Masonluğun Farkı Nedir?	12.01.2009

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
İMBAT	Hüseyin Kestelli	Çağlar Boyunca Gizli Öğretiler ve Ezoterizm	13.01.2009
	Önder Barçın	Masonluk Ve İnovasyon	27.01.2009
NİRENGİ	Türkhan Slem	Din Felsefe ve Bilim Üçgeninde Tanrı Kavramı	22.01.2009
	İlker İnal	Sevimli Yanlışlar	19.02.2009
AGORA	Cüneyt Küçükören	Tesbih	15.01.2009
	Resan Bayraktaroğlu	Globalleşme	12.02.2009
IŞIK	Özden Tüjümet	Marjinal Tarih Tezleri	12.01.2009
	Mesut Seyhanlı	Işık	26.01.2009
TERAZİ	Hakan Kılavuz	Albert Einstein	19.02.2009
KUŞADASI	Yüksel Kazmirci	Ezoterizm Niçin Masonik Öğretinin Temel Taşdır?	25.02.2009
ZUHAL	Ali Erdeniz	Yaratılış, Tekâmül ve Gerçek	15.01.2009
	Haluk Kâhyaoğlu	Mason ve Masonluk	29.01.2009
ÖZVERİ	Levent Elbeyli	Akıl ve Sezgi	14.01.2009
HERMES	Musani Misafir Franko	Bilim ve Doğma	05.01.2009
	Hüseyin D. Akarlı	Masonluk Ne Değildir?	19.01.2009
	Davut Berker	Masonluk Hakkındaki Kompo Teorileri	16.02.2009
HERODOT	Sinan Akyurtlaklı,	Bir Mabed İnşaa Etmek ve Üç Sütun	05.02.2009
	Rami Özer	Dünya Locasının Nazırları "Enlil ve Enki" (Sümer)	05.02.2009
	Türker Yıldız		
DOKUZ	Hüseyin Dilek Akarlı	Masonluk Ne Değildir?	10.02.2009

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	TEKRİS TARİHİ	LOCASI	İNTİKAL TARİHİ
Seydi Burhan Söngü	Kayseri 1958	16.04.2002	Nur	06.01.2009
Özdemir Alaçam	Ankara 1932	15.12.1977	Bilim	10.01.2009
Seyhun Tunaşar	İstanbul 1938	15.12.1977	Yükseliş	10.01.2009
Ahmet Nurettin Somer	İstanbul 1921	29.11.1982	Burç	15.01.2009
İlhan Taylan	İstanbul 1959	16.10.1963	Libertas	16.01.2009
Mehmet Yaşar Şimşek	İzmir 1929	28.05.1973	Başak	17.01.2009
Cahit Doğan	Yozgat 1931	13.12.1983	Doğuş	20.01.2009
Rıfat Menaşe	İstanbul 1938	05.10.1966	Atlas	20.01.2009
M. Orhan Sağcı	Ankara 1946	15.06.1983	Vatan	09.02.2009
İsmail Ekmekçi	Çorum 1948	24.12.1999	Ankara	11.02.2009
Naci Yenen	İstanbul 1953	08.06.1998	Gönye	20.02.2009
Emin Cankurtaran	İstanbul 1929	10.12.1965	Sevenler	20.02.2009
İstefan Papadapulos	İstanbul 1923	08.02.1972	Hakikat	25.02.2009

HİÇ BİR ŞEY ÖLMEZ – HER ŞEY YAŞAR

Eb. Maş.'a intikal eden Kardeşlerimize Ev.'in Ul. Mi.'ndan sonsuz mağfiret ,
kederli ailelerine ve bütün Kardeşlerimize sabırlar dileriz.

MİMAR SİNAN

Bulletin of the Grand Lodge
of Free and Accepted Masons of Turkey

ISSN 1301-2762

CONTENTS

11. Message from the Grand Master Salih EVCİLERLİ
20. General Assembly No: 2/14,
May 31, 1953 Suha UMUR-Yavuz AKSEL
37. General History of Masonry.....Tamer AYAN
Ali VERBAS
51. Talat Pasha,
From the Constitutional Monarchy to the Foundation of the
Grand Lodge Ergün AYBARS
65. An Insight into the Initiation Process
in Freemasonry Viktor SİDİ
76. Foundations of Masonic Law Ahmet ŞENKUT
83. News from Lodges Mimar SİNAN
103. Obituaries Mimar SİNAN

Address : 9, Nuruziya Sokağı — Beyoğlu / İSTANBUL

YEAR : 2009

NO : 148

